

# ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ МЈЕСЕЧНО • ГОДИНА XXVII • БРОЈ 437.

## СТРАШНА ОПОМЕНА

Човјек треба да се бори ћртав свеј а што хоће да уђе аси свјештоси која он јесће. Оно што ради НАТО ћод ћеслом хуманишарне кампање стисавања те свјештоси, бојим се, завиће нас у ћоштуну мрак. Биће нам ћоштребно мној о ћодина да мукотрпним радом и самоодрицањем ћоврашимо свјештоси коју смо изјубили, да обновимо и изјудимо срушено и стаљено. Како развојиши живо и исцрпинско ћиково живоша од ћртвај и банаљној шонањавања ајрејора да ово није ћртав ћртав нашеј најрова већ ћртав њеј овој вође. Њихове ријечи звуче фантомски и звома цинично док баџају бомбе на ћадове и села, на фабрике, болнице, мостове, возове, тај спанице, изједи личке колоне, руднике, док из рушевина у Алексинцу, Београду, Сурдулици, ваде на десетине ћртвих и рањених недужних жртава жена, дјеце, стараца...

Према ћод ћолијашком јонањају лојично је имаш грујачији савај оној које имају Клинтон, Солана, Олбрајтова, Мејџер, Кук, Ширак, Кларк. Њихов циљ има ћоје грује у мотивацију од оне коју у папај ајским синтак мама и формулатијама сајаштавају свијешту. Осим што се из њихових ајримената сила, а не из силе ајримената, види да је НАТО заиста фантомски јак, намеће се утишак и о њеј овој разбијачкој узлови ћод изјудом ћизв. европских инспирација. Када ћоворе о својој „хуманишарној кампањи“, нарочито Блер, Кук, Кларк, ријечи им ћрише на све стране као касатине бомбе, а из очију сијева мржња и ћријетња. Мисли су им ћоји ојровних ћијаљака којима би хијели да нам ћојију сву крв и умире љено ћулсирање и љену бистрицу. Док дјијај ностицира стање свијешта, ћој Куково (куку нама!) лице даждевњака и ћојово дјечје Бледе-герово лице с ћримасом неурасијника и Веслово безизражайно и ледено лице (као да је ћрој ушао весло) само ћој себи ћвори колико дојишијају себи и ћеренција и пештериљивости. Јасно, несвесни нужности ојбора мајерије. Зашто, с љима нема разјовора осим о условностима, о савајању условних рефлекса ћаштијских осјећања. Као да сваку љихову наредбу и мисао ћреба ухвашиши и смешаши у клујко, па онда из љеја извезши ћардују чуда овоја свијешта. И од љих сачиниши химну!

... У Енглеској у биоскопу ћрије

јредсаве свира химна. Публика скаче на ноје и слуша у саву мирно. Послије ћредсаве нико неће јурнуши у ћардеробу ћој кайуше. То се чини ћек ћослије химне. Али ћага гисцијилованије и ћријијаштвљеније но што би се без те смиријује и гисцијилованије музике чинило. То се доја аћа и на концертшијма у Алберш-Халу. Чак се и ћрије концерт једној Ојсшраха и Мењухина ћуштија маје нештофонска врија с химном. Људи се дижу с фоштеља и својеме док свира химна има да одстоје у саву мирно. Прво ће одслушати ћу химну, онда ће сјести и слушати концертну музику, да би на крају, ојеј у саву мирно, одстојали химну. То се доживљава и у ћозоришту. Чак и у Олд Вицу. Тако се рефлекси ћу рађују у национализм размјерама. Тако се љеј ује ћаштијизам.

Нама, међујим, рефлексе ћу рађују бомбама. Не дају нам, у савари, ћраво на сјестивену химну. Чини се да су, ишак, ћревршили мјеру када су ћуја национална осјећања у ћаштију. Мисле ли, ћобој у, да ћаквим исећим и не баш немуштим мештодама вјала усађиваши рефлексе и код грујих? Очиј ледно. Свијешт може биши ћоједносављен и хуман, и ми у љему, онолико колико је ћоједносављен и хуман у љима, а не изван љих. Пред својом химном зајшто ми не можемо сћајашти задивљено и ћобожно?

Свијешт ће ћослаши запрејашћен ћреј оним што нас још чека ако не ћревлада разум и мир. Не ћреба имаш илузија да ће, бар не ћако брзо, доји до ћоврашије и заслужене казне оних који нам ово чине. Они су убијећени да их за ћој чека Нобелова најрада, а нас Хај. Не ћреба обдациши ни ћу трај икомичну мотијност јер је, чини се, у ћоку ћртеса исјаравања и ћосљедњих осјаћака извјесне свијести на свијештској ћолијачкој сцени. С љим и нивоја људских слобода. Није искључено да ће ћији силници још задуј о јестији сласне ћрејелице умјесто ћоровних ћечурки своје „бојанске свемоћи“ нај свијештом. И сиј урно је да су све љихове „случајне“ ћрешће само сћашина ћомена да морамо да се окренемо разуму и слози. У сјуројном, неки нови Икар мораће нам измашашти сва мој ћка крила за лешове да се уздиј нemo из ћејела којеј још и не сањамо.

Бошко БОГЕТИЋ

СВИМ РАДНИМ ЉУДИМА НАШЕ ОПШТИНЕ  
И СВОЈИМ ЧИТАОЦИМА „ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ“  
ЧЕСТИТАЈУ 1. МАЈ - ПРАЗНИК РАДА

## У ОВОМ БРОЈУ

• ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ РАДЕ ГРЕГОВИЋ О СТАЊУ И АКТИВНОСТИМА У ОПШТИНИ ПОСЛИЈЕ НАТО НАПАДА НА НАШУ ЗЕМЉУ:

### ПРЕДСТОЈИ ТЕШКА ГОДИНА

(Страна 3)

• ШЕСТА СЈЕДНИЦА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ ПОСКУПИЛЕ КОМУНАЛИЈЕ

(Страна 2)

• АПРИЛ 1979 - АПРИЛ 1999.

САВО ГРЕГОВИЋ: ЗЛА ПРОЉЕЋА, НАША

(Страна 10)



У самом ћренујку земљојреса: Будва, 15. априла 1979. године

• ПРЕДСЈЕДНИЦИ ОПШТИНСКИХ ПАРЛАМЕНТАРНИХ СТРАНАКА ОДГОВАРАЈУ НА ПИТАЊЕ „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“:

### КАКО САЧУВАТИ ГРАЂАНСКИ МИР У ЦРНОЈ ГОРИ

(Страна 4. и 5)

• ИНТЕРВЈУ „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

ВУКАШИН МАРКОВИЋ: НЕЋЕ БИТИ НЕСТАШИЦА

(Страна 9)

• РЕАГОВАЊА

НЕНАД ЂОРЂЕВИЋ: МОЈ ПОСЈЕД - МОЈ ИНТЕРЕС

НИКО ЛИЈЕШЕВИЋ: ПЕТИЦИЈА ИЛИ АТАК

(Страна 11)

• ОМАЖ ДАНИЛУ КИШУ

ДР СИНИША ЈЕЛУШИЋ: ФИКЦИЈА И ИСТИНА

(Стране 14. и 15)

1. МАЈ 1949 - 1. МАЈ 1999.

ДР. МАРИЈА ЈЕЛУШИЋ: ТРАГИЧНИ ИЗЛЕТ

(Страна 18)

## СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

## ПОСКУПИЛЕ КОМУНАЛИЈЕ

- Просјечан износ накнаде за уређивање градског грађевинског земљишта 1.540 динара по квадратном метру
- Усвојени извјештаји о раду у 1998. години, програми рада и финансијски планови за 1999. годину јавних установа и предузећа из области културе и информисања
- Именовани управни, надзорни и програмски одбори ТВ Будва и Медитеранског дистрибутивног центра

На почетку 7. сједнице Скупштине општине, одржане 20. априла, одборници су минутом хватања одали пошту свим жртвама НАТО агресије на нашу земљу. Сједници су присуствовали сви одборници коалиције „Да живимо боље - Мило Ђукановић и Светозар Марковић“ (19) и један одборник Либералног савеза, а нису присуствовали сви одборници Социјалистичке народне партије и један одборник Либералног савеза. Сједница је протекла без расправе и завршена за један сат. Према договору представника политичких партија у Скупштини општине Радио-Будва није преносио скупштинску сједницу.

У складу са Програмом уређивања градског грађевинског земљишта за 1999. годину Скупштина општине је донијела Одлуку о утврђивању накнаде за уређивање градског грађевинског земљишта која се плаћа приликом изградње, додградње, реконструкције и адаптације стамбених и пословних објеката и претварање стамбеног у пословни простор. Овом Одлуком је утврђено да просјечни трошкови уређивања градског грађевинског земљишта износе 1.540 динара по квадратном метру развијене грађевинске површине, с тим што се коначни износ

утврђује зависно од зоне у којој се гради и намјене конкретног објекта. Према објашњењу које је на сједници дала Вукаша Ненадовић, секретаријат Секретаријата за инвестиције и развој, задржани су сви елементи из раније одлуке, а просјечна накнада је одређена у складу с Трошковником уређења градског грађевинског земљишта на подручју наше општине по коме су просјечни трошкови уређивања (препреме и изградње комуналне инфраструктуре) 140 ДЕМ по квадратном метру развијене грађевинске површине.

Скупштина општине је усвојила Информацију о раду јавне установе „Град театар“ у 1998. години са програмом рада и финансијским планом за 1999. годину и закључком да се у складу с финансијским могућностима општинског буџета убрзају радови на адаптацији зграда намењених за етнографски и археолошки музеј и да се настоји пронаћи решење за трајан смештај библиотеке.

Предсједник Општине Раде

Грговић је поводом расправе о програмима и плановима „Града-театра“ и осталих установа културе упозорио да ће због новонастале ситуације вјероватно бити потребно својење програма и средстава на најмању мјесту.

Усвојена је Информација о раду јавне установе „Музеји, галерија, библиотека“ за 1998. годину са програмом рада и финансијским планом за 1999. годину и закључком да се у складу с финансијским могућностима општинског буџета убрзају радови на адаптацији зграда намењених за етнографски и археолошки музеј и да се настоји пронаћи решење за трајан смештај библиотеке.

Закључено је да је потребно и у будућем периоду да се све три радне јединице ове установе ангажују на подизању квалитета културне понуде и очувању културног блага Будве како би својим активностима стално потврђивале смисао свог постојања.

Јавна установа спомен дом „Црвена комуна“ својим радом и активностима настоји и пресудно утиче на развој и култивирање духа домаћег становништва и гостију у љетњим мјесецима, констатовала је Скупштина општине усвајајући Информацију о раду за прошлу и план и програм рада за

1999. годину ове установе и закључила да је рад „Црвена комуна“ значајан и у склопу цјелокупне туристичке понуде.

Скупштина општине је усвојила и Информацију о раду удружења грађана: Градске музике, КУД „Кањош“ и вокално-музичке групе „Хармонија“ за 1998. годину са плановима и програмима рада за 1999. годину уз оцену да њихови бројни наступи и концерти показују један устаљени и задовољавајући квалитет. Констатовано је да су резултати рада Градске музике, „Кањош“ и „Хармоније“ задовољавајући и поред тешкоћа с којима се сушајују и да би у наредном периоду Општина у складу са финансијским могућностима требала да побољша њихову материјалну ситуацију.

В. М. СТАНИШИЋ

## НЕОПХОДНО ТРАЈНО РЈЕШЕЊЕ ЗА „ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ“ И РАДИО БУДВУ

Рад јавног предузећа „Информативни центар“ у 1998. години одвијао се редовно и у складу с планом и програмом. Из године у годину Будва постаје све већи и значајнији центар различитих друштвених, културних и спортских забава, па и потребе за квалитетним и разноврсним информисањем постају све веће и неопходне.

У току протекле године предузеће су одређене активности како би се побољшили услови рада (техничке опремљености), али је „Информативни центар“ и даље сачуван као основним и озбиљним проблемом недо-

статка простора. Смјештај у изнајмљеном и неодговарајућем простору знатније отежава и компликује рад Радио Будве и „Приморских новина“ па је рјешење овог проблема неопходно, закључила је Скупштина општине усвајајући Информацију о раду „Информативног центра“ у 1998. години са програмом рада и финансијским планом за 1999. годину.

Садашњи услови рада су незадовољавајући и неадекватни па је закључено да се током ове године испитају могућности за трајно рјешење проблема пословног простора за ова два гласила.

Управни одбор Медитеранског дистрибутивног центра: Горан Орлић, Јубо Рајеновић, Душан М. Зец, Илија Кажанегра, Вукашин Зеновић, Пере Ивковић, Димитрије Пејовић, Станко Гиговић и Станко Асановић. Два представника у Скупштину именована су ПП „Каблинг“.

Надзорни одбор Медитеранског дистрибутивног центра: Драган Марковић и Драган Д. Љијешевић. Трећи члан именован је ПП „Каблинг“. Програмски одбор Медитеранског дистрибутивног центра: Срђа Поповић, Илија Медијовић, Ранко Кнежевић, Жарко Војводић и Олга Дудић.

ЗОНА ЕКСКЛУЗИВНОГ ТУРИЗМА СВЕТИ СТЕФАН - ШУМЕТ

## СТОП ДО РЕВИЗИЈЕ ПРОЈЕКТА

Скупштина општине је усвојила Одлуку о допуни одлуке о приступању изразија и допуња урбанистичког пројекта зоне ексклузивног туризма Свети Стефан - Шумет у Светом Стефану којом је прописано да до доношења ревизије овог урбанистичког пројекта надлежни орган локалне управе неће издавати урбанистичко - техничку документацију за локације обухваћене урбанистичким пројектом.

У образложењу Одлуке стоји да је на овом подручју дошло до дестабилизације терена (клизишта), да су приликом реализације урбанистичког пројекта уочени проблеми парцелације и саобраћаја, па је, има-

јући у виду и два захтјева мјесне заједнице „Свети Стефан“, закључено да може доћи до одређених конфликтних ситуација уколико би се поступало по садашњем урбанистичком пројекту. То би утицало и на квалитет израде новог пројекта па је описано као најцелисније да се до израде ревидовног урбанистичког пројекта не издаје урбанистичко - техничка документација за локације на подручју УП „Свети Стефан - Шумет“.

Приликом доношења ове одлуке предсједник Општине Раде Грговић је истакао да је око тога постигнута сагласност, па је најважније да се што прије изврши ревизија пројекта.

## ОРГАНИ ТЕЛЕВИЗИЈЕ БУДВА И МЕДИТЕРАНСКОГ ДИСТРИБУТИВНОГ ЦЕНТРА

Скупштина Телевизије Будва: Раде Грговић, Ђоко Јубановић, Владимира Дапчевић, Зоран Ивановић, Илија Медијовић, Марко Бећир, Драган Марковић, Жарко Мико-вић и Јубо Љијешевић. Два представника у Скупштину ТВ Будва именова-

ње ИТП „Комуна“. Управни одбор Телевизије Будва: Драган Дулетић, Владимира Тичић, Бранко Ивановић, Станко Гиговић. Петог члана Управног одбора именован је ИТП „Комуна“. Надзорни одбор Телевизије Будва: Бранко Меди-

товић, Дарinka Јубиша. Трећег члана именован је ИТП „Комуна“.

Програмски одбор Телевизије Будва: Ђорђе Прибилић, Драган Радуловић, Васо М. Станишић, Стјепан Ђурашковић, Драган Иванчевић, Драган Д. Љијешевић, Владислав Митровић (предсједник) и Анте Петковић.

Адреса: „Приморске новине“, Трг сунца, број 1.

Основач листа Скупштина општине Будва. Издавач: јавно предузеће „Информативни центар“, Будва. Директор Душан Божковић. Главни и одговорни уредник Бошко Богетић. Редакциони колегијум: Бошко Богетић, Чедо Вуковић, Саво Грговић, Луција Ђурашковић, Драган Радуловић, Васо М. Станишић. Програмски одбор: Стјепан Ђурашковић, Драган Иванчевић, Драган Д. Љијешевић, Владислав Митровић (предсједник) и Анте Петковић.

САОПШТЕЊЕ ОДБОРНИКА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ ПОВОДОМ НАПАДА НАТО-А НА НАШУ ЗЕМЉУ

## ОГОРЧЕЊЕ И ГЛАС ПРОТИВ СВАКЕ СИЛЕ

• Подршка напорима црногорског државног руководства да се заустави војна интервенција НАТО-а и обнове преговори о Косову и апел на најодговорније у Југославији да се врате тражењу мирног рјешења за Косово и мирног живота за све грађане Југославије

свијетом, против политичке која је свој народ изложила стражу, патњи и цивилацијском страдању.

Одборници Скупштине општине Будва дају апсолутну подршку напорима црногорског државног руководства да се заустави војна интервенција НАТО-а и обнове преговори о Косову и апелују на најодговорније у Југославији да се врате тражењу мирног рјешења за Косово и мирног живота за све грађане Југославије.

Скупштина општине Будва, њени органи, као и грађани општине Будва, огорчени су на бесmisлен напад НАТО снага и погоћени патњама и страдањима људи и разарањем материјалних добара на простору Савезног Републике Југославије и одлучно дижу свој глас против сile НАТО-а и против било чије друге сile, која увијек највише погађа недужне и невине људе и жеље да буду у хору разума који тражи да се тешки којеви проблеми рјешавају дипломатским и политичким средствима.

Исто тако, одлучно дижемо глас против политичке која дуги низ година конфронтира Југославију са целим демократским

РЕАГОВАЊЕ КЛУБА ОДБОРНИКА СНП

## САОПШТЕЊЕ НИСУ СВИ УСВОЈИЛИ

• Одборници СНП нису присуствовали сједници Скупштине општине, нити би гласали за такво саопштење да су били присутни

- Одборници Социјалистичке народне партије као парламентарне странке нису присуствовали сједници Скупштине општине Будва 20. априла, па се самим тим не може рећи да је саопштење усвојено од свих странака које су заступљене у општинском парламенту

- каже се у реаговању Клуба одборника Социјалистичке народне партије и истиче да због познатих ставова Социјалистичке народне партије Џре Гораје одборници ове партије и да су присуствовали сједници никаје не би гласали за саопштење те сајдрине.

Програмски одбор Медитеранског дистрибутивног центра: Ђорђе Прибилић, Лука Рафаиловић, Ивица Поповић и Владислав Кажанегра. Петог члана Управног одбора именован је ПП „Каблинг“. Надзорни одбор Медитеранског дистрибутивног центра: Драган Марковић и Драган Д. Љијешевић. Трећи члан именован је ПП „Каблинг“. Рукописе и фотографије не враћамо.

Пощтани фах 14, 85310 Будва. Телефони: (086) 51-487 (Редакција), 52-024 (Општа служба). Телефакс: 52-024. Број жира рачуна: 50710-603-5-2853 код НБЈ-ЗОП Будва. Годишња претплата 80 динара, полугодишња 40 динара, за иностранство 160 динара. Штампа НЈП „Побједа“, Подгорица. Интернет: [www.Budva.cg.yu/primov.htm](http://www.Budva.cg.yu/primov.htm) e-mail: Prim.novine@cg.yu



## АКТУЕЛНОСТИ

# КАКО САЧУВАТИ ГРАЂАНСКИ МИР У ЦРНОЈ ГОРИ

„Приморске новине“ су се обратиле предсједницима парламентарних странака у нашој општини с питањем: Како сачувати грађански мир у Црној Гори? Добили смо одговоре предсједника општинских одбора: Демократске партије социјалиста, Народне странке, Социјалдемократске партије и Либералног савеза, које објављујемо интегрално. Предсједник Општинског одбора Социјалистичке народне партије Станко Гиговић се није одазвао позиву с образложењем да је СНП потписала Резолуцију о очувању грађанског мира у Црној Гори и да нема потребе да о томе још нешто кажу.

ЂОРЂИЈЕ ПРИБИЛОВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК ООДПС - БУДВА

## ШТО БИ НАМ ДОНИО РАТ

Многи познати мислиоци који су се бавили проучавањем друштвених живота, па и рата као друштвено појаве, тврдili су да се мир може сачувати, односно рат избеги, снагом здравог људског разума. Такво мишљење су имали: Кант, Монтескије, Волтер, Руско, Фихте, Хердер и многа друга позната имена људске мисли. Ако је то тачно онда можемо слободно рећи да рат почиње тамо где нема доволно здравог разума, да се он јавља тамо где политика, као разумско дјеловање преостaje. Зато и ја вјерујем да можемо сачувати мир у Црној Гори само ако сви размислимо о томе што би нам донио рат.

Рат би сигурно донио људске жртве и патње. Не би се више догађало другима него нама, не би се водио у нашем сусјетству, него у нашој кући. Гинула би наша дејца и очеви, обогађени би остали чланови наших породица да их браћа хране и о њима се брину. И овим градом би плакала и запомагала дејца, страх би се у људе и њихове домове увукao, а гинуло би се у иниформи и без ње, на улици, у кући, на послу, у шуми-свјетде где се људи крећу и живе. Одобрava ли то здрави разум?

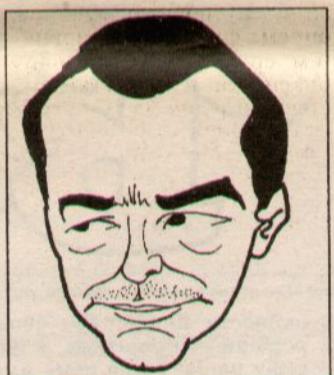
Рат би сигурно донио разарања материјалних добара која смо муком стицали и градили. Страдали би домови и школе, вртићи и болнице, хотели, фабрике, мостови и улице, пошта, телевизијске куће, имали би отежно снабдијевање храном, љековима, били би без информација, без плате и пензија. Свега би било мање, само би несигурност била већа. Да ли би се нас здрави разум и са овим сложио.

Рат би сигурно донио побједнике и побијеђене који морају да живе опет заједно. Зато то већ нијесмо имали? Защто би поново тјерали мајке да питају: „Сине, што ће ти бити са братом ако твоји побиједе?“ Би ли била једнако весела дејца из „издајничких“ кућа као она побједничка? Ко зна ко би био побједник? Послушајмо и овдје здрави разум да не би били сви губитници.

Рат би сигурно донио сирочад, удовице, самохране мајке, сестре безбранице, бескућнике, инвалиде, беспослене и многе друге о којима би морало бринуту друштво и који су терет за сваку државу, а највећи за

ону која је тек изашла из рата. Размислимо и о тим посљедицама па ће нам здрави разум рећи да ли је то најпаметnije.

Ако су све ове последице рата, што стоји на другој страни, има ли излаза без оваквих посљедица? Има и овде излаза само ако то хоћemo. На другој страни стоји мир. Дајмо шансу миру. Защто то не би урадили? Бар смо се ми рату одужili.



Можда залагање за мир у тренутку кад је наша земља нападнута од стране снага НАТО пакта није најприхватљивије. Али ставови партије којој ја припадам су јасни од почетка око напада НАТО снага и уопште рјешења косовског питања. Ми тражимо да агресија на Југославију одмах престане, а да се косовско питање рјешава политичким преговорима.

Друго, тема о којој говоримо је очување мира у Црној Гори, где се налазимо пред искушењем грађанског рата, значи сукоба између нас самих, а не сукоба са било којим агресором.

Ако би дошло до сукоба у Црној Гори, на чију могућност сви упозоравају, био би то братоубилачки рат о којем нема ни ријечи у војним енциклопедијама, али то је рат којег треба да се стиде и побједници и побијeđeni, који воде незрели народи за туђе интересе, а на своју штету.

Но, ипак се бојим да постоје људи, чак и у нашем граду и општини, који мисле да се силом и снагом оружја могу ријешити нека значајна питања.

Као прво, не треба занемарити да има мишљења како би се ова ситуација могла искористити за смјену власти у Црној Гори. На ту идеју могу доћи само партијски заробљеници, жељни власти по сваку цијenu.

На другој стани, у опцији је и размишљање како је ово права прилика за пот-

пуну отцепљење Црне горе и рушење Југославије. Наравно, ни присталице овог рјешења не питају за цијену и они су заробљеници своје идеје и емоција које им сужавају могућност здравог размишљања.

И једна и друга могућност имају неколико слабости које нико паметан не може толерисати:

Прво, у свим овим варijантама неминовни су оружани сукоби у Црној Гори.

Друго, и једно и друго рјешење је недемократско јер се силом узима право које не припада ни једној партији или политичкој групацији.

Треће, остварење оваквих идеја је у супротности са Уставом Црне Горе јер би се на силу рушила легитимно од народа изабрана власт или узурпирало право суверенитета које по члану 2. Устава припада само грађанима Црне Горе.

Четврто, изазивање сукоба у Црној Гори иде на руку агресорима на нашу земљу који бацају бомбе, гађају ракетама и убијају цивиле и војнике по Црној Гори и Србији.

Пето, све ове замисли треба да остваре грађани ове Републике, да се туку, да гину, да гладују, да оставе куће и домове, да препусте породице улици и комшијама, а они који се залажу за оваква рјешења били би у својим кабинетима, својим домовима или на нека још сигурнија мјеста.

Све нас упућује да су оваква и слична размишљања плод емоција, доста плитке памети, неодговорности за посљедице неизбјиљног авантуризма. Из искуства знам да су у животу најодлучнији они који најмање знају.

Зато мислим да се сукоби у Црној Гори могу изbjеći мудрим промишљањем свих нас заједно, а прије све га политичких првaka, поштујући декларацију коју смо усвојили у Скупштини Црне Горе као политички акт мира и разума.

ДРАГАН Д. ЛИЈЕШЕВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК ОО НАРОДНЕ СТРАНКЕ - БУДВА

## ЈАСНЕ СМЈЕРНИЦЕ

У дане највеће хришћанске радости, када славимо Вајсесење Христово, по која зна који пут већ, „огњем и мачем“ нам отимају и те тренутке искреног радиоња, којих бар у овом вијеку нисмо имали на претек. Да ли је то данак печату вјечите шизме којим настакнуло упорно жигошту, или пак плаћање дуга многим нашим гријесима и заблудама, показаће историја, или више је него сигурно да овај многострадални а горди народ који већ давно припада цивилизованој Европи, овакав тртман није заслужио. Уместо пружене руке помоћи, у циљу избављења из садашњих тешкоћа, онако како су то хришћански народи кроз историју радили, тјерају нас да у трећи миленијум закорачимо посрамљено, погнуте главе, уз упозорење - како су у будућем морамо понашати. Ако оваква политичка величина сила данас представља она чега се читав мирољубиви свет спрема прибојава, а то је згариште некада величествене грађевине зване „западна демократија“, онда се морамо забринuti за своју будућност, али и за будућ-

ност ваколиког људског рода. Управо у дане бруталне агресије на нашу земљу, довољно смо се јасно



увјерили у беспризорно кршење многих демократских принципа, правних и моралних норми на којима почива цивилизовани свет. Ипак смо сигури да је демократска традиција земља чији је народи данас бјесомично засипају бомбама, много снажнија и трајнија од њихових чељних људи који су своје лично и државничко достојанство, уз то и националне интересе, предали у руке човјека који себе сматра владарем цијelog човјечанства.

Под таквим баластом де-

шавања, Црна Гора је ипак успјела да сачува унутрашњи мир, вриједност коју је, гледано кроз историју, у сличним ситуацијама, нажалост, најтеже било сачувати. Кључни допринос оваквом стању пружила је Скупштина РЦГ доношењем мудре, промишљене и, слободно се може рећи, историјски важне Декларације о очувању грађанског мира, политичке, националне и вјерске толеранције. Посебан значај реченог документа лежи у чињеници да се ради о обрасцу који пружа јасне смјернице о томе како се треба у будућности понашати, ако се, не дај Боже, садашње стање икада понови. Исто тако, многи принципи Декларације су примјењиви у условима мира и редовног функционисања државе, што нас, надамо се, веома брзо очекује. Дакле, ради се о документу који представља Катехизис трајног мира и просперитета на овим нашим просторима.

Општински одбор Народне странке у Будви, овом приликом, упућује искрено саучешће свим жртвама агресије на Савезну Републику Југославију.

ДРАГАН ИВАНЧЕВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК ООСДП - БУДВА

## САЧУВАТИ ДУХ СКУПШТИНСКЕ РЕЗОЛУЦИЈЕ



На жалост ово је централно питање које даноноћно окупира цјелокупно биће свих мислећих и добронамјерних људи у Црној Гори. Наравно, нико нема готовог рецепта нити може пружити било какве гаранције које би значиле да ће грађански мир у Црној Гори бити сачуван. Ситуација је управо таква да највећи број грађана Србије и, нажалост, значајан број грађана Црне Горе, није спознао основне узорке садашњег катастрофалног стања. Због тога смо свједоци

застрашујућег манипулисања освједоченим патриотским осјећањима српског и црногорског народа. Ти узроци свакако не леже у било каквој завјери цјелокупне међународне заједнице против српског народа. Десетогодишње сијање страха, хаоса, рата и патњи скоро свих балканских народа међународна заједница је ријешила да санкционише, нажалост, бруталним и радикалним средствима, тј. бомбардовањем, а чије застрашујуће посљедице ће, свакако, прије свега сносићи невини грађани. Легална демократска и реформска власт у Црној Гори, као и све релевантне политичке партије, опредијелили су се за једино рјешење у овим околностима, тј. очување грађанског мира у Црној Гори, а што су озваничили скупштинском Резолуцијом. Мишљења сама треба учинити све да се дух скупштинске Резолуције сачува по сваку цијену. Она је израз разумне и умјерене политике која је већ у протеклих двадесет дана, колико траје НАТО бомбардовње, дала резултате. Изражавам наду да ће, како цивилне тако и војне власти као и сви грађани Црне Горе, и даље давати пун допринос очувању грађанског мира у Црној Гори.

(Наставак на 5. страни)

## АКТУЕЛНОСТИ

(наставак са 4. стране)

Међутим, на жалост, у самој Црној Гори су препознате снаге и појединци који настоје да ради кализују ситуацију и искористе да насиљним путем измјене већинску политичку вољу грађана Црне Горе.

Упозоравам да умјерена политика престаје бити продуктивна када буде пропутачена као слабост и почне да препушта простор деструктивним снагама.

Сматрам да Црна Гора не може и не смije да допусти да њено разумно, рационално и демократско биће униште својим дјеловањем оне исте снаге које већ деценију

**ДРАГАН МАРКОВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК ООЛСЦГ - БУДВА**

## МИРНО РАЗРЈЕШЕЊЕ СВИХ РАЗЛИКА

Данас, на прату новог миленијума, Црна Гора се нашла на рубу опстанка. Сада би могли елаборирати много теза које је и зашто крив, колики је чији удио у кривици, где су коријени наше несреће и сл. Међутим, сада када се налазимо у посљедњем кругу пајка, када је свака рационалност изгубила смисао, када је надреализам наша збиља, морамо имати снаге да све наше разлике оставимо за послије, да будемо хладне главе и сачувамо посљедњу сламку спаса, а то је грађански мир.

Знамо да је балкански диктатор са Дедиња ухваћен у траполу, знамо да је у истој траполи са њим још пар стотина људи који су везали судбину уз њега. Знамо, такође, да он чека само мали повод како би распламао братобилачку кланицу у Црној Гори. Зато је у овим тренуцима политиканство искључено, морамо покушати да премостимо разлике, омогућимо канализање свих видова енергије и дамо им ток који се може контролисати и пацификовати.

Има много људи данас који су бијесни због бомбардовања Србије и Црне Горе, који су бијесни што им се није остварио сан који им је Милошевић обећао на почетку деведесетих. Касно је сада убеђивати те људе да је Милошевић опсјенар, пустолов. Не би они то данас схватили, превише је бола и туге у њима, далеко је икаква рационалност. Вријеме је најбољи лијек за њих, вријеме које ће проглати и Милошевића и његове заблуде, вријеме које ће им показати да је битно живјети у богатој и срећеној, а не националној и слуђеној држави.

Такође, имамо данас људе који гаје илузију да би се преко ноћи могла направити независна Црна Гора. Требамо имати оправдања и за те људе. Десет година су они грађани другог реда у соп-



ственој држави и гледају како им се разграђују посљедњи остаци државности и предају у руке београдском режиму. Међутим, и њима треба дати времена. И они ће схватити да би таква Црна Гора могла бити срећна и богата, само ако је у њеним темељима већинска волја грађана и демократско уређење. Не желимо ми Црну Гору са новим пољима смрти, јамама, споменицима и народним херојима.

Знајући за све постојеће супротности у Црној Гори, било да се ради о петокраци и кокарди, бјелашима и зеленашима, титовцима и информбровцима, ЛС покушава да доврши своју мисионарску улогу. Улогу која треба све да помири, створи амбијент за мирно разрешење свих разлика.

Самостална Црна Гора коју има у свом програму ЛСЦГ, само је једна од компоненти тог програма. Ту су такође демократија и слобода појединца и тржишна либерална економија и др. Само све оне заједно имплементиране чине једну срећну и богату Црну Гору. Било које извлачење из контекста није Црна Гора коју би желио ЛС. Ми смо у овом злом времену показали да имамо снаге да пружимо руку свима.

Свима без разлике на политичку, националну, вјерску или неку другу припадност. Пружили смо руку јер, држећи се заједно нећemo пуштати једни на друге. А то је данас најважније.

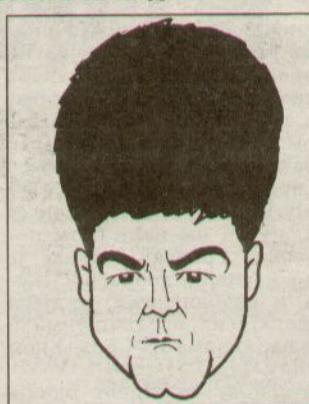
То је наш императив.

## КАКО ФУНКЦИОНИШУ ЈАВНЕ СЛУЖБЕ И УСТАНОВЕ У НОВОНАСТАЛОЈ СИТУАЦИЈИ

### НАЧЕЛНИК ОДЈЕЉЕЊА БЕЗБЈЕДНОСТИ БУДВА РАЈКО КУЉАЧА О СТАЊУ И АКТИВНОСТИМА СЛУЖБЕ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА ПОСЛИЈЕ НАПАДА НАТО-а

Ситуација у нашој општини послије напада НАТО-а на нашу земљу је стабилна, а прекршаја из области јавног реда и мира и саобраћаја скоро да и нема. Број кривичних дјела краје и тежих кривичних дјела је у знатном опадању. То се процењује и као уздржавање и савјест људи који су с друге стране закона, али и као посљедица већег присуства полиције.

Овако изгледа најкраћа оцена ситуације у нашој општини послије бомбардовања више мјеста у нашој земљи од стране НАТО алијансе из углa Рајка Куљаче, начелника Одјељења безбедности Будва који, уз то, додаје да за сво ово ври-



јеме није регистрован ниједан сукоб на националној или политичкој основи. Сви јавни скупови, па и антиратни митинг су прошли без

### ДОМ ЗДРАВЉА БУДВА

## СТАЊЕ НОРМАЛНО

У Дому здравља Будва стање је нормално. Како каже директор ове установе Зоран Шпадијер, у почетку војних акција НАТО-а на Југославију грађани су били узнимирени, па је потражња за седативима била већа него обично. Такође, Будвани су куповали љекове у огромним количинама, стварајући тако кућне залихе. По упутству Министарства за здравство РЦГ води се свакодневна евиденција о издатим рецепцијама. Јекови се једино могу издавати преко здравственог картона и по правилу један рецепт - један лијек. Тиме се избегавања љеково неконтролисано складиштење у кућним залихама. Апотеке у будванском и петровачком дому здравља се снабдијевају средствима из "Монтефармове" апотеке у Подгорици. С обзиром на новонасталу ситуацију многи љекови су у дефициту, али их грађани Будве, засигурно, могу наћи у добро снабдијевеним приватним апотекама.

- Уредбом Владе РЦГ, - каже Шпадијер - и у нашој

установи је уведена радна обавеза. Прекинули смо све годишње одморе, раде дежурне службе, сви смо, због могуће опасности, у сталном контакту и међусобно се информишемо. На сву срећу на нивоу наше општине нема рањених. Имамо добру сарадњу са Војском Југославије, а нашој војној јединици стјојимо на располагању двадесетчетири часа дневно.

- Избеглијим лицима са Косова и Метохије, евидентираним у Црвеном крсту Будве, не наплаћујемо наше услуге. Једино што нас брине јесу неколико ромских породице у Lahti Грбљанској које због нехигијенских услова могу постати потенцијално жариле заразних болести. Али у току је наша акција на сузбијају могуће епидемије преко епидемиолошке службе и републичког санитарног инспектората. Што се тиче свега осталог, стање у будванском дому здравља је редовно и ја сам веома задовољан - искакао је на крају директор Шпадијер.

A.

### ГРАДСКА ПЕКАРА

## БИЋЕ ДОВОЉНО ХЉЕБА

•Хлеба има и биће га довољно- поручују из градске пекаре. •Тренутне залихе брашна доље су за више мјесечну производњу ове основне прехране намирнице

Директор градске пекаре Тома Међедовић, питају смо како пекара "Топола" ради у условима након напада НАТО снага на нашу земљу, с обзиром да је ова пекара главни снабдјевач хљебом наше општине и дијела приморja.

- Тренутно у пекари раде 3 линије за хљеб и пециво. Технички капацитет је 50 хиљада већни за 24 сата. Дневна производња варира, а у просјеку износи око 13 хиљада већни дневно.

Имате ли довољно залиха брашна и да ли гарантите редовну снабдјевеност у наредном периоду?

Брашно смо добили из робних резерви. У првој подјели добили смо 36 тона брашна, а одобрено нам је 120 тона. Горива такође има довољно као и квасца, соли и осталог што је потребно за производњу.

Међедовић апелује на министарство пољопривреде да приоритет при добијају брашна из робних резерви имају пекаре. Ако стање остане овакво како јесте гарантите уредну и редовну производњу хљеба за наредни период.

Залихе брашна не треба стварати, оне нису, као што видимо, неопходне.

J.III.

## СТАБИЛНА СИТУАЦИЈА

- Мање прекршаја и кривичних дјела
- Без сукоба на националној и политичкој основи

инцидента и страначких обиљежја.

У Одјељењу безбедности је уведена 24-ори часовна радна обавеза коју сви поштују, а правна служба ради непрекидно и суботом и недељом. Читава служба унутрашњих послова је мобилна и ради појачаним интензитетом.

Према подацима Одјељења безбедности напад НАТО-а на нашу земљу је повећао и број расељених ли-

ца која су у нашу општину стигла с Косова и Метохије. Углавном су то жене и дејца српске националности.

- Основни циљ нам је да уз редовне активности очувамо јавни ред и мир, сигурност грађана и њихове имовине, и да у том циљу максимално сарађујемо са свим државним органима и Војском Југославије - написао је Рајко Куљача, начелник Одјељења безбедности Будва. B.M.C.

### ОПШТИНСКА ВАТРОГАСНА ЈЕДИНИЦА

## ПУНА ПРИПРАВНОСТ

Због новонастале ситуације, поред редовних активности, општинска ватрогасна јединица увела је стопроцентну приправност, што значи да је у сваком тренутку у њој присутно десет ватрогасаца у Будви, а шест у Петровцу. Просторије Општинске ватрогасне јединице које се налазе у близини аутобуске станице, опремљене су најосновнијим средствима у случају опасности и представљају уједно и једно од три атомска склоништа у Будви.

Филип Моштрокол, командир Општинске ватрогасне јединице, истиче да су сви запослени добили рјешење о радној обавези и да то поштују. Сарађује са Секретаријатом народне одbrane и Војском Југославије коју редовно снабдијевају водом. У сталном су контакту и са ватрогасним јединицама Котора, Бара и Цетиња, уколико би се указала потреба за узајамном помоћи. На нивоу СО Будва оформљен је Кризни штаб противпожарне заштите. У случају да дође

до неког већег пожара ватрогасној јединици Будве стајали би на располагању још по десет грађана из сваке мјесне заједнице.

Према ријечима командира Моштрокола, њихова опрема, мада стара, сва је у исправном стању. Возила и инсталације на њима су недавно сервисирane.

- Подршка предсједника СО Будва нашој ватрогасној јединици је без резервна какве Филип Моштрокол. Значај и функција ватрогасних јединица најбоље се може сагледати у самој улози ватрогасца Beograd, Приштине, Новог Сада и осталих градова у Србији. Такву професионалност и пожртвованост грађани Будве могу очекивати и од припадника њихове ватрогасне јединице, али се надам да, ипак, неће бити потребна наша интервенција. Искристио бих ову прилику да апелујем на грађане да сачувавају мир, да поштују резолуцију Владе РЦГ јер, на крају, мир је једино што нам је остало да сачувамо и он нема цијену. A.

### ОПШТИНСКА ОРГАНИЗАЦИЈА ЦРВЕНОГ КРСТА

## ПУНЕ РУКЕ ПОСЛА

Због новонастале ситуације у земљи Црвени крст општине Будва ових дана има пуне руке послса. У вези са тим разговарали смо са секретаром општинске организације, Миливојем Прибилићем.

. Које су главне активности Општинске организације Црвеног крста послије напада НАТО-а на нашу земљу?

- Главне активности су спровођење акција у непосредном ратном окружењу, тј. десетседетчворо-човечна радна дежурска, обезбеђивање и снабдјевање намирницама расељених лица са Косова и Метохије, Босне и Херцеговине, као и социјалне службе општине Будве биће, такође, обезбиђен дијамирница.

. Да ли има и колико расељених лица са Косова и Метохије у нашој општини и како су она збринута?

- По најновијим подацима у будванској општини има 287 расељених лица са Косова и Метохије. Највише има Срба и Црногорца, Рома, затим нешто мање Албанаца, углавном из Приштине, Косовске Митровице и Пећи. Породице су смјештене приватно, код рођака и пријатеља. Највећи проблем представљају расељена лица смјештена у Lahti Грбљанској. У насељу где су се настанили не постоје основни животни услови, нема воде и струје, па постоји опасност од заразних епидемија.

K.

## АКТУЕЛНОСТИ

КАКО ФУНКЦИОНИШУ ЈАВНЕ  
СЛУЖБЕ И УСТАНОВЕ У  
НОВОНАСТАЛОЈ СИТУАЦИЈИ  
ОСНОВНА ШКОЛА  
„СТЕФАН МИТРОВ ЉУБИША“

По плану  
и програму

Према ријечима Биљана Вукчевић, директора основне школе „Стефан Митров Љубишић“, у овој школској установи ради се несметано по плану и програму предвиђеном за друго полуточе ове школске године. Наравно, наставни часови су по препоруци Министарства просвјете и образовања РЦГ скраћени по пет минута у све три смјена да би дјеца из последње стигла кући пријемрака. У првих неколико дана напада НАТО-а на Југославију, часови су скраћени на тридесет минута, а и ученика је било веома мало.

- Колико сада могу да примијетим - каже Биљана Вукчевић - код ученика страх је скоро исчезао, редовно похађају наставу, друже се, комуницирају, па на тај начин најбоље превазилазе своју уплашеност и узнемиреност. А наставници организују наставу на најбољи могући начин, па без обзира на новонасталу скраћења часова, дјеца нијесу ништа пропустила.

**ДЈЕЧЈИ ВРТИЋ „ЉУБИЦА В. ЈОВАНОВИЋ - МАШЕ“**

## СТАЊЕ СЕ ПОПРАВИЛО

Још на самој капији дјечјег вртића „Љубица В. Јовановић - Маше“ чују се звуци веселих дјечијих мелодија и безбрежни дјечији гласићи. У предшколској групи која броји стотинак малишана, чак се слави и један рођендан. Милица пуни шест година и са нестрпљењем чека да своју слављеничку торту подијели са другарима. Међутим, уторак је дан резервиран за школу плеса. Предшколарици, подијељени у три групе, заједно са својим васпитачицама „доводе у ред“ ученице да би имали више простора за игру. Слобо и Вања из плесне школе „Монтенегроденс“ пуштају музiku и са клиничима прво ујежђавају смешљене кореографије, па онда играју. Било је ту денса, рокенрола, шпанских и руских игара, а и озбиљног плеса. Пошто су се сви добро уморили, награда, Милицина торта, чекала их је на трпезаријском столу.

Весна Димитријевић, вршилац дужности директора и психолог у дјечјем вртићу, каже да је због ситуације у земљи првих неколико дана број дјеце био много мањи него обично. Тренутно стање се поправило, тако да се сада у вртићу налазе двије трећине уписане дјеце.

- У почетку - каже она, било је много питања, као: „Хоће ли падати бомбаж“, „Хоће ли нас бомбардовати“, а цртежи су им били препуни авиона и војника. Сада је прошла еуфорија и они раде све оно што су радили и до сада. Заинтересовани су за све области.

Поново су активиране школе сликања (понедељком), плеса (utorkom) и школа енглеског језика (суботом). Од 15. марта почело је и тестирање предшколара у основној школи, па је и то узрок смањеном броју дјеце овог узраста у вртићу. Ипак, сматрам да је за дјецу најважније да смо ми одрасли присебни у овим тешким временима - истакла је на крају Весна Димитријевић.

## ЖИВОТ ОКО НАС

## ПРКОС, А НЕ СТРАХ

Већ мјесец дана живимо у страху и неизјесности. Рат је оно што нам је свима било, сигурно, најмање потребно. Иако не желимо да се сучимо са истином, рушевине, разарања, плач дјеце и жртве чињенице су које нам јасно казују да је рат ту. На подручју Црногорског приморја живот се и даље одвија нормално, чак и поред тога што смо сви опсједнути сјutrašnjicom са коју не знамо каква нас чека.

Штетњом и друштвјем ових дана Приморци, на неки начин, покушавају да све те негativnosti ублаже јер их је, логично, немогуће еlimинисати. И ипак, поред свих околности, не примјећује се велика разлика садашњег и живота којим се живјело пре мјесец дана. Барем не на улицама. Ноћни живот по градовима сусједних општина мало је другачији него раније.

Котор и даље одише и живи својим типичним медите-

ранских духом: никад пра-зна рива и добро посјећени локали, а једино што ствара слику рата су униформисани лица којих је сваким даном све више. Очишћена и обезбиђењена склоништа су у приправном стању у случају напада, али грађани се надају да им неће бити потребна. Градска пијаца је као и увијек добро посјећена и снабдијевана, а дјеца уживају на игралиштима и по парковима на прољећном сунцу.

У Тивту се живот одвија слично као у Котору. Јуди су током дана углавном на улицама и неизјесна штетња обалом ствара слику лјежег живота. Барке у мору су спремне за сезону за коју се страхује хоће ли је уопште бити, али Тивhani су се ипак потрудили око уљепшавања луке и њивских пловила. У Тивту се редовно одржавају разне манифестије у циљу мира. Једна од њих је и „Пртежом против рата“ где је скоро сва-

ки излог украшен ликовним радом дјеце основне школе са јасном поруком. На аутобуској станици пар аутобуса је паркирано због укидања линија према Србији, што не значи да је саобраћај у том правцу потпуно прекинут.

Живот се у барској општини одвија нормално, дјеца редовно иду у школу, све фирме добро функционишу, грађевински радови се несметано одвијају, а безбједност грађана је добра.

У Петровцу је мало другачије него у осталим градовима. Већ при првом сумраку улице постају пусте и градом завлада тишина. Међу грађанима се више осјећа пркос него страх, чули смо коментар од једног Петровчанина, који је, заједно са осталима, посматрао надлизјење НАТО авиона.

Све у свему, вољели бисмо када би се мир и даље одржао, а живот текао без страха и узнемирености.

С. ГЕРЗИЋ

## ДРУГИ ПИШУ

## „ЗАХВАЛНОСТ“ АМЕРИКЕ

У време када је Роналд Реган био председник САД у многим градовима тадашње Југославије стигле су захвалнице Друштва спасавање и спречавање заробљавања америчких пилота.

У документу је стајало: „Награђује се овај град у знак сећања на изузетну храброст у пружању помоћи пилотима САД у приоду од 1942-1945.

Никада вам се не можемо одужити, али никада вас нећemo заборавити“.

У потпису је стајало: Председник АФЕЕЦ Ралф К. Патон.

У наставку документа и следеће: Част ми је да се пријужим члановима Друштва за спасавање и спречавање заробљавања америчких пилота и захвалим члановима Европског покрета отпора који су помогли америчким пилотима током Другог светског рата.

Сједињене Америчке Државе никада нећe заборавити храброст, снагу и љубав према слобodi коју су много пута показали људи и жене, чланови покрета отпора. Уз велики лични ризик ви сте се бдупрли немилосрдном непријатељу. Веома сам поносан што могу да вас поздравим у име свих Американаца. Бог вас благословио“.

Речи захвале потписаје Радаља из Бања Луке

тадашњи председник САД Роналд Реган...

Тако некада, не баш тако давно.

Оно што се данас дешава на нашем небу и на нашој земљи, бомбе и пројектили које, поред осталих чланница НАТО-а, испаљују амерички пилоти далеко је од Реганове захвале алиције.

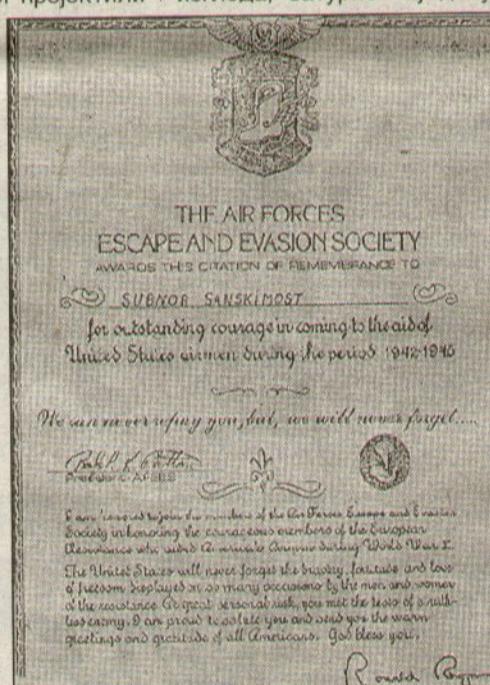
Опет на нашем небу амерички пилоти. Можда и унучици оних који су спас потражили на нашој земљи.

Опет на нашем небу амерички пилоти. Па у име неког новог светског поретка и „очувања мира“ посипају касетне бомбе можда баш тамо где су им дедови спас нашли, ракете упућују на српска насеља, болнице и школе...

А у Америци још постоји Друштво спасених америчких пилота, постоји у Абервилу споменик српском човеку и на споменику речи: „Захвални амерички пилоти“,

постоји у Белој кући документ чији смо део цитирали, постоји сећање и многобройна писма која су годинама стизала из Америке.

Али, неко је у Белој кући, изгледа, затурио тај доку-



мент покушавају да затре сећање у америчком народу на историју када смо били савезници у борби против светског зла.

М. ПАНТОВИЋ

(ИБАРСКЕ НОВОСТИ  
2. априла 1999)

## ПОДРШКА ИЗ БАЊА ЛУКЕ

## КРАЈИШНИЦИ НУДЕ ПОМОЋ

• У писму директору „Монтенегропромета“ директор „Унис Адрије“ Младен Мичић изражава жељу да се успјешно одбрамимо од агресије и нуди гостопримство радницима „Монтенегропромета“ и њиховим породицама

- Изражавамо дубоку за-бринутост и енергично осуђујемо агресију НАТО. Желимо да се успјешно одбраните од агресије и да сачувате цјелокупност своје територије. И у овој борби ми смо свим срцем уз вас, бићемо уз вас, и спремни смо да вам у складу с нашим могућностима пружимо сваку врсту помоћи - стоји у писму директора ДОО „Унис Адрија“ из Бања Луке Мла-

дене Мичића директору „Монтенегропромета“ и ис-тиче да они никада нећe заборавити на показано са-сећање, помоћ и подршку коју је српски народ Саве-зне Републике Југославије пружио српском народу за-падно од Дрине.

Подјељују да су ова-два колективи у миру, а сада у рату, не само пословни партнери него и пријатељи, директор Мичић изражава дубоко са-сећање и жељу

да се што лакше поднесе садашња ситуација.

- Наше могућности су скромне, али ми вам искрено и домаћински нудимо гостопримство, вами и вашим породицама - по-ручује у писму директору „Унис Адрије“ Младен Мичић надајују да ће се мир што скорије вратити у наше градове, колективе и породице.

П. Н.

## АНКЕТА

## ШТА МИСЛИТЕ О НАТО АГРЕСИЈИ НА ЈУГОСЛАВИЈУ

МИЛОРАД ОГЊЕНОВИЋ, пензионер:

- Није ми свеједно, али се не плашим. Тешко је, заиста, гледати како се руше градови и гину не-дужни људи, али мислим да народ није успаничен јер вјерију да ће бити боље. До стабилизације ове ситуације, рјешавања ко-совског проблема и пре-станка агресије, мислим да може доћи мирним путем.

АЛАКСАНДАР ЏУЦА, ученик:

- Мислим да и овај трећи покушај свјетских сила да направе војне базе на нашим просторима нећe по-ћи за руком агресору. У свом овом хаосу једини добра ствар је што се народ сложио без обзира на политичку опредијељеност и националност. Постоји велика опасност од унутрашњих сукоба и зато бих предложио што више организовања протесних концерата и осталих сличних манифестија које, наравно, за циљ имају мир.

СЛАЂАНА РАТКОВИЋ, службеник ВГ „Бироелектронике“:

- Нормално је да сам против бомбардовања, а сматрам да би све требало да се ријеши мирним путем, тј. преговарањем. Мислим да је НАТО-зликовцима циљ да униште комплетно православље и уз то остваре неки свој интерес. Вјеријем у Бога, и у Војску Југославије и са пуним правом је подржавам.

ДРАГОЉУБ БОЈИЋ, радио-ник:

- Због напада на један слободарски, суверени народ знам да ћемо бити ми они који ће се звати побједници. Изражавам овим путем велико огорчење због дјела која спроводи НАТО. Лукавство и кукаквичлук као негативности НАТО-а не могу подржати побједничку заставу јер је правда на нашој страни.

ЛИДИЈА МИРАНОВИЋ, власник бутика „Лото“:

- Свјет ништа срамније није видио у посљедњих 100 година.

Други свјетски рат је био часнији од овог неморала који се дешава на територији комплетне Југославије. Сигурана сам у то да је сваки нормалан и поштен грађанин свијета против овога. Огорчење је исувише блага ријеч за оно што осјећам. Огорчење на јесам, али уплашена нисам. У породици имам три војника и нико у себи не носи неку дозу страха. На овим просторима никад нико није одио побјedu над нама, а у овом случају ми смо морални побједници.

РАДОВАН ВУЛЕКОВИЋ, електричар:

- Ово што се дешава је несхватљива ствар. Не знам чему води. Знам сигурно да нисам једини којем није јасно. Џелокупно православно становништво је недужно да би му се овако нешто дешавало.</p

## 1999 - ГОДИНА КВАЛИТЕТА У ТУРИЗМУ

## ОСВРТ

**БОЉЕ ИКАД,  
НЕГО НИКАД**

У шуризму и у югословљу је посебно важан људски фактор, мноштво важнији него у неким другим дјелатностима тје је технолошка унапређења башто помажу или чак и замјењују човјека. Тако каже теорија туристичко-југословљске струке, што су много схватили и затимашили, али и заборавили. Посебно они који треба по своме „опису посла“ да брину о кадровима, о онима који ће доћи послије њих. Зашићено се заборавља важност кадрова у дјелатности која је посебно значајна на нашем подручју, већ је поодјеле шта је без одговора. Некад се о томе више водило рачуна, данас много мање, па нам сасвим изјесно пријеши опасност да у нашим туристичко-југословљским објектима ускоро неће имати ко да radi.

Повод за ова шта је и прошли број „Приморских новина“, односно два најиса који говоре о нашим различитим поједицима и прваки кад је ријеч о образовану туристичко-југословљским кадровима. Задово, у једном се посјеће како смо по некад усјешино радили, а у другом најлашава да нешто треба мијењати с тим да се рјешење назира у-проглоси.

У једном најису стоји да је почетком марта у средњој школи „Данило Киш“ одржано сајетовање о реформи туристичко-југословљских школа на којему је поред директора и наставника стручних предмета присуствовао и Јан Навијо, представник Интернационалне школе за шуризам и югословље у Греноблу. Он је, између осталих, најлашио да је неопходно да школе буду у штајесној вези са югословљским предузетима, да прваки у хоштима траје најмање мјесец дана по завршетку сваке школске године. Чак би што првака требала да буде услов за похађање завршног испита, а ученик би њоме добио глобалну слику о будућем занимљима и раду у предузећу.

Када ће наши ученици заиста почети да добијају прваку „глобалну слику“ не знамо, али у истом броју „Приморских новина“ може се прочитати да се у кадровима у шуризму и югословљу некад виše водило много више рачуна. Тако је до почетка седамдесетогодишње године (када су усјаване промјене оивице прваки комплекс реформи у чијем су руштву па и у образовању увођењем система усмјереног образовања) шта је предузеће „Авали“ стапило на куваре, конобаре, посластичаре... који су преко љета били радници у „Авали“, радили посао за који се образују, тако да су уз прваки наставу којој се посвећивало много више време него данас, по завршетку били већ прилично осposobljeni за рад.

Докле, што нам сајетује наш уважени гости из старог француског универзитетског центра Гренобла ми смо до недавно знали и примијењивали. Чак и у нешто широм обиму и веома усјешино. Временом смо по заборавили и сад, што дошао човјек издалека да нас поучи како треба. Неке да поđu, а неке и да поједи. Јер, ваљда ћemo коначно да „ућувимо“ да смо и ми некад нешто знали и да смо у том „промашеном“ друштвено-економском и политичком систему, како ће данас „са гистијанце“ дефинисати, издржавали и усјевали у конкуренцији развијених катализаторских земља. Уостalom, сав штој туристички промет који данас посјатично помињемо не би био постајен да није било и нашег стручног кадра.

Изледа, ипак, да се ствари појако крећу првим стоком. Односно, како на том истом сајетовању рече Радован Дамјановић, помоћник министра за промјену и науку РЦГ, да се не може поћи о једноснавој преношењу и примијењу сајраних система образовања код нас. Треба, истакао је он, имати у виду наше услове, начин рада, окружење и економску ситуацију, и можда би најбоље било кренути од саглављавања и примјење најбољег из раније прваке. Да ли ће то што ишто и на више нивоу коначно увијају прoustis u образовању стручних кадрова претvoriti u odlučnije promjene sistema њихovoј образовања, што ће се видjeti. Односно, осјаје нам да чекамо реформе које, поједnostavljeno, преба да значе повратак на оно што нам се прије десетогодишње године учинило лошим па смо га брзотечно реформисали! Речи ћemo, по прадији већ, било икако нећo никад, мада је неизбежно шта је цијене коју смо плашили, коју плаћамо, или коју ћemo плашили, јер је све више на видују јас између туристичко-југословљских кадрова који олазе и оних који треба да гођу на њихова мјеста.

В. М. СТАНИШИЋ

**НЕИЗВЈЕСНИ ПЛАНИРАНИ РАДОVI НА ВОДОВОДНОЈ И КАНАЛИЗАЦИОНОЈ МРЕЖИ****СРЕДСТВА „КРОЈЕ“ ПРОГРАМ**

Завршена изградња водоводног и канализационог крака за насеље Блокарица и заштита непосредне санитарне зоне изворишта Челобрдо, док ће остати радови изводити зависно од прилива средстава

Јавно предузеће „Водовод и канализација“ је припремило Програм радова на водоводној и канализационој мрежи који треба да се заврши до 1. јуна ове године, али је њихова реализација неизвесна због новонастале ситуације. Према садашњим цијенима вриједност планираних радова на водоводној мрежи је 4.745.394,42 динара, а на канализационој мрежи 4.337.260,16 динара.

- Досад смо завршили изградњу водоводног и канализационог крака за насеље Блокарица и заштиту непосредне санитарне зоне изворишту Челобрдо. Потписали смо уговор за снимање подморских испуста на канализацији

оној мрежи, док је све остало неизвесno збog недостатка средstava - каже Стеван Вучетић, директор ЈП „Водовод и канализација“.

Према програму радова на водоводној мрежи је још планирана реконструкција муљних испуста, уградња пловака на резерваторијама, замјена ваздушних вентила, реконструкција водоводног крака за Јаз, реконструкција магистралног цевовода код Смоковог вијенца, хидрогеолошка истраживања, ревитализација бунарних бунара у кругу црним станицама Подгор и Челобрdo, изградња резервног подморског испуста у Петровцу и Будви, изградња канализационог крака у насељу Борети, и набавка пумпних агрегата у црним станицама Будва I и Будва II.

Због немогућности реализације програма на водоводној и канализационој мрежи у џелини, ЈП „Водовод и канализација“ је утвrdilo приоритете и доставило Секретаријату за инвестиције и развој, па ће се планирани радови изводити зависно од прилива средстава из општинског buџeta.

**КОМУНАЛНО-СТАМБЕНО ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ „БУДВА“ СЕ МАКСИМАЛНО АНГАЖОВАЛО НА ОДРЖАВАЊУ ЧИСТОЋЕ И ЗЕЛЕНИХ ПОВРШИНА**

**РЕДОВНО И ПРЕКО ПЛАНА**

- Пролећни радови на зеленим површинама из ведени благовремено и квалитетно
- Неизвјесне инвестиције
- Ускоро пошумљавање подручја изнад Лапчића

приступи реализацији ових планова.

За разлику од инвестиционих редовне активности предузећа се одвијају према плану. Пролећни радови на јавним зеленим површинама су изведенi правовремено и веома квалитетно. Поред радова на уређивању парка у Миличуру извршено је орезивање и окопавање дрвећа, шиља, жбуња и ружа, извршено је поправ-  
је

прошлог љета захватио појар у коме је изгорела велика борова шума. Налогом републичког шумарског инспектората пошумљавање треба извршити одмах послиje завршетка чишћења површине, а Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РЦГ је већ испоручило 15 хиљада садница црног бора и хиљаду садница багрема.

По плану се одвијају и ра-

**ТОПЛИШ ЂЕ БИТИ УРЕДНИЈИ**

Поред редовних послова КССП „Будва“ је преузело и послове одржавања локалних путева, јавне расvjете и депоније грађевинског материјала Топлиш. Општина је преузела обавезу да санира депонију поред пута преко Топлиша, а комуналци ће је свакодневно одржавати, тако да ће нестати досадашња ружна слика.

ка парковских клупа које се сада фарбају, припремљено је десет хиљада садница сезонског цвијећа у готово немогућим условима, извршено је прихрањивање и прво кошење зелених површина, изведе се радови на санацији травнатих површина итд. У КССП „Будва“ приводе крају радове на изради катастра јавних зелених површина са описом биљних врста. Један од предстојећих послова је и пошумљавање подручја изнад села Лапчићи које је

доминантна на одржавању чистоће јавних површина, а према обухваћеном подручју, динамици чишћења, ангажованом броју радника и оствареном броју норма сади, обим изведенih радova је и изнад планираног.

- Овај период године са становишта послова чистоће карактерише изношење огромних количина грања, шиља, шута, покућства... на јавне површине. Одлучком о комуналном реду и пошумљавање подручја изнад села Лапчићи које је

**ДУГОВИ НЕУРЕДНИХ ПЛАТИША ДОВЕЛИ ЈП „ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА“ У ТЕШКУ ФИНАНСИЈСКУ СИТУАЦИЈУ****ДОШЛА ВОДА ДО ПОДА**

• Неизмирене обавезе по основу доприноса на зараде, кредита, камата, водног доприноса... преко пет милиона динара

• Дужници дугују „Водоводу“ преко пет милиона динара, а предводи их ХТП „Будванска ривијера“ са дугом од 3.800.000 динара

• Радници последња три мјесеца нису примили плате и остale накнаде, блокиран жиро-рачун и пријети покретање стечајног поступка

је годинама изражен и отежава положај „Водовода“. Прије пар година због таквог односа „Будванска ривијера“ „Водовод“ је усред јеће привремено искључио воду једном дијелу овог предузећа (ТН „Словенска плажа“) што је изазвало различите реакције, али није допринијело решењу проблема. Прошле године, почетком јуна, „Водовод“ није могао да укључи црвнички водовод, јер црвничка електродистрибуција није дала струју док „Водовод“ не плати дуг из претходне године. А „Водовод“ је био дужан „Електродистрибуцији - Цетиње“ јер су и њему много више дуговали. И опет је предњачи у томе „Будванска ривијера“.

Да би ријешили ово „врзино коло“ у ЈП „Водовод и канализација“ су почетком априла упутили писмо ресорном министарству уређења простора којим министар проф. др Радована Бакића обавјештавају о тешкој ситуацији истичући невоље које имају са највећим дужником и јаловост разговора са директором ХТП „Будванска ривијера“, јер је послиje више разговарао са водоводом и канализацијом.

Писмо сличне садржине из „Водовода“ је 13. априла упућено предсједнику Управног одбора ХТП „Будванска ривијера“ Светозару Маровићу и исто достављено директору ХТП „Будванска ривијера“ Иву Арменку и предсједнику Општине Раду Гргочићу.

Дописи и апели из ЈП „Водовод и канализација“, бар засад, нису унапреди плодом, али је, ипак, упућено једно писмо. Предсједник Управног одбора ЈП „Водовод и канализација“

зашто се годинама понавља прија о финансијским тешкоћама „Водовода“ коме око врата стеже његов главни дужник „Будванска ривијера“. И зашто су сви који, ваљда, могу нешто да промијене на боље - равнодушни. Као да је свеједно хоће ли или неће бити воде, хоће ли се или неће искључивати усред јета, хоће ли или неће функционисати систем водовода и канализације...

В. М. СТАНИШИЋ

**РЈЕШЕЊЕ - СПОРАЗУМ**

- Министарство туризма у потпуности схвата наведени проблем који у многоме парализира обављање ове виталне услужне функције од стране ЈП „Водовод и канализација“. Међутим, исто тако евидентна је чињеница да ХТП „Будванска ривијера“ због неповољне ситуације у туризму, а посебно након најновије ситуације изазване агресијом на Југославију, не остварује планиране приходе од туризма чиме су у многом ограниче могућности редовног измиривања финансијских обавеза. Мишљења смо да ХТП „Будванска ривијера“ због неизмирене дугове дошао у ситуацију да више није у могућности да обавља основне функције и одржава систем водовода и канализације и да ће се у случају ако не измире дуг „Будванска ривијера“ за то сматрати одговорним.

Како ће се овај (не)схватљив проблем ријешити, остаје да се види. Ипак, неизбјежно је питање

да ли ће се убрзати пословање

„Будванска ривијера“

и да ли ће се убрзати пословање

„Водовода“

и да ли ће се убрзати пословање

„Канализације“

и да ли ће се убрзати пословање

„Водовода“

и да ли ће се убрзати пословање

„Канализације“

и да ли ће се убрзати пословање

„Водовода“

и да ли ће се убрзати пословање

„Канализације“

## АКТУЕЛНОСТИ

ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА

## ЖИВОТ ТЕЧЕ НОРМАЛНО

• Оправдана забринутост грађана због све жешћих напада снага НАТО-а на нашу земљу, поскупљење једног броја производа у продавницама, недостатак брашна, уља и шећера, продаја тих производа из Републичких робних резерви, скок њемачке марке на 11 динара и формирање и засиједање Општинског кризног штаба, окарактерисали су период између два броја „Приморских новина“.

Ипак, све јавне службе, установе и предузећа у општини, радиле су нормално осим прва два дана агресије, када је рад у вртићима и школама био скраћен. Ове установе и предузећа радили су у складу са Одлуком Владе Републике Црне Горе о радној обавези.

Трговине су, осим што су недостајали одређени производи, биле добро снабдевене и поред повећаних гужви грађана како би обезбједили кућне залихе.

Снабдијевање грађана водом и струјом било је редовно, а горива на бензинским пумпама било је довољно. Сви локали и међуградски

аутобуси са Аутобуске станице, редовно су саобраћали. У апотекама неопходни лекови било је довољно, а најтраженији су били антибиотици и аналгетици. У Дому здравља послови су се одвијали нормално и није било повећања здравствених услуга.

Градска пекара „Житокомбинат“ из Бачке Тополе у Будви радила је повећаним интензитетом, произведећи дневно и пласирајући тржишту у Будви, Цетињу, Котору, Тивту и Херцег Новом од 12.000 до 16.000 већни хљеба, а брашна у резервама има довољно.

Почетком априла, из Репу-

бличких робних резерви грађанима је било омогућено да по малопродајним цијенима купе двије тоне шећера, и 200 килограма детерџента, док ће остале планиране количине од укупно 65 тона брашна, 20 тона шећера, 10 тона уља и једна и по тона детерџента бити пуштена у продају послије евидентије домаћинства по мјесним заједницама на подручју Општине.

Радио и Телевизија Будва поред емитовања неопходних информација и разговарања рејмитовали су програме Радија и Телевизије Црне Горе.

Ранко ПАВИЋЕВИЋ

## ОСУДА АГРЕСИЈЕ

Вијеће Суђа Банкаде - Збора Пашића, на свом вијећању у Петровцу, 5. априла, осудило је агресију НАТО-а на целу са Сједињеним америчким државама на Савезну републику Југославију. Дата и пуне подршка мирувној резолуцији Скупшти-

не Републике Црне Горе о очувању грађанског мира у нашој републици.

На Збору је упућен позив свим Пашићима да у овим тешким данима исказују отаџбинску мудрост као што су у сличним приликама исказивали њихови преци

Свети Стефан Штиљановић, архимандрит Никодим Вуковић, Дионисије Миковић и други.

Пашићи су упозорили сваког агресора чувеном мудрошћу Стефана Митрова Јубише: - Ако сте и бољи и јачи, Бог је врх свију! Р.

## ПОМОЋ ВОЈСЦИ

Чланице Кола српских сестара из Будве, Рисна, Баошића, Котора и Херцег Новог, спрөвеле су почетком априла и трећу, заједничку акцију помоћи пострадалом

становништву Косова и Метохије и Војсци Југославије.

У Пећи и Дечанима уручили су 45 пакета робе за расељено становништво.

Војсци Југославије је уруче-

но 120 пари вунених чарапа, 100 килограма лимунова и поморанџи, 60 килограма сланине, 50 штака цигарета, 60 литара млијека и знатна количина сапуна за прање. Р.

## СЛОВАЦИ ДОЛАЗЕ

• И поред новонастале ситуације у нашој земљи, туристичка агенција „Голден Ројал Турс“ из Кошица у Словачкој неће одустати од уговореног аранжмана са предузећем „Имобилија“ из Будве. Ријеч је о закупу 158 кревета у хотелу „Белви“ у Бечићима на период од 95 дана током љета, потврдио власник словачке туристичке агенције Лудовит Мате, истакавши да ће овог љета у хотелу „Белви“ летеовати око 2000 словачких туриста.

Занимљиво је да је Лудовит преко Хрватске стигао у Црну Гору са још 10 својих радника који ће извршити реконструкцију и адаптацију соба у хотелу „Белви“ да би се створили што бољи услови за боравак туристичког госта.

Власник туристичке аген-

ције „Голден Ројал Турс“ испричao је новинарима заједничку причу коју је потврдио фотографијама. Намењено, на штанду његове агенције на Међународном сајму туризма у Кошицима био је исписан велики пано на коме је писало: „Југославији треба помоћи! Стоп агресији НАТО-а!“

Лудовит уз то каже да народ у Словачкој осуђује НАТО сматрајући да му треба стати на пут. Управо из тих разлога Словаци ће овога љета масовније боравити на Будванском ривијери, и први њихови туристи стишићи ће почетком јуна. Р.

## ПРИОРИТЕТ ЗА ПЕНЗИОНЕРЕ

Од 8. до 10. априла у пројектима предузећа „Монтенегропромет“ у Будви, Бечићима, Светом Стефану и Петровицу, намирнице из Републичких робних резерви купило је 1500 пензионера и инвалида рада из Црне Горе, Србије и Републике Српске.

У продаји се нашло 20 тона брашна, 4 тона шећера и 4 хиљаде литара јесетивог уља.

Уз примјерак посљедњег

чека пензије пензионери су по малопродајним цијенима могли да купе 12,5 килограма брашна, 2 килограма шећера и два литра уља.

Р. П.

## ПОДРШКА БОРАЦА

Борци НОР-а будванске општине, на сједници одржаној 30. марта, снажно су подржали Војску Југославије и њеног врховног команданта Слободана Милошевића у херојској борби коју воде против неофашистичких сила на челу, како су казали у саопштењу са сједнице:

„Дивимо се јединству срп-

ског народа у земљи и свијету коме и ми припадамо, који је ових судбоносних дана збио своје редове и доказао свијету да се не плаши смрти када је упитању Отаџбина, већ у њој тражи слобода“, стоји између осталог у саопштењу.

Р. П.

МИНИСТАР ПРОСВЈЕТЕ И НАУКЕ У БУДВИ

## БЕЗБИЈЕДНОСТ ДЈЕЦЕ

• Поводом настале ситуације у земљи, а полазећи од обавезе и одговорности државе да и у овим условима организује функционисање рада државних органа и јавног сектора, министар образовања и просвјете Драган Кујовић са најближим сарадницима разговарао крајем марта у средњој школи „Данило Киш“ у Будви са директорима васпитно образовних установа са Црногорског приморја и Цетиња.

Министар Кујовић је указао на неке појаве које посљедњих дана у појединим школама у Црној Гори нијесу добре, а мислећи притом на учешће једног броја средњошколаца из Бара на протестним митингима. По њему је излазак ученика на митинге чиста политичка манипулатија са дјецом чија је првенствена обавеза да похађају наставу. У оваквим приликама, рекао је, окупљање ван школских објеката

може бити опасно, па су она највеће бодље управо у школама. Учешће ученика на протестним скupovima је, између остalog, и директно кршење Резолуције Скупштине Републике Црне Горе о грађанској миротвори. Апеловао је на родитеље и наставнике да дају свој допринос одвијању наставе и очувању грађанског мира у Црној Гори.

Директори школа и других јавних установа су одговорни и

овлашћени да, зависно од конкретне ситуације и развоја догађаја, предузимају потребне мјере у циљу организовања наставе и безбиједности дјеце.

Приликом разговора је речено да се наставе у школама у Црној Гори одвија нормално, уз скраћење часова у појединачним школама у поподневној смјени да би се ћаци прије мрака вратили кућама.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

## МАНИФЕСТАЦИЈЕ

## ОМАЖ ДАНИЛУ КИШУ

• У средњошколском центру „Данило Киш“ 16. априла 1999. године одржана шеста по реду манифестација „Омаж“ Данилу Кишу, а поводом двадесетједне године рада ове школе.

Уводну ријеч је имао директор С.Ш. „Данило Киш“ Срђа Поповић, затим је предсједник Општине Будва Раде Грегорић одржао краћи говор подсећајући да наш град зна да цијени праве приједности, мислећи притом на дело Данила Киша чије име са поносом носи будванска средња школа.

Радован Дамјановић, помоћник министра просвјете и науке у Влади РСГ истакао је да су професо-

поетици Данила Киша“ професор др Синише Јелушић. Акценат његовог излагања био је на односу визуелних умјетности (ликовне и филмске) у Кишевом књижевном делу, дотакавши проблем поетике и етика, односно моралности у књижевном тексту. На крају је истакао да се Киш враћао традицији старијих филозофа који су негирали фантазију и лаж, а његовали истину.

Овој манифестацији претходио је већ традиционални школски квиз одржан 15. априла на коме је учествовало пет екипа са четири ученика. Чланови жирија били су професори Драган Радуловић, Љиља Јеротић, Сека Славковић, Сандра Росандић и Борис Вуковић. Што се тиче награда, чланови побједничке екипе добили су по један примјерак књиге др Мирослава Јукића „Туризам у Будви“, друга



Са свечаности „Омаж“ Данилу Кишу“

ри и ученици школе у овим тешким временима ипак одржали континуитет наставе.

О зборнику радова „Омаж Данилу Кишу, V“ предавања говориле су Божена Јелушић и Славица Марковић.

Услажила је бесједа о Данилу Кишу под насловом „Умјетност у

склопу свечаности у „Медитранском спорском центру“ одржано је финале такмичења ученика у кошарци, малом фудбалу и одбојци. У препуном амфитеатру школе, исте вечери, млади глумачки таленти „Драмског студија“ школе извели су комедију „Жак или покорност“ Јаке Јонеска.

награда била је хотес, трећа једнодневни излет на Ловћен, а четвртва екипа је добила ручак у школском ресторану. Уједно су награђени и најбољи литерарни радови ученика средње школе „Данило Киш“.

А. КОСТОВИЋ  
Д. ГЛЕНЦА

Бродови „Прекоокеанске пловидбе“ из Бара нијесу погодни тренутно овом одлуку јер су сви ван америчких територијалних вода. Но, посматрано дугорочије, због овакве одлуке и барска компанија имаће штете.

РЕМОНТ  
БЕЗ ПОСАДЕ

Сви уговори, а било их је поприлично, за долазак странских бродова на ремонт у Јадранско бродоградилиште у Бијелој су отказанi. На доковима највећи бродоградилишта у СРЈ тренутно се налазе три брода: два италијанских и домаћи „Рисан“. Директор Бродоградилишта Станко Злоковић истиче да је италијански бродови посада одмах напустила, али је наше предузеће гарантовао сигурност и ремонт бродова.

Када се овај посао заврши запосленi у Бродоградилишту ће бити ангажовани на одржавању објеката.

Припремио: С. Ш. Г.

„ЛАБУРНУМ“  
ОПЕТ ПЛОВИ

Ферibot „Лабурнум“ који је барска „Прекоокеанска пловидба“ изнајмila од једне енглеске компаније још 1994. године, послије двонедељне паузе која је уследила након агресије на

## ИНТЕРВЈУ „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

ВУКАШИН МАРКОВИЋ, ГЕНЕРАЛНИ ДИРЕКТОР АД „МОНТЕНЕГРОПРОМЕТ“

## НЕЋЕ БИТИ НЕСТАШИЦА

• Послије дугогодишње кризе враћено повјерење потрошача и добављача • Предузеће ће се по плану приватизовати као целина • Највећа тешкоћа недостатак обртних средстава • Вишак радника, али нико због тога неће добити отказ • Уколико не потраје дуже ово стање обезбиједиће се континуитет доброг снабдевања • Нема тешкоћа у набавци роба, осим што добављачи траже авансно плаћање • Планови за проширење дјелатности

„Монтенегропромет“ је већ годинама, па и деценијама, главни снабдеваč наше општине прехрамбеним и осталим производима широке потрошње. Такав статус задржан је и протеклих година када се знатно повећао број трговинских предузећа и радњи и, такође, повећао утицај тзв. сиве економије. Послије напада НАТО-а на нашу земљу дошло је до поремећаја у снабдевању и пред „Монтенегропрометом“ се поставило питање како обезбиједити што боље снабдевање у нашој општини. Као и раније, послије земљотреса и током трајања санкција и хиперинфлације, „Јадран“ и „Јадран трговина“, сада и „Монтенегропромет“ као њихов правни сљедбеник покушава и успијева да у кризним ситуацијама обезбиједиовољно основних прехрамбених производа.

„Монтенегропромет“ је протеклих деценија проузло кроз различите тешкоће које су понекад пријетиле и опстанку предузећа. Тако је прије четири године дошло до штрајкова, оставке директора и других руководилаца, било је предложено покретање прекршајног

- Као и много тога у животу и ово је био стицај околности. Ја сам у име Општине у неколико најврата присуствовао сједницама управног одбора и састанцима са радницима „Монтенегропромета“. Пошто је тадашњи директор поднисао неопозиву оставку, обећао сам радницима да ће Општина убрзо предложити лице за новог директора. Но, сви покушаји да се нађе одговарајућа личност која би прихватила ову дужност остали су без резултата. Не жељећи да изиграм дато обећање радницима, сам сам прихватио да привремено обављам ову дужност. Као што видите та „привременост“ ових дана навршава четири године.

**• Можете ли нам издвојити најзначајније резултате који су доприносили превазилажењу тог стања и омогућили да предузеће преодреди тај период?**

- Нисмо у цјелости превазишли све тешкоће. Многе су, нажалост, још увијек присутне, а у посљедње вријeme, због поznatih okolnosti, могу се очekivati i novi. Naјznačajniji rezultati koje treba istaci su slijedeci:

- u potpunosti je izmijenjena struktura prihoda, tako da se nađevođi dio njih oствaruje iz redovne trgovacke djelatnosti preduzeća (što se narocito odnosi na pocetni period);

- znatno je povećan promet, a time i prihod preduzeća, kao rezultat površa poslovne aktivnosti, što dijelom tumačimo i kao vraćanje povjere na

наших velikih dobavljača, tako da danas nemamo teškoća da robu nabavimo od bilo kog poznatijeg proizvođača ili veleretrogovca;

- uspješno je realizovana prva faza privatizacije što je omogućilo da se ubrzo po stiçaju uslova može pristupiti reprivatizaciji druge faze. Mislim da je značajno istaći da naš plan privatizacije predviđa privatizaciju preduзећa kao cjeline, bez segmentacije. Na taj начин очuvanje se jedinstvo preduзећa, što se pri teškoćama u snabdijevanju pokazalo kao velika prednost;

- vrateno je značajno broj objekata koji su se nalazili u zakupu, prvenstveno onih sa nепovoljnim условima zakupa.

**• Какви su rezultati poslovanja oствareni prethodne godine i koje su naiznachači teškoće koje sada opterećuju Montenegroprmet?**

- Ako bi te rezultate mjerili oствarenom dobijati, pa analogno tome i ostvarenju dvidendene za akcionare, onda ne bismo mogli biti zadovoljni. Ali, ako bi se oni mjerili blagovremenim izvršavanjem naiznachačnih obaveza, redovnošću isplata naknade radnicima, snabđevenošću naših objekata, obimom površa prometa, naplatom potraživača, poslovanje bi se moglo očijeniti uspješnim. Ova konstatacija

navedom da preduzeće raspolaže sa oko 13.000 kvadratnih metara maloprodajnog i skladišnog prostora koji se u značajnijoj mjeri ne može koristiti upravo zbog nedostatka obrtних средстава. Истински, за jedan dio tog prostora neće ni biti потребе (bar da dјелатност trgovine) с обзиром на изrazito intenzivnu gradnju na području opštine koja podrazumejuva i gradnju poslovni prostora prvenstveno namiđenog za trgovinu.

Teškoću čini i značajan višak radnika, što je dijelom posledica upravo nekorisnje postojeci kapaciteta, ali i realnog viška koji postoji već duže vrijeđe. Оно што posebno želimo naglasiti то је да још niјedan naš radnik niјe dobio отказ, а нашa је жељa да се то ni u budućnosti ne desi. Нарavno, mislim da отказ kao posledici viška za poslednjih, a ne kao posledici drugih razloga (dopravni odlažak, отказ zbor neizvršavanja radnih obaveza i sl). Ово је utvrđeno i našim planom привatizacije чиме се жељe зашtititi radnici u slučaju pradae ili drugog oblika привatizacije.

**• Како ћete prevezati ova dva značajna problema?**

- Планом привatizacije i drugim aktima predviđeni smo niz mera, a posebno bixh istakao slijedeće dve:

## „СИВА ЕКОНОМИЈА“

Сви negativni efekti okruženja imali su u protoklu periodu direktnog odzara na poslovanje našeg predužeća. Специфично утицаја неких od njih bili su нарочito prisutni na području Budva i Bara gdje se nalaze naši maloprodajni objekti. Ту се prije svega misli na „сиву економију“ и продајu свегa i свачегa na mjestima koja za to ne испуštaju ni minumum bilo kakvih услова. Нажалост, праксa је да се честo tolериše takva pradaa i neposredno поред или испred naših objekata, па i uz odobrenje nadležnih organa. Очekujemo da će inicijativu ovog predužeća koje su pokrenute u posljednje vrijeđe imati pozitivnog odzara i da se neće ponoviti praksa iz prethodnih sezona. У том смислу може се pozitivno očijeniti odлуčka Opštine Budva o ograničenju i smanjenju broja lokacija za sve vidove pradae u pravremenim objektima.

наших potrošača; - izvršena je deblokada жиро-рачуна који је био блокиран дуже vrijeđe и што је omogućilo нормалno poslovanje;

- poslije dva mjeseca isplaćena su zaostala lica na primanja radnika, tako da se od tada sve naknade po ovom osnovu normalno isplaćuju (zaprde sa svim doprinosima, topli obrrok, putni troškovi, regres za godišnji odmor, zimnica). One su, nажалост, као и kod drugih predužeća niske i ne mogu задовољiti потребe radnika i njihovih porodiča. Трудimo se da to ublажimo bar redovnom isplatom. Све ово је имalo za posledicu ne samo stimulans za rad, него и vraćanje poljuštanog povjerenja na opstanak predužeća;

- враćeno je povjerenje

- разvoj drugih djelatnosti, при чемu bi koristišli postojeće kapacitete, prije svega prostor i stручnu radnu snagu, i

- reinvestiranje средставa који bi trebalo обезбијediti pradaom nerentabilnih objekata, али i iz drugih izvora, u postojeće koji bi se daloko bolje koristišli, или izgradnjom novih kapaciteta u djelatnostima koje su rentabilnije ali i потребnije ovom tržištu. Као ilustracija prve konstatacije je istakao бих потребу klimatizacije naših naiznachačnih maloprodajnih objekata (Mega market Tržnog centra) i oспособljavače хладњачe u objektu Tržnog centra čiji kapaciteti iznose 250-300 тона robe i sl. Kod ulaganja u nove kapacitete mislimo na one ko-

ji bi se наслажали na потребе ovdashnje turističke привреде.

**• Поншто сте нагласили да је значајан резултат више пословања прошле године била и добра снабдевеност ваших**

За сада нема већих тешкоћa у набавци роба: Вукашин Марковић

нице:

- благовремено формирање Општинског кризног штаба, који је имао веома значајни утицај како на доношење одлука о што правилнијој продајi ових роба, тако и на успостављање тјешње сарадње са Републичком дирекцијом робних резерви

- повjerenavaње продајe искључivo преко нашег предužeća (у почетку су биле двije мање испоруке преко других фими). Опредељујући се за овајако rješenje Opštinskih križnih robnih rezervi, izvješnje kolicinе i ovih основних prehrambenih производa (брашно, уље, шећер). Уколико не potraje дуже ово стањe mislim da ћemo obezbiđediti kontinuitet dobrog snabdijevanja. Управо ovih dana nabavili smo, i mimo Republike, blagovremenski rješenje Opštinskih križnih robnih rezervi, izvješnje kolicinе i ovih основних prehrambenih производa. Цијene ћe biti nešto veće, ali se radi i o drugim proizvođačima (uvezna roba, boji tipovi i pakovanja brašna, pakovani šećer i sl). За сада нема већих тешкоћa u набавци осталих роба. Велику teškoću, međutim, чине све чешћi заhtjevi dobavljača za avansno plaćanje што у условima nedostatka obrtних средстава predstavlja limitirajući faktor.

**• Значи ли то да сте и dalje задржали dobre poslovne односе sa dobavljačima iz Srbije?**

- Sa nađevođim brojem naših značajnih dobavljača iz ove republike održavamo veoma dobre односе. Већi problem nam čini transport roba (bezbiđenost i prelaz преко granične između republika) него самa nabavka. Некoliko dobavljača nam јe poslalo neke značajne robe i mimo naših narudžbi, цијeneći da bi zbor novonastale situacije mogao biti prekinut tранспорт, све u cilju obezbeđenja bolje snabdevenosti našeg tržišta.

**• У poslednje vrijeđe bilo je dosta informacija o pradaji roba iz Republike robnih rezervi, ipak, kako ta pradaja teče i šta naši građani mogu очekivati u naредnom periodu?**

- Mislim da са правом mogu konstatovati da јe na području opštine Budva pradaa roba iz Republike robnih rezervi organizovana na zadovoljavajući начин. Некi smatraju da јe ta organizacija najbolja u Republiци. Овome su doprinijele dvije maњe чиње-

• Иако је садашње vrijeđe nепovoljno za plati, ipak, у „Montenegroprmetu“ размишљате о пропreću djeđatnosti?

- U poslednjih nekoliko godina, као značajan faktor poslovne politike predužeća, utvrđena јe obaveza razvoja dopunskih djelatnosti. Tokom prošle godine smo, između ostalih, закupili oko 60 lježajeva kod ХТП „Будванскa ривијера“ који су prodati преко туристичких агенција, а plaćanje izvršeno kompenzacijom za испоручenu robu.

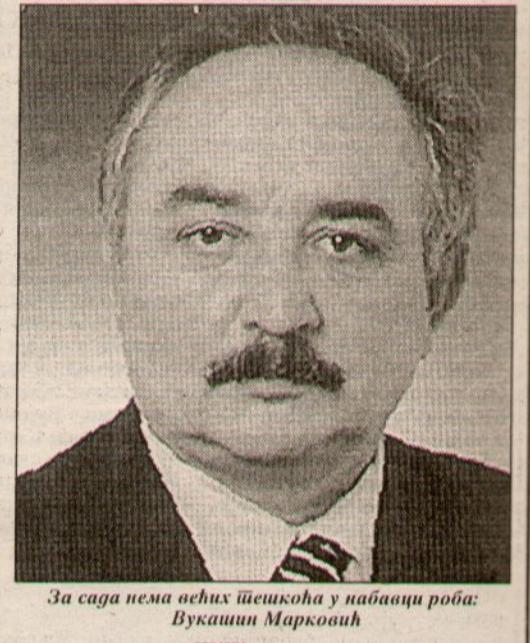
Користили smo i dva parkinaga (pored Tržnog centra i na staroj autobuskoj stanicu) што је у нашем interesu и поред preuzetih obaveza prema Opštini (uređenje prostora i postavljanje javne rasvjete ispred Tržnog centra). Планирали smo otvaranje touristickih agencija, uvođenje rent-a-car službe, реконstrukciju hladnjache... и на томе ћemo se više angajovati u ovoj godini.

Разговарао:  
Васо М. СТАНИШИЋ



поступка... Тада је на дужност генералног директора овог предužeća дошао Вукашин Марковић који је са својим сарадницима почeo посао на оптovku predužeća. Те редовне и vanredne okolnosti u „Montenegroprmetu“ и snabdijevanju građana naše opštine биле су повод за разговор са Вукашином Марковићем, генералним директором АД „Montenegroprmet“.

**• Дужност генералног директора „Montenegroprmeta“ је веома незахвална због тешкоћa које прате ово предužeće. Зато, на почетку, питање како се десило да се ви као sekretar Opštine, са једног претisknog положаја, прихватите дужности директора predužeća које се налази у веома teškom положају?**



## АКТУЕЛНОСТИ

АПРИЛ 1979 - АПРИЛ 1999.

## ЗЛА ПРОЉЕЋА, НАША

Вјеровао сам да ћу се овог априла присјећати на петнаестоаприлско јутро од прије двадесет година на један други начин. За то сам се, дакако, и спремао, или сам скице и биљешке одбацио, када су ријечи помеле бомбе. И поставио питање себи, које понављам: зашто нам зла прољећа долазе циклично, у размаку од неколико деценија? И зашто, увијек, углавном само на ма...

Било је тачно седам часова, деветнаест минута и педесет секунди када је загрмјело из утробе земље. Датум за прну хронику времена: 15. априла 1979. године. Више сунчака него облачан, дан с јаким мирисима прољећа који је наговештавао берићетну сезону послије

ци, цијелом ривијером.

Онда су млади показали да се не боје. Попут Славка Кљајића који је износио рањене, старе и болесне из рушевина Старе Будве, чини су то и други његови вршњаци. Чистили улице, брисали сузе дјеци и мајкама и враћали вјеру у живот.

Хтио сам да будем свуда где је новинар требао да стигне. И углавном успијевао. Прве странице новина и први минути на радију и телевизiji у ондашњој Југославији, били су посвећени нама. Будви, Бару, Улцињу, Боки Которској...

Постали смо Угрожено Подручје. Тако су нас звали послиje годинама. Сједоци за сваку написану ријеч били су ми Сила, Мука, Нево-

ла је велика обнова која је трајала годинама. Парата солидарности, памећу ондашње Југославије и свијета, почела је изградња нове Будве. Ници су прво станови за незбринуте, потом хотели и други угоститељски објекти, онда је обновљана Стара Будва. Па сеља у околини, цркве и манастири.

Послиje двије деценије, нико је посве другачији град. Град солидарности, туристичка метропола Будва. Будванима и њиховим гостима је не треба описивати.

Овога прољећа је грунуло с неба. Разорени су центри наших најљепших градова, порушенi мостови, убијени недужни цивили.... Опет су ми сједоци тужних прича

• Ово писмо адресирано је на све мајке свијета које своју дјецу могу мирно и безбрежно да успавају и да им за наредни дан одешибиједе најмање три оброка

Госпођо Н. Н.

Истите смо болове посвејене да би на свијет дошлијеле дјецу коју нам ниједан саштавски створ, без ћуно крви и док је у свакој од нас и Јарун живоша, не може узеши. Задо, надам се, и ако не је овогим истијем језиком разумијећемо једна другу као мајке.

И ја имам три сина, три сокола. Можда нијесу такви као твој Стив, или Агрон, или Штеф. Али они су моји и како год да се зову ја их неизмјerno волим и не дам никоме да их узме или да им, не дај Боже, нанесе имало зла. Знаш и сама, Госпођо Н. Н. како и колико боли када се послије десет мјесеци ишчекивања одвоји од тебе она мрва меса, онај немодни и плачљив замотуљак, који зовемо дјететом. Можда и више боли и сама помисао на то да неки тамо идиот и фобистичар жели то биће да заузме одвоји од тебе.

Кренимо редом. Ја имам Крста, Данила, Василија. Ти имаш Била, Роба, Едија. Моја пријатељица има Ању и Машу, а твоја Мери и Цин. Свака од нас би свој живот дала да дјечи не хвали ни длака са главе. Тако је макар у мојој земљи. Нешто нијесам баш сигурана да је и код вас тако. Да ово што ти пишем није истина, не би ти нама послала своје лешнице да нам комадају нејача и руше све што је свето. Ко зна да ли ти уопште и знаш шта је то све тиња. То су ти, моја непо-

знатија, на првом месту дјечи, затим, вјера, затим иде оно што је много старије од твоје цивилизације, а то су прелијепе цркве, манастири, мостови. За грађевине и није толика мукса. Направићемо ми и веће и љепше него што су више све ћрње и прње куће, Биг Бенови, пословни и остало центри.

Ово ти пишем док се као јаук чује завијање сирене која најављује ваздушну опасност. Моја дјечија ја, за инат, не идемо у склониште. Осаћамо у кући да видимо колико сте нељуди. Колико ћете породилишта уништити, колико ћете мостова срушити, колико ћете живота ове вечери угасити. Не, то људско биће, ма колико било нехумано, не може да уради. Тјешим се ипак да је неки љубоморни „ВАНЗЕМАЉАЦ“, љубоморан на тебе, госпођо Н. Н., и мене што смо родиле овако лијепу дјечу, па ћоће да их уништи. Јубоморан је тај „твој ванземаљац“ и на Шпресу, па је њу и Теуту послао и натјерао да напусте сву удобност пристинског дома, и да заклон од његове помоћи потраже на ледини неке албанске пустакије и недобије. А мени и моју дјечију је Шпресин Агим, са њима кољачима, протјерао са прадједовског огњишта, па се сада у својој јединој земљи зовем ИЗБЕГЛИЦА.

Када мало боље погледаш, ја и ти уопште нијесмо у истом положају. Ја не дам

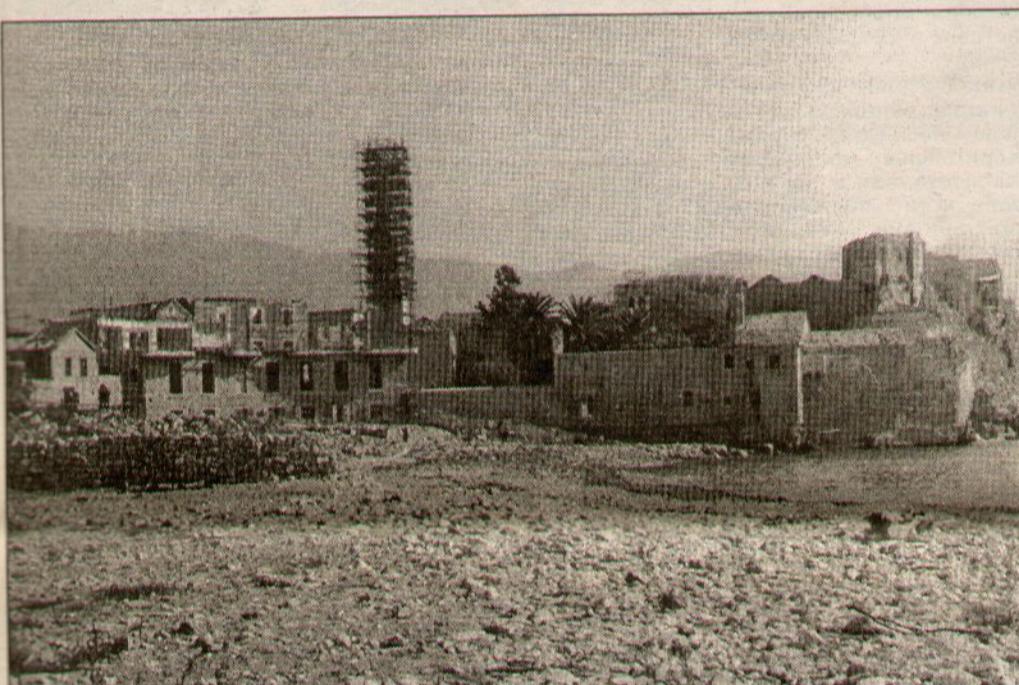
ПИСМО  
ЈЕДНЕ  
МАЈКЕ

моје, а ти упорно хоћеш да ми отмеш, и да наводно заштитиш Шпресу од мене у мојој земљи. Код нас постоји једна стара изрека: „КО ТРАЖИ ВЕЋЕ ИЗГУБИ И ОНО ИЗ ВРЕЂЕ“. Можда ће Шпреси, Агрону, Теуту, Агиму бити боље у ТВОЈОЈ земљи. Понуди им гостопримство. Ако мене зовнеш и да ју дођи, али само на пар дана. Јер мени је ипак најљепше и најбоље код моје куће. И зато ти ја никада нећу тражити да мојој Југи приључиш дио Текаса или Калифорније.

Бољело је када си гледала зарobljena своја три момка. Они су ипак одрасли, па могу да се бране. А шта мислиш, како је било мени да гледам беспомоћне новорождјене бебе које сте покушали да убијете. То је прелио чашу горчине, чемера и боља. То је нешто што није један људски створ не може да поднесе, а мајке и жене поготово. У све можете да покушате да се упетљате, али не дирајте нам ДЈЕЦУ. Та рана никада не зааста и никада не престаје да боли. Врати своје лешине кући, нашу младост остави на миру.

Јелица ШАРАНОВИЋ

П. С. Чујем да и Шпреса тражи да престанеш да је браниш. Предомислила се, ипак јој је много љепше и боље код мене и у мојој земљи, него чак и у њеној сопственој. Боље је ипак да заједно слушамо пјесму, а не олују.

ЗНАЦИ  
ДОЛАЗЕЋЕГ  
ЉЕТА

Парата солидарности почела је велика обнова која је трајала годинама

оне рекордне из протекле године. Но, помамни пles природе који је трајао свега дводесетак секунди, промијенио је све. Уз обалу Црне Горе преbroјавали су мртве и из рушевина износили рањене. У Будви је умро један хотелски град који се налазио на свим туристичким мапама свијета. Град хотел на Словенској плажи, полегао је на земљу, али срећом великим није убио никога. У рушевинама се за тих дводесет секунди нашао и стари будвански град, изнад којег се дуго задржао бијели дим. Попуцале су стамбене зграде, нове израде, приватне и друштвене у будванском полулу, пале су трошне и оне тврђе сеоске куће од Јаза до Будварица. Градска рива у Будви је оштећена, на древним манастирима и сеоским црквама није било више ни кровова ни вратију ни прозора. Гомиле камења и јау-

ља...

Онда, док је тло још подрхтало, кренула је ријека солидарности из свих крајева ондашње велике земље ка југу. Уливала се код Будве и Петровца и одатле се рачвала ка југу и сјеверу, немирном водом морском. Данима, мјесецима, годинама, стизала је помоћ камионима, хеликоптерима, бродовима, авионима...

Сви су били с нама.

Драма на нашем кршу, коју сам пратио изблиза, много се лакше подносила уз оне четири ријечи које су допирале са свих страна: Сви смо уз вас. Биле су истините, без обзира да ли су долазиле из Југославије или из иностранства. Постојије шока, који је изазвао тај први снажни удар који ће памтити генерације, и који није дugo трајао, на лицу људи овога краја вратило се осмијех. А у срцу и душе њихове невиђен елан. Почеке-

Сила, Мука и Неправда. Лица наша је прекрила зловоља. И не скida се. Умјесто авиона с туристима и пакетима, лете птичирине убице.

Обновљена Будва, пркоси љепотом. Мирна и достојанствена, рањена срца прати прелете најскупљих летилица са смртоносним товарама. И нада се. У јутра прољећна која ће на небо вратити праве птице које су побјегле. У добре људе, којих има у свијету. Увијек са жељом да добро добрим враћа.

Боже, љепотице камена, нико ти више никад не наружио лице. Сили у инат дигла си се из пепела, постала примјер за друге. Иако добро знаш да зло које чини природа није налик на оно које сmisле људи. Нељуди, по свакој људској и божијој.

Саво ГРЕГОВИЋ

## ЗАПИС

- Лијепе дјевојке дугих ногу и кратких сукњица са мобилним телефонима пролазе градом

Бљешти сунце, бљеште ноге бијеле. У сунце не можеш гледати, у ноге бијеле - и те како. Бљесак сунца копа по очима, а бљесак бутина ровари по душки. И крви. Све узварело. Појавиле су се Оне, да најаве, да разбуде, јер оне су знаци долаžeљег љета.

Измиљеле су са дахом прољећа, са близином љета. Преузеле, освојиле трг испод „Могрене“, освојиле терасу, стари град, сва шеталишта. Освојиле их својом љепотом. Сукњице им окрајала, скupile се преко зими, скривaju само оно што морају. Буде машту, тјерају мушке погледе да се са пучине усјерје пажњу на линију листова, линију бутина, на једва видљиву игру мишића који се лагано, при ходу, затежу и опуштају. На руб малене тканине која се кораком још за прст крене да открије још мало, али превари. У ваздуху зантиљежа, пожуда се буди, ватра крви тиња, природа цвјета.

Оне скоро пркосно, свјесне своје љепоте, лагано корачају. Ломе се у струку, њишу се барке, таласа море. Осећају погледе, и мило им, нормално, мада се праве да их не виде. Да их се то не тиче. А посматрачи, мањом би у птичаре. Очи им истра-

жују ту раскошну бјелину, споро клизе по бутина, одмарaju бар једном док не стигну до огњеног пупка.

На онда горе, вид им се за трен занјише, све до лијепо заобљеног врата, до које која распуштена и расута подрхтава. И тако, све до ушне школке... А тамо... Оно „ало“, „мобилно ало“ виси уместо минђуша. Из пожељних напућених усана, теку ријечи: „Ама, ће сам. Па, овде, на тргу“. „Ада нијесам флертовала са њим, него идиот убуљио, па нијесма знала

како да га откачим... „Она моја мајка ништа не умије да скуча како вља...“ „Оћемо ли ноћас до Котора“... Теку важни разговори.

Пролази љепота тргом. Најављује љето. Дугих нога и кратких сукњица. Има и оних којима су ноге краће од сукњица, али о њима нећемо овом приликом. Дакле, бјеласају ноге, њишу се кукови, њишу се груди, њишу се погледи, звје телефони. Ало, љепото, ало! Долази љето.

Рајко РОСИЋ

## ДА ЛИ БЕБЕ КОШТАЈУ

Послиje девет мјесеци исчекивања беба је коначно ту! Честитамо, беба је рођена! Тај розикаст плачљиви замотуљак представља прву радост, али и бригу свим укућанима.

Узбуђење због срећног до-гађаја већ сте преживјели и прославили бурну ноћ нај-кон бебиног рођења, и шта сада?! У случају да се ради о првијенцу, неискусном тати, биће неопходна, највеће роватније, помоћ његове маме, стрине или тетке. Све то у случају да се новопечена мама, не дај Боже, није прпремила за долазак своја чеда.

И тако, помало збуњени, крећете у авантuru, звану трговину! За новоприсјелог члана домаћинства најнеопходније је сљедеће: креветац, који стаје од 2000-3000 динара, ћебенце - 300 динара, постелина - 250 динара, 20 шведских пелена 400 динара, 70 тетра пелена - 1000 динара, 6 бенчица - 180 динара, капица 30 динара, 2 фротирска пешкира 200 динара, кадица за купање 200 динара, дјечја козметика 300 динара, флашице, пупци, четкице око 200 динара. За све остале " ситнице" као што су колица, јорганчић, даска за

купање и повијење бебе, оградица, носиљка, дубак, играчке, беби аларм, потрудите се да набавије родбина. Најприкладније су тетке, али долазе у обзир и пријатељи, комије и остали рођаци.

Најсрдјенија варијанта је

да новајлија то наслиједи од браће и сестра. Зато се потрудите да ове нове стварчице што прије наслиједе, б

## АКТУЕЛНОСТИ

## РЕАГОВАЊА

# МОЈ ПОСЈЕД- МОЈ ИНТЕРЕС

• У прошлом броју „Приморских новина“ објавили смо критичко мишљење „Друштва за бодљи град“ и петицију грађана Будве у циљу спречавања било каквих грађевинских радова на острву св. Никола, на оном његовом дијелу који је у власништву Ненада Ђорђевића. Изјаву за „Приморске новине“ дао је и сам Ђорђевић.

Изненађен изјавом да је чак и његов хотел „Адмирал“ бесправни објекат, Ђорђевић каже да је од самог почетка градње имао све грађевинске дозволе, а за разлику од преко стотину бесправно подигнутих објеката у Будви. Истиче да је „Адмирал“ најљепши хотел у граду и да је њиме засигурно подигнут ниво будванске туристичке понуде и услуге.

- Што се тиче два и по хектара земљишта на острву које сам ја уредно купио од претходних власника - наставља Ненад Ђорђевић - прво сам упутио захтјеве надлежним органима СО Будва, па и добио њихову пуну подршку. Желим да то земљиште доведем у ред и приведем некој намени, тј. да га ставим у функцију туристичке понуде. Први задатак ми је био да очистим плажу. Пацови испод иструљелог патоса неkadашњег ресторана били су велики као мачке, па сам морао да их потруjem и скинем труле даске и греде. На овом дијелу острva уклонио сам чак стот педесет кубика ћубрета. А шта је са осталих тридесет и осам хектара земље? Све је прљаво и несрећено, па зар Будванима, питам се, није љепше да дођу на чисто и uređeno острво. Разлика између онога што сам затекао када сам купио земљиште и садашњег изгледа је огромна, али очигледно је и да чишћење некоме смета.

- Што се тиче дрвећа-на-

глашава Ђорђевић - тврдим да ниједно дрво од вриједности није посјечено, већ само оно које је порасло у среде неодржавања земљишта. Планирам да пошумим један дио острva култивисаним врстама дрвећа, оним које је у складу са овим поднебљем и овим амбијентом.

Подигао сам међе ради одржавања земљишта у море, као и једну бараку, али само за чување алата (величине два пута четири метра квадратна), а што ми на пољопривредном земљишту одобрава закон. Наравно, ту излетише не може да буде јер је то мој посјед и организација на мом посједу је ствар моје процјене и мог интереса. Могу да уредим да то буде приватан посјед затвореног типа, а може бити и најјавнији објекат на свијету. А пошто сам почeo да га сређујем као један јавни објекат, довоđим у ред плаже на које ће долазити и сами Будвани, чиме ће се растерети и он ако препуне и прљаве будванске плаже.

По мојој замисли, једнога дана постојаће на острву разни садржаји, али наравно само ако Будвани заслуже да их добију. Зато, очекујем извиђење господина Јелушића и његовог удружења због нетачног информисања јавности јер на Црногорском приморју људи се боре за добре инвеститоре и нова улагања. Оваквим односима од тога неће бити никаква - закључио је Ненад Ђорђевић.

А. КОСТОВИЋ

## ПРОТЕСТ ГРАЂАНА БУДВЕ ПРОТИВ БОМБАРДОВАЊА

# КО НЕ СЛУША ПЈЕСМУ СЛУШАЊЕ ОЛУЈУ

У организацији младих Будве, првог априла одржан је протест на платоу испред старог града. Протест је одржан у знак солидарности са свим грађанима Југославије, а против агресије НАТО снага на-

шту земљу.

Учесници, млади музичари нашег града, пред више стотина својих суграђана, пјесмом и музиком су показали да су против сулуђе агресије и да желе да живе, че и раде, расту и играју

се у миру.

Протест је одржан под геслом „ПРЛЕ И ТИХИ СУ МЕЂУ НАМА“, а порука агресору била је јасна: „КО НЕ СЛУША ПЈЕСМУ СЛУШАЊЕ ОЛУЈУ!“

Ј. ІІІ

## СПИСКОВИ, ПА РОБА

Након продаје прехрамбених роба из Републичких робних резерви, њихова продаја на Будванској ривијери је обустављена, на неколико дана. Наиме, Кризни штаб у Будви је одлучио да се у међувремену у јесенним заједницама прикупе спискови домаћинства. На основу те евиденције вршиће се даља продаја и тако избеђећи одређене неправилности.

О наставку продаје нових количина брачна, уља, шећера, пиринча и детерџента грађани ће бити благовремено обавијештени, путем локалних средстава информисања.

Р.



Клипшон, Солана, Олбрајш, Кук и остали веће су живојиње од мене - йорука са мајара Јака

# ПЕТИЦИЈА ИЛИ АТАК

Под алармантним насловима „Спасимо острво“ и „Грађани захтијевају да се сачува острво Свети Никола“, „Приморске новине“ од 31. марта 1999, објавиле су петицију грађана општине Будва за очување острva Свети Никола са коментаром свог сарадника - новинара, што заправо значи захтјев да се спriјечи нелегална градња коју је отпочео власник дијела земљишта на острву Ненад Ђорђевић.

Таква иницијativa грађана не изненадије, она је потпуно нормална за све који знају колика је, скоро емотивна, везаност грађана Будве за острво Свети Никола. Уз то, она је израз страха да се у будућој туристичкој изградњи и уређењу острva не понове грешке и промашаји којих је нажалост било доста у доосадашњој изградњи нашег туристичког простора.

Тај апел грађана треба, међутим, схватити као иницијативу да се покрене јавна, одговорна и, изнад свега, стручна расправа о будућој судбини острva. тог, до сада практично, недирнутог дијела наше обале.

То је, нажалост, и једина вриједност тог документа за чији су текст аутори добили потписе великог броја наших грађана. Аутори тог текста себи и потписnicima dali су право које им не припада, или им припада на сасвим други начин, другим путевима и кроз друге форме и облике.

Која су то права потписnici петиције која им на овакав начин не припадају? То се, у првом реду, односи на постављање услова за будуће уређење овог острva, односно његову туристичку изградњу и привредну валоризацију. Иако су декларативно пристали да ће о будућој изградњи и уређењу острva пресудити „еминентни стручњаци, добри позна-

ваоци и објективни процењивачи урбаног статуса града“, истовремено су поставили захтјев да будући планови не морају да подразумијевају потребу за градњом већ прости култивизацију једног подручја. Они даље „стручно просуђују да је безумно на Шкољу дозволити отварање нових градилишта, па чак и пријете да такво дивљање неће дозволити, те да они неће остати на потписаном опредељењу.“

Потписnici петиције, а прије би се рекло аутори њеног текста, треба да знају да све захтјеве и све видове утицаја могу остварити једино преко легалних институција система који су правно прописани и који им стоје на расположењу.

О будућности острva Свети Никола, облицима његове будуће изградње и туристичко-привредне валоризације треба да се питају стручни људи из туризма, економије уопште, технике, односно архитектуре и свих других стручних области јавног живота и дјеловања. То, међутим, не треба да се одређује са становишта „урбаног статуса града“ већ са становишта његовог потпуниог и хармоничног уклапања у структуру туристичког живота Будве и његове оптималне економске валоризације.

Послије темељите и стручне расправе све то треба да презентира програмски дио новог Урбанистичког плана острva Свети Никола који у демократској процедуре доношења и усвајања треба да добије верификацију свих грађана Будве и њихових организација.

Тако и једино тако треба да се одреди које ли на Светом Николи бити градње или не и каква ће она бити, а не никаквим унаприједијем најављеним притисцима.

Уосталом, озбиљно се може поставити питање с којим правом грађани Будве

две могу приватном власнику земљишта на Светом Николи Ненаду Ђорђевићу данас, а сутра и осталим власницима, условљавати и одређивати зашто то земљиште могу и како употребити и што на њему градити. То право има једино надлежни орган локалне самоуправе кроз Урбанистички план који треба да обезбеди оптимални облик остварења заједничког и приватног интереса власника земљишта од шикаре, треба поздравити, а само злонамјерници могу тврдити да се ради о недозвољеним радовима, уништењу зеленила и сл.

Прије се потврдила теза о недозвољеној градњи Ненаду Ђорђевићу је проглашен, малтене за родоначелника дивље градње у Будви. Он је проглашен за једног од пионира дивље градње у Будви, а његов хотел „Адмирал“ рушен је, како се наводи неколико пута, као дивљи објекат. На хотелу „Адмирал“ у току градње рушен је један дио, практично један зид, а чињеница да данас хотел „Адмирал“ ради уз све потребне сагласности и одобрења и представља један од најбољих туристичких објеката у Будви, најречитије говори о свему томе.

Све наведено недвомично доказује да је петиција у својем већем дијелу неприхватљива, али стоји њена основна вриједност - иницијатива да се о свему томе почне озбиљно и одговорно расправљати и конструктивно ангажовати од стране одговарајућих органа. У првом реду, на израду урбанистичког решења острva Свети Никола, а до тада треба оставити власнику земљишта Ненаду Ђорђевићу да уређује свој дио острva нормално, не прејудицирајући, никаквим озбиљним радовима, будућа рjeшења.

Нико ЛИЈЕШЕВИЋ

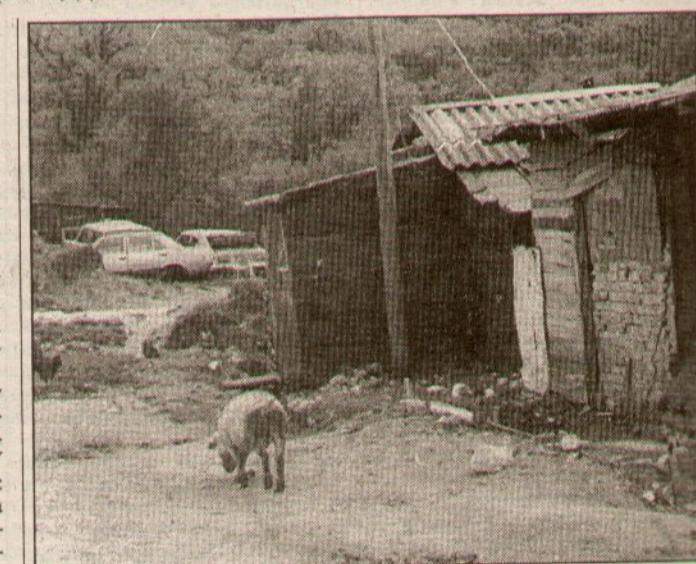
## У НАСЕЉУ „ПАЛЕСТИНА“ У ЈАЗУ

# ОПАСНОСТ ОД ЗАРАЗЕ

• Дио избеглица које стижу са Косова смјештен код својих рођака у насељу „Палестина“, недалеко од плаже Јаз. Неколико дана боравило чак стотинадесет избеглица различитих националности. Албанци отишли у Улцињ, а остало већа група Рома и Срба. У једној бараки од дванаест квадратна борави,

Старосједиоци „Палестиње“, пресељени на овој локацији, прије 12 година, написали су: њих око 70 стално насељених живе у изузетно тешким условима. Воде нема, а пријети опасност од разних болести и епидемије. У разговору су нам истакли да неколико деце болује од жутице. Насеље слободно шетају свиње, краве, козе, овце... Доласком избеглих лица са Косова живот је још више отежан и несношљив.

Посјетили су породицу Илбера Аденија (12 чланова) која је смјештена у просторији од 12 квадратна. У разговору је Аденија истакао: Из Ђаковице су ми стигла браћа са својим фамилијама и сви су заједно са јој породицом смјештени у овој малој просторији. Његов брат Бајшик који има троје деце додаје: - Ја сам Ром, а супруга Цвета је Српкиња. Хтјели су да ме одведу у Улцињ заједно са



Насеље се слободно крећу живојиње, храничи се различитим оштарцима. Ако треба да погинем, онда ћу гинути овде са својом браћом. Ово насеље посјетила је комисија Дома здравља и Црве-

ног Крста и оцјенили да пријети опасност од заразе јер нема воде, нема санитарних чворова.

Данијела ГЛЕНЦА

## АКТУЕЛНОСТИ

## ИЗ БИЉЕЖНИЦЕ РЕПОРТЕРА

НИЈЕ ВРИЈЕМЕ  
ЗА ЉЕПОТУ

• Никола Палунко је драгоцен ковчег, ризница пуне најдивнијих бисера успомена са рибариња и дружења са морем. Али, хуком бомбардера, поклопац тог ковчега се, као и код многих других, треном затвара и брава сурово и бесповратно закључава

- Сада, када је небо надамном црно од црних птица грабљивица што смртоносни твор већ по нама расипају, нећу да причам о љепоти мора и рибања. Није вријеме за љепоту. Нећу. Не могу!

Убеђивао сам Николу Палунку, трагајући по новинарском задатку, да дјететом мора, за онима који су исписивали странице рибарства на овим просторима, а многи су ме баш на њега упућивали, да вријеме јесте зло, али се човјек и љепотом против зла бори. Није ме слушао. Није пристао.

Као два бродоломника сједели смо често, он са својом чашицом, ја са стрпљењем да ископам ријечи из њега. И ћутали смо, дуго. Ја ишчекујући његова сјећања, а он - шта је ишчекивао и да ли је ишта ишчекивао - не знам. Вјерујем да је са многима од живота већ давно био помириен.

И тако, први, други дан, трећи... „Не могу. Нећу!“ - упорно је понављао, загледан час у бистру течност пред собом, а час у бескрај пучине. А онда, изненада, нагло је устао рекавши: „Хоће глава да ми полуђи од успомена. И од овога што се данас дешава“. И донио ми свеску, у којој је, крупним, невјештим словима, нешто исписивао.

Читам одломак: „Уранисмо ја и моја сестра Ана. Јутро је, седам сати. Цвјетна недеља. Вријеме сунчано, море мирно као уље. Идемо барком на весла. Барка једна, звали смо је „губавац“. Али, и таква, плутала је по мору. Лижендан. Бонаца. Весламо, „Губавац“ клизи. Био је толико стар да се нико није усубијавао да га поправи, да се не распадне. Увијек су га штуковали и фарбали једно преко другог, да је на њему било стотину разних боја. А био је и читав у чворовима, од великог штука, па налијично на губу.“

Идемо тако. Ја кренух на прову. Тешко салпавати мреже, али иде, мало по мало. У мрежи доста рибе. Највише лијепих шкарпина, понеки дрозд, врана или табина, бијаје понешто сарага, пар комада салпи и, као врхунац свега - два јастога. У њима више од пет кила. Бијаје и нешто мало грангегула и фињих барбунा. Све у свему,

око 25 килограма првокласне рибе.

Али, нешто се догађа поврх наших глава. По ведром небу ексадрила авиона. Тресе се небо од зуке мотора. У даљини јече експлозије. Салпасмо мреже и креснумо назад, кући. „Губавац“, поново клизни, доведе нас до луке. У луци сви на ногама. Вичу: „Рат! Рат! Напали Њемци и Талијани! Бомбардују Боку. Грми на све стране...“

- Разумијеш ли ме сад што не могу да говорим о мору? Увијек се око Ускре нешто зло догађао. Нећу. Не могу - додаје Палунко.

Претурам рукописе. У њима пише да је Никола рођен 1925. године у кући Мата Палунка и мајке Марије, у луци Сланог на отоку Шипану, код Дубровника. Као треће дијете. Отац му био поморски капетан на јахти неког Антонијева, господина из Београда. Јети пловио, зими радио на земљи и рибао моторним цвјетима, јединим на дизел мотор. И настојао да сина свemu научи, рибарењу посебно. Да га за живот што објавио.

Никола ишао с њим у рибарење и спашавање људи по мору. Са седам година већ, и сам ишао барком.

Покушавао отац да га у школу пошаље, овај за то није имао воље ни интересовања. Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

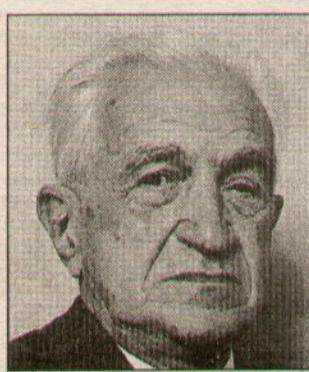
О рату нећемо, овом пријатељу, овај за то није имао воље ни интересовања.

Брање се ћутањем док га нијесу из школе избацили. Све на свијету једино му био оток. Знао је на њему сваки камен, свако стабло наранџе или грозда, сваку кућу, барку, увалу. Све на свијету му оток. И море.

Како га је затекао рат бијаје писано.

О рату нећемо,

## КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

УЗГРЕДНЕ  
ЗАБИЉЕШКЕ (8)

ПИШЕ: ЕРИХ КОШ

Кад слушам Баха као да видим жене у народском белом и чујем удаљање њихових дрвених кломпова, понекад и гвожђем поткованих високих чизама војника и барона. Моцарт подсећа на ципелице од свиле, са високим потптицама и ситне грациозне корачиће њихових носилаца. „Džiterbek“ и „Rock and roll“ доскорашње, па и још и данашње музике, на речи Фокнера који је у свом говору, приликом пријема Нобелове награде, добро уочио да је са дањињи свет сав захваћен страхом од нуклеарног уништења, па отуда и омладина игра све време дрхтећи, у грчу.

\*\*\*

Писати данас породичне романе, љубавне романе, такозване „ergzungsromane“, хронике својих провинцијских места, жанр романе, и слична прозна дела, у условима какви преовлађују данас, кад се једва саставља крај са крајем, а млади људи гину бранећи поредак и границе, код стотине хиљада избеглица лутају земљом, кад исто толико незапослених радника гледају у небо, кад омладина гледа у земљу будући да нема видика ни перспективе писати данас такве романе представљало би чини ми се, узлудно трачење времена и, што је још горе, готово увреду читалаца.

\*\*\*

Ево шта чини сујета! Долазе туристи јула месеца на море, да би се осунчали и посрнели. Излажу се сунцу, кожа им се упали, и на леђима отворе болне и дуготрајне ране. Поквари им се одмор и летовање за које су целе године скупљали новац. Али не дај боже да им пријете и упозорите их да се првих дана чувају сунца. Одговарају вам набусито да они знају шта чине, да имају потребне масти које ће их заштитити и уврећено вас напуштају, пружајући се по песку. Што ће ускоро зажалити, али вам неће дати признање.

\*\*\*

На стереотипно, глупо, новинарско питање: „Шта сада пишете?“ или избегавам одговор или им кажем да вредно радим на три романа.

-Истовремено?

-Да, истовремено!

-Како то успевате?

-Једноставно! Писаћом машином са три копије. Прву остављам за себе, другу дајем пријатељу да прочита, а трећу, на којој се једва и назиру слова, шаљем издавачу, да би се уредник бар мало помучио.

\*\*\*

Кад се неко Зове Умберто Еко и још кад га служи машта може да пише свашта!

Поводом: У. Еко: „Минимални дневник“

\*\*\*

Цео свет, преко 150 националних телевизија слушало је неко вече пренос концерта из Париза на коме су певала три најбоља тенора света: Павароти, Доминго и Караџић. Само Црногорска телевизија није сматрала за вредно да то покаже својим гледаоцима и слушаоцима. Она је преносila домаћи скромни концерт из Будве.

\*\*\*

Умберто Еко, иронично, о Цојсовом „Финегановој буђењу“ које, будући неразумљиво, и поред велике славе, није било могућно превести ни на један језик. Еко: „Молим вас опомените оне у редакцији да буду пажљиви када ми шаљу књиге на читање. Ја сам задужен за књиге на енглеском, а ви сте ми послали књигу на неком ћаво ће га знати каквом језику. Паметна, честита и надасве несрћена, изгубила је за живота оца, мајку, дванаестеро браће и сестара, мужа, Алексу Вукомановића, само после годину и по брака и најзад и сина-младића од свега десетак година, оставши да сама, самохрана, готово у беди, мучена тешком болешћу, последње дане преведе у Бечу.“

Из избора њених писама избија једна здрава, бистра памет и сразмерно високо образовање, али и трагично, хумано осећање, а цела књига представља драгоцен документ о времену и раду Вука Стефановића Карадића.

\*\*\*

Дебели романи и бескрајне хронике били су у моди неко време, нарочито код америчких издавача. Па и код читалачке публике којој је најтеже било да се накани да прочита првих четрдесет страница увода које садржи готово сваки роман. После те превладане препреке ишло је већ лакше и тако су радије читали те купусаре уместо да се баћу са уводима кратких романова. Било је времена на претек и требало га је нечим испунити. Али сад су се прилике промениле. Читаоци више немају неравни за дуге ни за кратке књиге, а време им одузима ТВ и Интернет телефонирање.

\*\*\*

Трудом Голуба Добршиновића издавачко предузеће „Рад“ издало је „Писма Мире Карадић-Вукомановић“. Најзад, после дуга година одлагања. И док је много мање значајној личности, Милици Стојадиновић-Срп-

кињи, посвећивана знатна пажња, па недавно о њој штампан и роман, о Мини Карадић, Вуковој кћери, секретарици његојове још од њених младих дана, а доцније, после Вукове смрти, приљежном чувару његове заоставшице, мало је до сад писано. Незаслужено. Будући да је Мина, како то показују и објављена писма, била свестрано образована, говорила и писала на неколико језика, кореспондирала са најистакнутијим славистима тога времена: Гримом, Ранкеом, Богишићем, Миклошићем, са српским кнезевима, аустријским и руским владарима. Уз то је била и даровит сликар иза кога је у народном музеју остало сачувано низ значајних портрета. Паметна, честита и надасве несрћена, изгубила је за живота оца, мајку, дванаестеро браће и сестара, мужа, Алексу Вукомановића, само после годину и по брака и најзад и сина-младића од свега десетак година, оставши да сама, самохрана, готово у беди, мучена тешком болешћу, последње дане преведе у Бечу.

Из избора њених писама избија једна здрава, бистра памет и сразмерно високо образовање, али и трагично, хумано осећање, а цела књига представља драгоцен документ о времену и раду Вука Стефановића Карадића.

\*\*\*

„Земља је лепа“ говори она за Србију, „прелепа и богата, али све остало јадно је. Чак и становници одјају врло тужан утисак, не умеју ни да цене ни да чувају благодети које им пружа природа. Прљавшина и сиромаштво њихова су егзистенција и код већине сељака, од којих сваки има толико имања да би при праву обради могао да једе из сребрних тањира, једва се може наћи дрвена кашика.“

Мира Вукомановић-Карадић: „Писма“

\*\*\*

„Одрицање је тако лепа врлина“

Мира Вукомановић-Карадић: „Писма“

\*\*\*

Скромни људи повремено, нарочито под стајрост, објављују књиге, без већих амбиција, само да би иза себе оставили забележена имена, трајнија од осмртица и надгробних споменика. Варажуј се, нажалост, дебело. Јер, ни библиотеке више не чувају књиге. Немају више простора и снимају их на танке пластичне траке које склањају у подруме, попут калуђера хиландарских, који kosture глава ређају на полицама у катакомбама.



## КРУГ, ОБАЛОМ (5)

РИЈЕЧ  
РАНО ПРЕКИНУТА

ПИШЕ: МИЛО КРАЉ

Никола Лопичић оставио је за собом једну објављену збирку приповиједака „Сељаци“ (објављивање друге, већ примљене код издавача омео је рат); потом нередован рукопис једног романа, очигледно аутобиографског, на коме је мислио још да ради и који се појавио десетак година послије његове смрти, под насловом који је дао његов приређивач Јанко Ђоновић - „Не дирај палму“. Из заоставштине Милорад Стојовић је објавио у „Стварању“ тридесетак Лопичићевих пјесама, једну драму, четири приповјетке и једно писмо.

Непосредно послије рата, у давјем засебним књигама, појавиле су се неке Лопичићеве приповјетке, а касније, и два избора из његовог прозног стваралаштваједан је за библиотеку „Лучица“ „Графичког завода“ приредио Божко Милачић, а други за београдски „Рад“ аутор ових редака.

Иако се огледао у више жанрова, Никола Лопичић неће бити заборављен попут неких других писаца сличне судбине - вриједност дјела које је оставио за собом то неће дозволити. Али неће бити ни вреднован онако и онолико колико заслужује. Његово дјело јесте штампано, нешто од њега и прештапано, али о њему нити је довољно писано, нити је у мјери коју заслужује и на друге начине популарисано. Не свједочи ли о томе, уосталом, и чинијица да је управо ово веће- прво и једино које се, за више од педесет година колико је проteklo од његове смрти, одржава у граду у ком је рођен?

A

А чини ми се да их није било ни у другим срединама...

...Да је био миљеник судбине Никола Лопичић је највише домете постигао у приповјеткама. Заправо, по њима он је и постао и остао незабилазно име у црногорској књижевности као најзначајнији приповједач између два свјетска

јата. Његова збирка приповједака „Сељаци“, коју је 1939. године штампала „Српска књижевна задруга“, била је пропорачена веома повољним оцјенама и судовима. Такве судове, још у рецензији рукописа, прије штампања, изрекао је и Иво Андрић, истичући пишчев таленат и прориочући његове велике могућности. Када се појавила, књига је била предложена за награду Српске академије наука. Било је затражено да се издаје у складу са њеним између два свјетска

јата. Када се појавила, књига је била предложена за награду Српске академије наука. Било је затражено да се издаје у складу са њеним између два свјетска

јата. Никола Лопичић је писао о црногорском селу оног времена када је оно почело, силом или милом, да се отвара према граду и свијету (отуда је и печалба чест мотив Лопичићеве прозе). Долази до судара идеја и схватања, старо и ново се сучељавају често на „ситним“ но за живот ових људи судбоносним питањима.

Лопичић је своје приповјетке писао у токовима добре, у много чему осавремењене реалистичке прозе с препознатљивим рукописом писца који, како је критика уочила, посједује неспорни модерни сензибилитет. Отуда се он с правом може сматрати и зачетником модерне приповједачке прозе у црногорској литератури.

## КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

ПОЕТИКЕ

ФИКЦИЈА  
И ИСТИНА

И поред све уобичајености да се у поетици књижевног текста могу разликовати три равни: имплицитна, експлицитна и теоријска, мало је списатеља у чијем стварању ове имају равноправно место. Нема никакве сумње да Данило Киш спада у такве, необично ријетке списатеље код којих, равноправно књижевном стварању (раван имплицитне поетике), налазимо тумачења која припадају равнотима експлицитне и/или теоријске поетике. Стога, никадо слушају, сам је Киш одлучно бранио писчеве могућности тумачења текста, које су, по његовом суду, или равноправне критичару или их превазилазе. Отуда: „Ја мислим да је писац исто толико свестан система свога дела колико и критичар или можда још и боље, и они заједно, писац, критичар и читалац, и не треба ништа друго да чине него да реконструишу, свако на свој начин, систем једног дела, како би рекао Барт, а не његову поруку” Данило Киш, Homo poetikus, Сарајево: Светлост, 1990, стр. 221).

Али, изузев тумачења књижевних текстова, у Кишовом мишљењу могућно је реконструисати и једну систематски изложену теорију умјетности, књижевне посебно.

Полазећи од Кишовог, или прецизније Бартовог дефинисања (коју Киш преузима) као „система дела”, а ово се дефинисање може односити уопште на природу умјетничке творевине, биће необично занимљиво промислити основне премисе на којима, према суду писца Пешчаника, „систем (књижевног/умјет-

ничког) дела” почива.

Одмах пада у очи да је Киш своја разматрања поетичких тема објавио у књигама које је насловио само првично јасним термином По-етика (Београд: Нолит, 1972, и По-етика, књига друга, Београд: Савез студената Југославије, 1974). Уметнотумаченом повлачком остварено је двојако значење термина: читаоцу је, наиме, јасно да се у есејима сабрањима у књизи постављају питања поетичке нарави али и да се у оквире ових уводи и један нов појам, појам етика. Истини за вољу, сасвим је неубичајен однос којим се, посебно у постмодерној традицији, успоставља веза између значења термина поетике (poiesis: чињење, прављење, творење) и етика (ethikos: моралан). Из овако постављеног односа јасно је да је поетичком проблему књижевног или умјетничког текста, иманентан проблем моралности.

Етичка опозиција моралност-неморалност овде се изводи из односа истине и лажи. Из теоријског контекста Кишовог дјела о томе ће бити ријечи, јасно је да се први члан опозиције (моралност) повезује са истином а потоњи (неморалност) са лажи. Ако ову опозицију повежемо са Кишовим појмом по етике, постаје јасно да „систем књижевног дела” мора бити у најближој вези са моралом, чији суштински атрибут представља истина.

Овај се појам поетике као по-етике надаље конзистентно повезује са наредним фундаменталним проблемом Кишове поетике, проблемом односа књижевне/фикације и истине. Сазнајној равни Кишовог текста ипак, по свему судећи, није сагласан опште прихваћен став о епистемолошкој релативизацији коју садржи

постмодерна нарација (прима Петеру Биргеру „за постмодернистичку ситуацију је карактеристично да се стално промичу или бришу границе између фикције и збиља“).

Изгледа стога јасније је Кишово истрајавање на исказивању истине као моралном чину, који се (истражавање) прије поклапа са традицијом стarih (Платон, хришћанство, на пример) него постмодерним разумевањем које утемељује Ничеова епистемологија ставом да уместо истине постоје само различити облици фикције. Другим ријечима, да оно што називамо „истином“ јесу само корисне „фикције“ према којима се у животу управљамо.

Овоме је савршено сагласно Ничеово довођење у сумњу свеколиког досадашњег умовања ставом о равнодушности - према истини (као појединачној, тако и свеукупној) и не проповиђења љубави према њој. Ничеова идеја епистемологије „извргава руѓлу сва досадашња настојања да се ауторитативно пропиши истину у коју сви треба да верују“ (М. Ђурић). За нашу тему посебно је значајно Ничеово одређење умјетности које представља неку врсту „култа неистинитог“. Отуда је „умјетност опасна зато што нас навикава на измишљење ствари...“

Необично је занимљиво с оваквом естетичком визујом упоредити Кишову позицију, који атрибути „опасне“ приписује умјетности онда уколико се ова заснива на фикцији. Насупрот Ничеовом уопштеном схватању умјетности као „култа

неистинитог“, Киш циља на једну њену раван. Стога вља бити „свјестан чињенице да је фантазија сестра лажи, и стога опасна“. Ако се ово има на уму „... потребно (је) да писац прозивољним ткањима фантазије стави јасна ограничења, да се, дакле, држи, оног основног, аристотеловског принципа о могућем и вероватном, да своју књижевну уобразиљу, шај опасни инструмент ложи, користи с

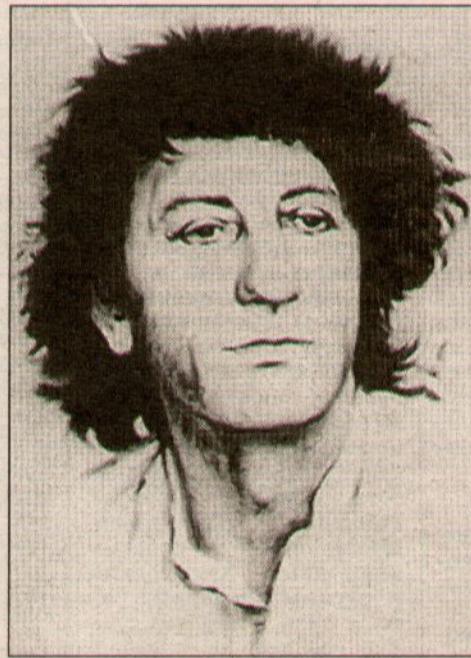
фантазми и измишљајине нео ире свеа исхина и не само уметничка исхина...“ (Исто, стр. 316-317).

У овом исказу пажњу привлачи Кишово довођење упитање тзв. уметничке истине, с обзиром да ова представља полазну премису аутономије уметности/књижевности до које су посебно држали Кишови теоријски претходници, међу којима је он посебно издавао руске формалисте.

Уколико читаоца није пресудно увjeriti у „умјетничку истину“, као истину једне особене реалности, и уколико истина остаје пресудна вриједност књижевног умјетничког текста, онда се Кишова визура овога појма приближава Платоновом разликовању привида чула и умном сазнању којим се доспијева до праве истине бића. Стога сваки писац, напомиње Киш, „свестан своје одговорности мора трагати за формама уметничког израза које му омогућавају да нађе исхину...“ (Горки шалој искушава, Београд: БИГЗ, стр. 289).

Форма књижевног дјела постаје најподнадији облик којим се саопштава једна опште важећа, егзистенцијална истина (која представља бол, прогањање и смрт, као значајску основу Кишовог дјела, поуздана од његовог самотумачења). У овом дијелу није могуће предузети опсежније изучавање везе овога гледишта са гледиштем антаковане литературе, које представља један од важних проблема његове поетике. Указајемо једино да у овом тематском контексту постаје посебно индикативно Кишово помињање, полемично позивање или не, на Крлежу, Сартра, Симон Бовоар и Лукача, затим критичко анализовање сукоба на књижевној љевици у вези са студијом С. Ласића.

На другом мјесту налазимо повезивање „свог опсесивног става према литератури као према истини...“ (Исто), стога „у Пешчанику, где прелазим на треће лице једнине, чим се исповедни тон губи, морао сам да се послужим другим књижевним поступцима (објективном сликом, лажним белешкама и „документом“) како бих уверио читаоца, поново да што што читаши нису



Истина као морални чин: Данило Киш

## ЧЕДО ВУКОВИЋ: ПИСМА ИЗ БЛИЗИНЕ



Теофилакт Симоката забиљежи: ратници византијског цара Маврикија заробише три Словена, који пјеваху уз тамбуру и „којима рат бјеше непознат“...

Вијек шести, наше ере. А списатељ помаштао у двадесетом.

Лице:

РАДМИЛО  
ЗОРОЈЕ  
БЛАГОТА  
ЦАР

Царева пратња, ратници, стражари

Сцена прва: Пјесма за јене

(Ратнишће. Стражари најерили койља и мачеве - срповоде Радмила, Зороја

и Блајшту, којима истире груди висе шамбуре).

БЛАГОТА: Не ударај ме, је, муштавуче... Срне се јућрос оланиле - чекају нашу свирку! Оне и мале и посочићи, круйнооки...

ЗОРОЈЕ: Шиљак ми распори кошују - је ли рана!

РАДМИЛО: Ево ши крв илјећима, баш као јајње-ћа.

ЗОРОЈЕ: Шија је ово, блаја душо?... Пале жишто... Ено, сијеку војке, обарају... Отањ, ојањ, а ѡарко к небу!

БЛАГОТА: А шамо се омладиле срне - млада крв, јуна је ћора јеленјих очију... и уши најерене...

РАДМИЛО: Чекају наше шамбуре, чекају, за јаје!

БЛАГОТА: Не ћегај, Зороје! Вјешају жену - раша преко ћлаве...

РАДМИЛО: Љуљају се објешени... сељани, па-стиири... Тако се ђо прана-ма сушне ланена бијель...

ЗОРОЈЕ: Куд нас ово ђо-не? Злодуси - људима налик...

РАДМИЛО: Чујеше ли јајке и писку, чујеше ли?... А цејши: шија је с монима дома, куд су?

БЛАГОТА: А моји? Избјеше ли истиод крова?

ЗОРОЈЕ: Трне ми уз кичму... Живи ли су родићељи, укућани ... и Јаворка, вјереница и она...

РАДМИЛО: Није ши вјереница! За данас је било углављење!

ЗОРОЈЕ: Данас! За вјериџбу! А она, сијера ока...

БЛАГОТА: Момче, причекаћеш... или нећеш дочекаши... Ево, ћми одозго и све ломи и ваља... Људи или злодуси?

ЗОРОЈЕ: Мрвља на мрвља... А ћуће шамбуре о ћрлу...

РАДМИЛО: А ови злоруки - за нама, око нас...

Сачеви на ћрсима... Лимене лонце најако - ћлаву да сакрију, зар?

БЛАГОТА: Збораш ћед Суроје, као да ћори се на ћори...

РАДМИЛО: Бануће ириши Сашанаило, свеће заширеши... Ошкуку му ђо, а?

РАДМИЛО: Моје старије, на Ћувику, селу на ћорију...

ЗОРОЈЕ: А ми шија ћемо, блаја душо? Јеленчад чекају наше шамбуре. И нас чекају...

БЛАГОТА: За свирком чезну мали шутшани... Вратоласићи џајци...

ЗОРОЈЕ: Очи да су ћорију...

БЛАГОТА: Чујеше ли јајке и писку, чујеше ли?...

ЗОРОЈЕ: Суза ми се заједи - не кайне но се враши...

РАДМИЛО: Жедна ми се зора, ево, са

## СЛАВЈАНСКА

извора ђоји, ђоји, ђелен-зоре!

Хеј, ланади, поскочиш, ђора зове на ћориланке, мајска ђора...

(На затјев и звонко одјекивање шамбура из ђора се ђојави неколико јелена и срна, а извирују ланади.

Рашници завићи, поштре и бацају ќойља и шамбуре, ђелен је ђојен, ћори се на ћорије по ђоје...

РАДМИЛО: А како ће лешница без ђићиће по ђоје...

ЗОРОЈЕ: Да ми је да вијим Јаворку - само да се очи свежу, очи...

БЛАГОТА: У ђићици су и ђићицу убили... Голубови се узвили к љавини, ђоди-влаће...

РАДМИЛО: А како ће лешница без ђићиће по ђоје...

ЗОРОЈЕ: Гледај, блаја душо, ђојиће наш зорни ћораш! Јелен наш, дика дичина... А ми смо криви, ми!

РАДМИЛО: Ено му ћоји ору земљу, ћорицу...

БЛАГОТА: Кривљи смо криво дрво - а не хоћећи!

ЗОРОЈЕ: Суза ми се заједи - не кайне но се враши...

РАДМИЛО: Груно ли

зријешисмо, добоја!

ЗОРОЈЕ: О блаја душо,

блажа душо...

(Стражари их пестарљиво боду ќојљима у леђа, ђују и шискају некуја најријејед. Издаље се чује трактање ћавранова).

## КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

## ЗБОРНИЦИ

## ОМАЖ ДАНИЛУ КИШУ (V)

(Зборник радова, V, средња школа „Данило Киш“, Будва, 1999)

која је овде у извјесној мјери аналогна Лесингу, било неопходно чување онтичке разлике посебних умјетности. Али ово начело „онтичке разлике“ не доводи у питање преузимање структурних поступака (монтажа, контраст, контрапункт, полифонија итд.), који су карактеристични за друге, тзв. некњижевне умјетности (музика, ликовне умјетности, филм).

Карактеристично је да у умјетности филма, која, никада слушају, има највећи значај као творбени принцип структуре Кишовог текста, важи у строгом смислу исти критички став. Наиме, теоријски је утемељено ујверење да филмска „сублимација“ конкретног „реалног призира“ може да иде само до одређеног степена трансформације „реалности“. Пређе ли ту границу - која је ствар интуиције у свакоме појединачном филмском поступку - иза које вреба опасност да се чулна аутентичност „реалног призира“ доведе у питање, онда ће бити уништена илузија и онемогућен прави контакт с гледаоцем, који не може да буде друго до илузионистичких условљен аналогон човјековог додира с чулним стварним својетом. Чим се, дакле, одређени степен стилизације превазиђе, пред најма престаје да постоји живо уметничко дело појављује се једна артифичјелна творевина (Упор. радове Д. Стојановића).

Није тешко уочити да се један од темељних ставова теорије филма показује готово истовjetан закључку Кишове упоредне анализе. Истини за воју, Киш је свој интертекстуални закључак утемељио без помињања начела умјетности филма, који је (филмски медиј), управо из разлога „начела реалности“ (а с овим, поступка монтаже) најближи оном за Киша привилегованом типу нарације која ујверава читаоца да што што чиши нису фантазми и измишљаошти нећо ћете све истине“.

(Редиговани уводни дио „Бесједе о поетици Данила Киша“, одржане у оквиру „VI омажа“ овом писцу 15. и 16. априла 1999. године у Будви.

Синиша ЈЕЛУШИЋ

Под покровитељством Министарства просвјете Црне Горе и Скупштине општине Будва одржана је 15. и 16. априла 1998. године, пети пут узастопно, књижевна, културна и научна манифестација „Омаж Данилу Кишу“, а недавно се пред читаоцима појавио Зборник научних радова аутора који су учествовали у раду скупа.

Послиje поздравних ријечи дотадашњег директора средње школе „Данило Киш“ Михаила Бацковића и предсједника Општине Будва Рада Грговића, своје разумијевање Кишовог дјела изнијели су Драган Кујовић, министар просвјете, у тексту „Писање као катарза“, Будимир Дубак, министар културе, „Данило Киш против тираносауруса“, др Јован Делић је у прилогу „Кишов избор и обликовање ликова“ указао на битне карактеристике поступка којима се Киш користио литерарно уобличавајући ликове у својој прози, док је академик Дејан Деспић у тексту „Данило Киш као инспирација музичком стваралаштву“ изнапој разлоге који су га навели да напише двије композиције инспириране Кишовом књижевношћу „Опроштај“ и „Тропске ноћи“.

У Зборнику су представљене двије књиге: проф. Ђојана Паповић је приказала јубиларну монографију средње школе „Данило Киш“ под називом „Двадесет младих година“, а проф. Божена Јелушић критички је сагледала битне радове из IV Зборника.

Округли сто на тему „Реформа васпитно-образовног система у Југославији“ отворен је бесједом др Павла Газиводе истог назива. Др Гордана Зиндовић - Вукадиновић је у прилогу „Реформа школе - куда, како и зашто?“ анализирајући основне претпоставке реформе образовног система као и посљедице непропо-

шишених потеза у тако деликатном послу. Однос науке и адекватног наставног предмета, као и место савремених научних достигнућа у школским програмима, анализирају је др Недељко Трнавац у прилогу „Природне и друштвене науке у наставним плановима и програмима обавезног образовања“. На потребу успостављања равноправнијих односа у наставном процесу кроз постепено напуштање традиционалних облика и метода рада указао је др Радован Дамјановић у раду „Образовање које афирмише личност“, а школски психолог Јулијана Цицовић изложила је резултате анкете „Колико је ученик личност у наставном процесу“ спроведене у средњој школи „Данило Киш“.

Други дио Зборника садржи радове са научног склопа „Умјетност приповједања“ Стефана Митрова Јубишића (наратологски аспект). Прилог академику Нови Вуковићу Ка форми новеле: „Краја и прекраја звона“ разматра особену Јубишину иронију у поменуту приповјести. Академик Мирослав Пантић у тексту „Дигресије код С. М. Јубишића“ издава и тумачи темељне премисе Јубишиног приповједачког поступка и његово разумијевање властите поетике, док академик Радомир В. Ивановић у тексту „Стваралачки поступци у фантастичној прози С. М. Јубишића“ анализира митске, фолклорне и фантастичне мотиве у Јубишину приповјести „Проклети кам“. Вриједност и улогу коментара, као и његово место у поетици С. М. Јубишића разматра др Душан Иванић у тексту „Коментар и приповједање у прози С. М. Јубишића“. Др Злата Бојовић у свом раду „Неколико опаски о Страфану Митровом Јубишићу и Антону Којовићу“ указује на утицаје мемоарских записа А. Ко-

јовића на Јубишине приповјетке, а битна обиљежја Јубишиног приповједачког поступка интерпретира др Миодраг Радовић у тексту „Сложеност наративног поступка у Кањошу Мајдановићу“, док о Јубишињи карактеризацији ликови из „Причања Вука Дојчевића“ пише мр Вук Церовић. Анализа приповједачког умјећа које успијева да створи илузiju директног и ничим спутаног усменог приповједања тема је рада проф. Божене Јелушић „Причања Вука Дојчевића - примјер преображаја из усмене у писмену књижевност“.

Зборник се окончава текстовима др Светлане Бранковић - Комуникативност Кишових „Раних јада“ и Милунке Митић „Омаж белетристици и науци“.

Д. РАДУЛОВИЋ

НАЧИТАНИЈЕ  
КЊИГЕ  
БУДВАНСКЕ  
БИБЛИОТЕКЕ  
У АПРИЛУ

1. Светислав Басара: Света масти, роман
2. Чезаре Павезе: Две цигарете, поезија
3. Жозе Сарамаго: Година смрти Рикарда Реипа, роман
4. Драган Јовановић Данилов: Иконостас па крају света, роман
5. Хулио Кортасар: Апокалипса у Солентинамеу, приче
6. Радослав Петковић: Човек који је живео у сновима, роман
7. Светислав Басара: Вучји блог, есеји
8. Дино Буџати: Ноћ пуног месеца, приче
9. А.Б. Стругацки: Пикник на крају пута, СФ-роман

## ПОЗОРИШНИ ЖИВОТ

## МЈЕРА ВРЕМЕНА

„Како се ко роди“ Николе Ј. Петровића Његоша, у режији Благоте Ераковића и тумачењу ансамбла Црногорског народног позоришта из Подгорице на сцени „Зета филма“ у Будви

подножју опасано оружјем, а које је давало одлике времена и простора уједно отварајући и сав простор за глумачку игру, и уз коректне kostime Јильјане Драговић, који су најдаље отишли у карикатуралној надградњи лица Јанка, а и осталима били карактеролошка испомођи, Благота Ераковић је искрено и вјешто вукао концепт представе, мудро развијајући драматурију и чврсто водећи глумце.

А они, у једној потпуно колективној игри, успјевају си и да буду дуо тима и дају, поједини, одорак даље. То се, прије свега, односи на сјајну креацију Драгице Томас, која је наизглед одмјерено, а раскошно показала своје умјеће и радост стварања тумачећи Верушу, посебно у првом дијелу, налијену алкохолом. Други искорак учинио је Слободан Маруновић, ликом Јанка, такође обрађеним глумачким средствима уз лепршаву дозу карикатуралности плијенећи сценом. Млади Андрија Милошевић, као Иван, није успјевао увијек подједнако да нађе праву мјеру у набоју своје улоге, док су Бранислав Вуковић, Никола Ђошковић, Драган Рачић, Симо Требешанин и сви остали били снага колективне игре у којој није било очитијих падова. Вредне спомене су и одлучно пријешене масовне сцене, као и добри и пјевљиви сонгови, што је, уз све спомињано, донијело једну, прије свега, веома комунивативну представу коју је будванска публика изванредно примила и бурним аплаузима често је прекидала и награђивала. Дакле, имали смо прилику да видимо један пројекат који не спада у најамбициозније, али који собом носи многе неоспорне вриједности и који ће засигурно имати дуг и богат позорнишни живот.

РАЈКО РОСИЋ

## РАПСОДИЈА

живи ствар или дух.

ЦАР (чини се одобровљен, магне стражарима да се удаље): Требају ми ови чудни људи!

БЛАГОТА: А ши, ево наређујеси, а сам се кријеш... Тако ми задуждамо бојниче и зимојржљива старца...

ЗОРОЈЕ: Овај скривени не личи на Старобоја, а ни Руђевиг није...

РАДМИЛО: (и он - цару): Ама, јеси ли Црбобој... или ружни Мокоша?

ЦАР (несириљиво одмахује, обдија шољли и најтишак, који се ћуши): Ко сте ви, чудни... хе добри људи?

ЗОРОЈЕ: Огњоварај ши, Радмило - ши си најтишак!

РАДМИЛО: Славјани смо, из даљине... А ши смо, преко ове превије, долинари... Ово јши је Зороје, овај зврк звркаши. До њега - Блајшта, види се медвегаст... А ја? Само викни: Радмило! Тако викни, ја ћу се озвати... А мајка ме то-

лицала. Радо-маго-ладо...

ЦАР (једним оком ђољелега, па обдија илијен који поред њећа проносе: сиромашко рухо и ђосуће - зјеле, трчирају, дрвенарију): Ви свирачи, хе, без оружја... Који вас ћаво доје међу Ромеје?

РАДМИЛО: Један је кров божји, а ми свијамо оћињаше и нешто мало најглавом - да облак не шуче...

ЗОРОЈЕ (неочекивано - окренут јури): А ови шољи се узакама? А они шољи обред... Је ли неки обред, гаје...

РАДМИЛО: Ишиће ли шољи бој?

ЦАР (зіранут, викне): Ово је раш, хе, раш! Огњен шаму Авара и Словене - раш, раш!

БЛАГОТА: Раш? Крашко, брийко - раш... Шаша је то, шића је?

ЦАР: Ово шољо видиће, хе... Они ћо долинама и они ћо ћранама!

ЗОРОЈЕ: Раш? А мене шоља вара.. Дође ми да вик-

нем: браш! Раш-браш!

ЦАР: Ко сте ви да с вама василеус разловара? Очи к земљи! И виша ријеч мора да клекне...

ЗОРОЈЕ (отме му се, уз невин израз лица): Е, зашићи и ми не висимо, Скривени? Што не висимо?.. Ено ће лите ћејашта!

ЦАР (зайрејасши се, па сијајдне сливовити трохочи смијеха; пресе му се одора; затирне се - ђотшово ђуби дах; маше ћрсимија да му ћринесу ћиће. Услужници ћохијају к њему).

РАДМИЛО (док јар ћрвје): Кај се ја зацијеним, лујну ме шаком међу ћлећке, дваши-ћриши, ше џојако.

ЦАР (ћређише): Хе, шољо не ви... висиће? Чуј будалине! И ши би шамо, о коноју, зар?

ЗОРОЈЕ (блијесне му сирашају очима): Ама, не бих! Не бих... но ми је све збркано, прerezувено...

ЦАР: Досића нашезања! Све на чистину! Видим -

ви сте забављачи... Кийаша-раште уз ухо краљу или ђољавици или... (Омекши му ћлас) Моћни ћо воле, уз ухо, а... Па шако све до-знате, све шајне...

РАДМИЛО: Свирамо, ешо - душа се озари, па све узира око нас, све живо, свирку слушајући... И шамбре имају душу - ра-ду-ју се, брује.

ЦАР (намајне, као у џо-вјерењу): А виши краљ или вођа - хе, кад је одио бла-јо? Јербо, ћлавари су боја-ши - шољ има бој, има и владар.

РАДМИЛО: Блајо? Коно-ља и костиријеј. Не треба нам мнојо: зрно жиша, ћеро лука и ћујлај медо-виче.

ЦАР (ћодиже ћон): Не-ћеш ме обманући! Где је злашо, ђиге су драјуљи.

БЛАГОТА: Кај да ши је јаштерица на језику, Скривени. А ми - ешо.

ЦАР: (врискне): Побију вас, затирјеши - ни у облаку се нећеше сакри-ши! Све, до гна крви, све!

БЛАГОТА: Мнојо си љу-ш, Скривени. Да ши за-окамо једну, а!

Сцена ћрећ

## КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

## СПОМЕНИЧКО НАСЉЕЂЕ

ДВАДЕСЕТ ГОДИНА  
ОД ОТКРИЋА

Прије двадесет година, у пролеће, 15. априла 1979. године, земљотрес разорне моћи већином тешко отпуштио културно-историјске споменике дуж џелог Црногорског приморја. У низу древних медитеранских градова, поред Котора, Бара и Улциња, нарочито страдала и Будва. Сакупљањем нове енергије за обнову, упоредо се пружила прилика и за успостављање систематског истраживачког рада на споменицима културе унутар и у окружењу овог старог урбаног центра, једног од најстаријих на Јадрану. Тако је отпочело са открићима од којих су, као што то често бива, многа била случајна.

Ако кренемо хронолошким редом, као прво, намеће нам се откриће пилона, камене античке капије, кроз коју се улазило у наше Buthe, прастаро или-грчко урбano насеље. Ови први бедеми Будве, са капијом, рађени су у карактеристичној киклопској техници (ређање по хоризонтали масивних камених блокова), а свједоче о граду из VI вијека прије Христа, који се од овог времена почиње помињати и у историјским изворима (Софокле). Скоро истовремено, у непосредној близини пилона, у темељима зграде предвиђене и опремљене за будући археолошки музеј, откриven је дио профана објекта из хеленистичког периода који се по структури и начину градње већује за III вијек с.е.

Обимна истраживања спроведена западно од Старог града, на локалитету античке некрополе, поред изузетног открића градитељског система у структури саме некрополе (на жалост грубо девастираног ради изградње новог хотелског комплекса „Аvala“ штетилиште и канцеларијски дио), открила су и изузетно велики број (близу 4.000) вриједних археолошких налаза који указују на богатство комплексног античког средишта, какво је била Будва, са континуитетом који се простира у некрополе у трајању од преко десет вјекова (од VI вијека с.е. до IV вијека н.е.). Начини сахрањивања унутар будванске некрополе представљали су риједак аутентични, опипљивог сагледавања мијешања и смјена различитих култура на овом простору у распону од преко хиљаду година (илиоргчки, хеленистички, римски и ранохришћански период). Ванредна надареност античких мајстора обликовања огледа се у изузетним примјерима хеленистичког златног накита, хеленистичке и римске керамике, као и римског стакла. Ови новооткривени експонати, бројна камена пластика, као и значајна збирка античког новца, таворећи по депоима, сасвим несхватљиво, још увијек нијесу презентирани јавности, тако да ће њихова изложбена поставка (ако се некада деси) засигурно одјекнути као ново откриће.

У току археолошких истраживања 1981. године веома значајан налаз представљају дјелови простране римске јавне грађевине, тзв. „Villa Urbana“ са одајама разних садржаја и намјене. Главнина остатака овог објекта откриvana је у источном дијелу старог хотела „Avala“, у непосредној близини античке некрополе, где су пронађени остаци изузетно вриједног примјера мозаичког пода (крај I и поч. II вијека н.е.) на коме је илустрована аутентична легенда о постан-



Римско счакло: Urna I - II.v.e.  
(Анишчка некропола - Будва)

града у црквама Св. Саве Освештених (ХII в.), Св. Марије de Castello (ХII в.) и Св. Ивана (XV в.). најзначајнији су, свакако, остаци живописа из цркве Св. Саве Освештених који, поред изузетног ликовног квалитета, својим особеним стилским карактеристикама византијске провенијенције, посредно указују на реалне могућности датовања ове омање сакралне грађевине.

Приликом конзервације оштећеног иконостаса из цркве Св. Тројица у Републичком заводу за заштиту споменика културе Црне Горе на Цетињу, непосредно послиje земљотреса, је пронађено да се испод горњег слоја икона налази примјер старијег и вриједнијег иконописног сликарства. Натпис откриven у доњем дијелу крста са „Распећем“ говори нам да је ове иконе урадио грчки сликар-иконописац Натум Зетирик са острва Милоса.

И у црквама неких од манастирских комплекса у околини Будве заблистала су појединачна открића, посебно када је ријеч о најзимајућим фрескама. Сликарство на Цетињу, манастирима Подластва и Дуљево. У цркви Рођења Богородице манастира Подластва, поред живописа из XVII вијека, откриven је и, касније рестауриран и конзервиран, стискли изузетно значајно, старије фреско сликарство које датира из XV вијека. Риједак примјер фреско сликарства из XIV вијека, сасвим случајно је заблистало, пронађен испод дебљег слоја малтера у цркви Св. Стефана манастира Дуљево. Фреске у Дуљеву су срећом рестауриране и конзервиране, али је, потпуно несхватаљиво, вриједан живопис из цркве Св. Димитрија (XVII в.) манастира Војнићи остао, забијен, да пропада, скоро до данас, налазећи се на поплу пута до манастира Дуљево. Мање значајни, фрагментарни, примјери фреско сликарства откриvenи су и у дијелу конака манастира Прасквица.

Овим прегледом издвојена су само нека од бројних споменичкých открића чији смо свједоци били прије двадесет година. Будва, на срећу, није имала људских жртвата када је разорна стихија захватила њено подручје. Међутим, неминовно ће намеће питање да ли ће велики дио тада откриvenог споменичког блага, које по својим вриједностима представља, поред нашег националног културног поноса и дио светске баштине, доживјети судбину јединих жртви катастрофалног земљотреса оставујући до данас, само помпезно откриveni, неадекватно презентирани и жалосно заборављени.

Археолошка сондажна истраживања Питаделе потврдила су претпоставку да њен западни дио, са кулом као самосталним стратегијским објектом, припада средњевјековном периоду. Бројан и разнолик, покретни археолошки материјал, пронађen унутар овог објекта, представља значајан прилог за изучавање материјалне културе средњевјековне Будве.

Иако фрагментарно, вриједни остаци фреско сликарства откриveni су унутар Старог

Луција ЂУРАШКОВИЋ

## ЛИКОВНА УМЈЕТНОСТ

## СТИЛСКА РАЗЛИЧИТОСТ

## ИЗЛОЖБА „ИЗ ФОНДА МОДЕРНЕ ГАЛЕРИЈЕ“ У ЦЕНТРУ САВРЕМЕНЕ УМЈЕТНОСТИ ЦРНЕ ГОРЕ У ПОДГОРИЦИ

Током марта мјесеца у Галерији центра савремене умјетности Црне Горе у Подгорици презентирана је изложба „Избор из фонда Модерне галерије“ којом ова будванска културна установа наставља успјешну вишегодишњу сарадњу са једном од најзначајнијих културних институција у републици Јубитељи умјетности имали су прилику да на једном мјесту, виде уља на платну, цртеже и скулптуре истакнутих југословенских умјетника различитог стилског израза који су сваки на свој начин доприњели развоју савремене умјетности код нас. Изложена су два портрета родоначетничка сликарства Будве Анастаса Boćarića. Један је портрет јеврејског књижевника, публицисте и оснивача модерног ционаизма Теодора Херцла као и портрет уљем на стаклу „Сова“ Ивана Генералића, рађена у потпуно атипичном стилу оне врсте сликарства којој припада.

Колекција највне умјетности презентирана је уљем на стаклу „Сова“ Анастаса Boćarića. Један је портрет јеврејског књижевника, публицисте и оснивача модерног ционаизма Теодора Херцла као и портрет уљем на стаклу „Сова“ Ивана Генералића, рађена у потпуно атипичном стилу оне врсте сликарства којој припада.

Међу поклонима Модерној галерији значајно место припада акварелу Јубе Поповића из 1983. „Распанање“. Пред архитектонским кулисама, у преплитанју фантазије и реалности, издваја женски акт обезличен физиономије. Цртеж Богдана Кришића из циклуса „Пацоловац“ на коме је јасно заступљен став да гравира као литература евоцира неку ми-

сао, подређена и служећа њеном ширењу, цртеж одише снагом скулпторских облика тијела, згуснутом композицијом из које зраче црно-бијели односи. Представљене су и слике Пуре Ђурића и Воја Татара. Пријатељи дах медитерана одише из „Кровова“ Милана Џемелића у којима је његова иконографска оријентација пропознатљива у својој поетици. У избору се нашао и цртеж „Пета црна рупа“ Оље Ивањићки као и лирско-експресионистичка „Мртва природа“ Филипа Јанковића из 1973. године.

Пажњу љубитеља умјетности привукле су, четири изложене скулптуре, Стевана Лукетића, Ристе Стијовића, Ђорђа Ћрнчевића и Рајка Попиводе. „Школка“ Стевана Лукетића садржи необичност форме уз карактеристичан експресивизам израз реализован из руке провјереног и сигурног зналца док је „Акт“ Ристе Стијовића изванредна потврда већ једном записаног „да је за њега људско тијело прекрасно по себи у својој различитости и несвршености, својој природној изражajности коју оплемењује и поетизује обрадом и љубављу“.

Драгана ИВАНОВИЋ



СТЕВАН ЛУКЕТИЋ: „Школка“

## ПРЕДСТАВЉАЊЕ БУДВАНСКЕ ГАЛЕРИЈЕ

## • ПРЕЗЕНТАЦИЈА МОДЕРНЕ ГАЛЕРИЈЕ НА ИЗЛОЖБИ „МОНТЕНЕГРО АРТ 2000“

Организатор изложбе савременог будванског сликарства под насловом „Монтенегро арт 2000“, Модерна галерија (ЈУ „Музеји, галерија, библиотека“ Будва) представила се током марта мјесеца у Јубљани и Сарајеву у оквиру манифестије „Дани Црне Горе“.

Пробијајући тако културну блокаду, присутну у посљедњих неколико година, Модерна галерија је и овом приликом посетила љубитеље умјетности на многа њима већ позната имена, а цјелокупна јавност имала је могућност да се упозна са будванским сликарством данас.

Презентација од осамнаест реномираних и провјерених аутора, најприје у галерији Kompas Holidays, нијесу могле да у правој величини дођу до изражаваја, првенствено због прилагођеног и неадекватног простора, који не може да задовољи једна овако озбиљ-

на презентација. Своју праву вриједност и значење изложба „Монтенегро арт“ је добила у реномиранијој галерији COLLEGIJUM ARTISTIKUM у Сарајеву.

Селекција сликара различитих генерација дала је одличну могућност сагледања будванске модерне, од раних педесетих са „Композицијом“ Дада Ђурића из 1954. па најтијичније „медитеранску фазу“ на „Корпи са раковима“ Мила Милуновића из 1957. године. Други родоначетнички савременог будванског сликарства Петар Лубарда заступљен је „Раковима“ из 1968. која у потпуности садржи сву пуноћу, експресивност и снагу великог мајстора какав је управо био.

Сви остали аутори представљени су по свом избору дјелима типично за њихову иконографију, стил и стваралачки израз. То су потврдили слике Воја Станића, Филипа Јанковића, Николе Гвозденовића, Џвјетка Јанковића, Слободана Словинића, Јована Ивановића, Карапила, Секулића, до најмлађих Маџановића, Ратка Одоловића и Васа Никчевића.

Представљање будванске галерије свакако је била изванредна прилика на подсећање великом броју љубитеља најтијичнијим артистичким радом.

Изложба „Монтенегро арт 2000“ имала је прилике да види ликовна публика у Будви, а ових дана са успјехом је презентирана у Галерији Центра савремене умјетности Црне Горе у Подгорици.

Д. ИВАНОВИЋ

## ФЕЉТОН

## ИЗ СТАРИХ БАУЛА

ПРИПРЕМИЛА: ЈЬИЉАНА ЗЕНОВИЋ

## ЉЕТОПИС БУДВЕ 1650.

ДОН КРСТА ИВАНОВИЋА, ПЛЕМИЋА, КАНОНИКА И УЧИТЕЉА БУДВЕ

(Превео Никола Вукчевић)

Имена свих бискупа који су били у Будви на челу бискупија не могу се више наћи у списима из разлога што је Будва више пута претрпела пожар као што је то споменуто у првој књизи. Али свако може бити ујерен да је тако било. Године 1441. спомиње се бискуп Силвестар а то ме треба додати да у списима будванске цркве има помена о Симону де Боскелис из 1519, Ђакому Далмарии 1538. и Лодовику Кјеригату 1541. који су носили наслов бискупа, а свима је сигурно да је 1560. у Будви био бискуп Антун Циврелија који је присуствовао светом Концилу у Тренту, што се види из посписа прелата који су том концилу присуствовали. Задњи бискуп Будве био је Томасо Врсино који је послије постао надбискуп барски. Послије тога нема никаквих података о будвanskim бискупима ни у каквим аутентичним писменим документима. Свакако је истина да су ова врата Славена примила кршћанског вјери у најстарија времена још примитивне цркве и ако с опрезом обзиром на прогањање хришћана које су вршили императори. Ова се вјера у околним мјестима до данас сачувала као вјера источног обреда изузев Будве која гаји римску католичку и апостолску вјеру. Због чистих штета које је Будва претрпела од толиких ратова, приходи бискупије су се смањили односно били су заузети јер их је давао стари будвanski терitorij тако да Будва више није могла на пристојан начин да издржава бискупа а република није никад дозволила да се добра поданика, а ни сами поданици оптерете контрибуцијом за одржавање бискупије. И тако је будванска црква остала без бискупског наслова због помањкања прихода који би био довољан обзиром на прелатско достојанство.

## ПОГЛАВЉЕ ТРЕЋЕ

Како, будући да су се изгубили бискупски приходи, црквом управља један апостолски викар именован од Свете Апостолске Столице.

Будући да су, као што је напред речено, изгубљени бискупски приходи па се више није могао издржавати бискуп, опћина је настојала да бискупски наслов задржи изјесним оптерећењем добара становника и да се тако тај наслов који је изгубљен у прошлом рату 1571., настави. Међутим, дужд због угоднијег и лагоднијег живота грађана није никад дозволио да то опћина учини нити је било среће од њега да пружи какву потпору прикладну за одржавање бискупа, премда је општина на том непrekидно радила да би се на неки начин вратио споменутим насловом. Тада су услиједиле разне узурпације наслова будванске цркве нарочито од барског надбискупа, албанских бискупа и каторског који су хтјели да имају наслов администратора будванске цркве што је имало мало духовног плюда, а још мање служило на углед града. Напокон, по-

слије много различитијех и скандалозних мишљења у разним временима, која су настала између опћине и споменутих прелата за наслов администратора, посредством републике, нашло се решење тако да је постављен простор с насловом који цркви одговара и било је разумно од Свете Апостолске Столице што је предвидјела апостолског викара подређеног цркви у Бару који је имао све дужности и предности као прије бискуп изузев функција које произилазе из бискупског карактера као рукоположење, криза и служење понтifikalnih функција где спада посвета светих уља у којим случајевима је долазио да то обави бискуп на позив апостолског викара. У прошлом времену остала је лијепа успомена монсињора пречасног Дона Франћеска Круте који је послије постао скадарски бискуп, а био је додијељен Апостолском викаријату у Будви где му је била и резиденција. Затим се добро памти пречасни господин Иван Батута који је послије постао митрополит Св. Николе на Бојани у Албанији, а који је умро у Риму изабран за скадарског бискупа. Сада је викар Дон Иван Марковић 1. прави отац и пастир свога стада којим је успјешно управљао. Дужности викара, као што се то види из папских баула, биле су сталне и зависиле су само о вољи Свете Столице. Међутим, исти су се мијењали још за живих предходника тако да је сада тај наслов сведен од викаријата над администрацијом јер се будванска црква хтјела везати за барску и овој је подчинити а затим се хтјела будванска диоцеза од администрације свести на парохију у ком правцу су чинили разни покушаји. Али се надамо да ове 1713. им то неће успјети. Свemu томе је циљ да будванска црква изгуби назив катедrale а град свој углед. Да нијесу услиједиле ове штетне намјере има се захвалити добро вољи гospode племића ове општине.

## ПОГЛАВЉЕ ЧЕТВРТО

Како су, пошто су изgубљeni приходи цркве, остала четири обична каноника с примањима која сачињавају канонички каптол.

Како је губитак прихода проузроковао нестанак наслова бискупије то се настојало да црква буде опскрблјена довољним бројем каноника као у другим градовима. Тако сада постоје 4 надарбине на основу наслова каноника. Прво је каноникат Пресветог Тројства, друго Богородице од Каштела, треће Св. Ивана Крститеља а четврто Св. Петра Апостола. Права надарбина коју сада посједујем је Дон Петар Марковић каптолски викар нема примања будући да је та надарбина раздијељена међу надарбине три друга каноника. (Ово од одласка из домовине гospode Дон Крста Ивановића каноника због недостатка вјерника као што то произилази из катасти-

ка надарбинских добара у овој књизи на 8. и 15 странице на полеђини. Ово у заградама надада сам ја Дон Петар Марковић). Ови каноници сачињавају ка каптол који попуњава празна мјesta каноника у форми коју је прописао Св. Концил у Тренту. Каптолом управља каптолски викар са свим предностима у сенату каноника као што се то обичава и у свакој другој цркви која има веће приходе и већи број каноника.

## ПОГЛАВЉЕ ПЕТО

Како су викарски и канонички приходи врло мали. Налазим да су приходи викарски врло слаби као и они канонички јер викар има само приходе од некретнина будванске цркве и каноничних добара на Топлишу која су добра некад била бискупска. Викар има резиденцију код катедrale с неким годишњим несталним примањима што све скупа сачињава један врло мали приход који није у складу са положајем викара. Прије су бискупи имали 40 скуда провизије од Свете Конгрегације де Пропаганда фиде који су приходи заједно са већ отписаним чинили примања пристојним или се ова провизија већ 4 године не прима. Постоји нада да ће се опет примати кад престану нека натезања код споменуте Св. Конгрегације. Каноници више уживају наслов а не приход јер је овај врло мали а састоји се од прихода различних некретнина како на подручју опћине тако и несталних прихода у самом граду о чему се налази спомена у викарским списима тако да се каноници уздржавају једноставно због каноничног достојанства и угледа градске цркве.

1. Овде као и на многим мјестима преписивач уноси свој текст.

(Наставиће се)

## ХРОНИКА СЕЛА

## ГРБАЉ

## ИСТОРИЈСКА ХРОНОЛОГИЈА - КРАТАК ПРЕГЛЕД

Пише: Марко С. Шовран

Четврта феудална сељачка буна 1462-1469. године

Стеван Црнојевић је остао вјеран Венецији, али му је син Иван, још за његова живота, дошао у сукоб са Млечанима који се изродио у рат. Борба се водила дugo и огорчено, јер у априлу 1465. године Република ставља утјену на Иванову главу. Рат између Ивана Црнојевића и Венеције изазива устанак у Грబљу. Из писма Дужда Кристифора Маура, упућеног 18. јануара 1468. године каторском провидуру Еустађију Балбију, произилази да каторски посланици савјетују да се из Грబља уклони 50 обитељи јер су оне биле узроком побуне цијеле Жупе.

Априла 1494. године боравила је у Венецији делегација каторских посланика и изнијела огромне тужбе против Грబљана због тога што не плаћају дажбине према повељама српских владара. Дужд је по истом питању примио и делегацију Грబљана који су изјавили и тврдili: "...директна и корисна власт земљишта припада тежацима, а они су дужни да у име неке даће - пензионис - плаћају годишње око 1000 дуката који се имају раздјелити између оних грађана који кажу да имају карате у истој жупи".

Но, пошто изасланство Жупљана у своју корист не изнесе ништа осим ријечи, те обавезе остале као и раније, тј. по лажним даровницама (хризовуљама).

Године 1466. Млечићи су се измирили са Иваном Црнојевићем. Требало је да поврати земље у околици Которске, па и Грబља, а за узврат он до-

бија све повластице које је имао његов отац Стеван. Тако Грబља опет остале напуштене и препуштене каторској власти. Грబљани су дизали устанке да би се ослободили феудалне стеге, венецијанске господарнице и каторске властеле.

Котор је био важан трговачки и транзитни - кравански град и трговачки центар овог подручја, нарочито у доба Немањића. Владари са истока, Балшићи, Црнојевићи и Бранковићи хтјели су да се домогну доминације над Котором као наследници Немањића. Дакле, интереси помеђународних династија који су у Грబљу налазили војничко и економско упориште и Грబљана који су хтјели да се ослободе окупације млетачких и феудалних племића каторских, били су подударни и заједнички су ратовали против њих.

Но, код Срба је вазда било неслоге и издајства. То се најбоље види из историје Грబља у XV вијеку. У Првом сељачком феудалном устанку Грబљане је напустио Радица Црнојевић по пријему дара, а у Другом сељачком феудалном устанку изгубили су га својом кривњом, јер су тако слабо поступали са својим тежацима, да су их довели у очај, па су стога били изгубили дио земљишта, што је био предјел жупа; изгубили су га својом кривњом, јер су тако слабо поступали са својим тежацима, да су их довели у очај, па су стога били изгубили дио земљишта, што је био предјел жупа;

"Код племића влада скрајне сиромаштво, а то стога, јер су у вријеме ратова изгубили највећи и најбољи дио земљишта, што је био предјел жупа; изгубили су га својом кривњом, јер су тако слабо поступали са својим тежацима, да су их довели у очај, па су стога били изгубили дио земљишта, што је био предјел жупа;

(Наставиће се)

## ТРАГОМ ДОКУМЕНТА ПРОШЛОСТИ

ПИШЕ: МР. МАРКО Ђ. ИВАНОВИЋ

## ДОБРОВОЉЦИ - РАТИЦИ 1912-1918. (3)

НИКО Ива Белова ИВАНОВИЋ (1879-1941)

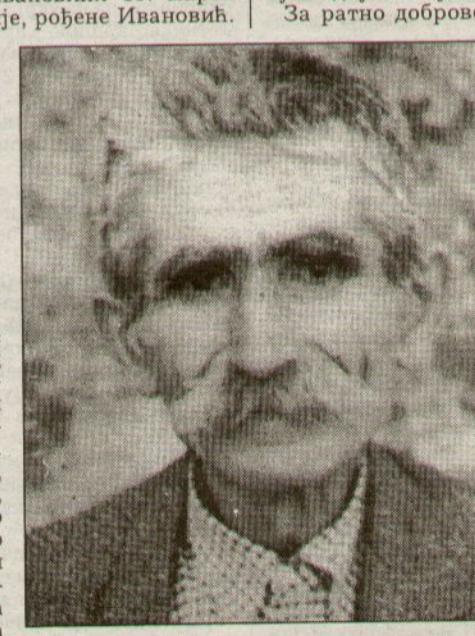
Нико Ивановић је рођен у селу Ивановићи 15. марта 1879. од оца Ива Белова и мајке Марије, рођене Ивановић. Сиромаштво га је рано отјерало у светији да заради кору хљеба-радећи петнаестак година у америчким рудницима. Тешки и прљави рударски послови трајно су нарушили његово здравље. Умро је 1. јануара 1941. године.

Нико се вратио, на зов отаџбине, из печалбе и ступио у ослободилачке редове на почетку овог вијека. Добровољац је Маинске чете Добровољачког батаљона црногорске војске које чека заробљавање од Аустроугарске већ је отишао (9. јануара 1916.) заједно са Ивановићима и Боретима, у Албанију ради пријељачња одступнице србијанске војске. Преко Подгориће стигао је у Скадар, доживио албанску голготу (глад, умор, зиму) па се из Драча пребацио у Грчку-на острво Крф и полуострво Халкидик у близини Солуна. Највиши је у Бизерти (1918.) на војној обуци за борбу против непријатеља и, на kraju, као редов у саставу 7. пуковнику учествује у пробоју Солунског фронта 1918. године. Према објави бр. 363 Нико је био редов 1. чете, 3. батаљона, 7.

пјешадијског пuka.

За ратно добровољство у црногорској и србијанској војсци 1914-1918, послије рата добио је добровољачко ујеђење бр. 17022 од 8. априла 1922. Постоји доношење новог Закона о добровољцима (1928.). Нику је издато ново-коначно ујеђење. Ујеђењем Министарства војске и морнарице Ђ. Д. Бр. 14933/29 од 24. марта 1930. године, признаје му се право на земљиште земљу добио је у Банату: у Мраморку 8 км. 1100 кв. хв. и Ковину 403 кв. хв. или укупно 8 катастарских јутара и 1503 квадратних хвата. Међутим, Нику није интересовала добровољачка земља-циљ му је био да се порази Аустро-Угарска монархија и одлучио је да створи породицу и живи у своме родном селу.

У задњој години живота одликован је ратним одликовањем-Албанском споменицом бр. 1565 од 23. априла 1940. (Министар војске и морнарице издао је наређење Ђ. Д. Бр. 16147 од 8. јуна 1938. године, да се указ од 5. априла 1920. у погледу одликовања Албанском споменицом примијени и на сва војна лица из бивше црногорске војске који су прешли Албанију приликом слома у свјетском рату и остали на војној дужности до краја рата).



## СУДБИНЕ И ЉУДИ

# ПУСТОЛОВ И КЊИЖЕВНИК

Пише: др Мирољуб Лукетић

Познанство Тома Медина са Руђером Башковићем, пушником свјетског гласа, на први поглед може изгладити загонетним. Како су се и где упознали није забиљежено, али се зна да су ова два земљака „Словенца“, један Дубровчанин, исусовац, а други Паштровић, пустолов, једно вријеме били у блиским контактима и сарађивали су на чисто књижевном поду. Башковић и Медин су били људи немира духа; потребна им је била афирмација и стицање познанства у високом друштву и то их је зближило и повезивало. Медину је то требало да би могао позвати на Башковића који је у то вријеме био познат научник. У часопису *Journal des Scavans pour l'annee 1768*, Mars, 205-206, објављен је литерарни прилог посвећен Медину и Башковићу. У вјоду тога текста се каже да је Медин, шеф криминалне полиције у Мантови, у то вријеме центру аустријске провинције Ломбардије, да је поводом одздрављења царице Марије Терезе написао запажен сонет посвећен M. Le Prince Kaunitz. Поред текста објављеног на италијанском језику дат је и превод сонета на латински који је урадио Руђер Башковић. За Башковића превод се каже како је том, и у Француској добро познатом латинском јесеник успјело да „латински даде тачно и истом бројем стихова све оно што је садржано у италијанском изворнику.“ У архиви Pozza-Sorgo чува се неколико писама које је Медин упутио Башковићу.

Писма се данас не могу објавити, али сигурно је да се у њима налазе занимљиви детаљи о везама великог коцкара с једним великим човјеком науке.“ (Б. Трухељка) Можда је објављивање ових писама и евентуално неких других документа показати како и где су се упознали; имају ли основе тврђење изнесено у неколико старих публикација према којима се поријекло Руђера Башковића везује за Паштровића. Историјски је доказано да је у Буљарици живјело братство Башковића; по њима се звала кула, утврђење у близини ондашње границе према Турској. Интересантно да се назив куле води у вези са Руђером Башковићем. О томе је писала Гриција, календар црногорски за 1838. годину. У Српско Далматинској магазину за 1849. који је излазио у Задру, протојереј Георгије Николајевић из Дубровника написао је о томе следећи текст...“ Башковићева кула, сада запуштена и опала, носи своје име од позантог астронома Башковића Дубровчанина, који је из ње често пута и највише 1750. у небо гледао и потребне мјере узимао...“. И у неколико страних публикација кула се доводи у везу са Руђером Башковићем. Забиљежили смо и народно предање у Буљарици према којем је кула припадала братству Башковића, од којих је један у звијезде гледао и бавио се рачунањем и по томе био познат.

Томо Медин, рођен у Ластви, удаљеној свега неколико километара од куле морао је знати о њеном постојању, јер је она често била место сукоба Паштровића и Турака; можда је и лично познавао неког из братства Башковића. Зато се и намеше питање да ли је познанство са Руђером Башковићем, који је од Тома био старији четрнаест година, било случајно или се ту назирну трагови међусобног познанства и сарадње и по зајачкој паштровској линији- остаје да се нађа. Но, без обзира на могућ одговор, сарадња Медина са Башковићем на књижевном плану представља свјетлу страницу у његовом бурном, пустоловном и контроверзном животу. А да је Медин имао књижевног дара то је неспорна чињеница и то истичу историчари италијанске књижевности у својим делима. Општа је оценка књижевне критике да је његов превод на италијански језик Водјеровот спјева *Xenogriaga* (L'Enriade del Sig. R. di Voltaire tradotta in ottava rima e dedicata a Sua Altezza Serenissima Elettorale Carlo Teodoro Elettore Palatino del Reno (ecc. ecc) dal Conte Tommaso Medini, Monaco, 1774.) који је припремио боравеши у Минхену 1774. један од најбољих превода на италијански језик. Похвале за успјешни превод био је и од чувеног итали-

1. МАЈА 1949. - 1. МАЈА 1999. ГОДИНЕ

## ФЕЉТОН

# ТРАГИЧНИ ИЗЛЕТ

Поводом 50. годишњице утопљења 23 излетника 1. маја 1949. године у Будви

Пише: мр Марко Ђ. Ивановић

**ПРВИ МАЈ** - међународни празник рада (дан солидарности на штрајкачки покрет који је достигао највећи замах 1. маја 1886. године у Чикагу) проглашен је дводневним празником у социјалистичкој Југославији. Весело и готово свуда излетнички се прослављају у послијератним годинама. Но, већу излетничку опуштеност и весеље људи, на жалост, пратиле су понекад и велике трагедије. Једна од њих десила се прије 50 година у Будви. Подсјетићемо на узроке и последице дављења 23 излетника приликом прославе 1. маја 1949. године „Под тунјом“ на Словенској плажи у Будви, на повратку са излета са острва Св. Николе. Коришћени су подаци из судске документације.

Прослава 1. маја се дуго година послије рата унапријед планирала и претежно цељивала за јаједничке излете омладине, синдиката и грађана. Тајка прослава организована је 1948. године у Будви испод цркве Св. Петке у маслињику код „Гвозденог моста“. Уз радио-програм, сендвиче од пршута и пиво из бурета, то лијепо дружење на сунчаном прољећном дану, прошло је весело. На овом излете чула се вијест да ће се слједеће године прослава 1. маја одржати на Школу (острво Св. Никола).

Из судске документације не може се тачно видjeti ко је организатор прославе 1. маја 1949. године на струву Св. Никола. Тада је у Будви било Рибарско предузеће НРЦГ (директор Даро Петковић) које је са својим пlovnim парком вршило превоз излетника на острво. Према изјави Ђура Брајака, поморског саобраћајног управитеља Лучке капелатије у Будви, неколико дана прије прославе сазнао је од директора Рибарског предузећа да ће радници и чланови њихових породица и наридилаца, на рибарици је мого бити знатно више путника (80-120).

Заповједник рибарице К323

„Омладинац“ након извлачења насуканог леута пренатрпан излетницима, узео је погрешан курс, тик уз „туњу“ у правцу Словенске плаже, на рибарици је могло бити знатно више путника (80-120).

Заповједник рибарице К323 „Омладинац“ након извлачења насуканог леута пренатрпан излетницима, узео је погрешан курс, тик уз „туњу“ у правцу Словенске плаже, на рибарици је могло бити знатно више путника (80-120).

Посебна Комисија је процијенила штету на рибарици К323 у висини од 30.000 динара.

Из многих изјава које су услиједиле након несрете као и изјава свједока на суду, видљиво је да је заповједник рибарице Антон Сербус више пута опомињан да смањи брзину.

На опомене Миливоја Балабушића, Сербус је одговори:

„Не бој се ништа“. Упозораван је и од Чикића, Пилека, Драшковића и других. Јово Симов Марковић је на суду изјавио да је Сербус довијну групу путника: „Ухвати ма-  
ло више ваздуха“ (ово Сербус поријече).

На суду је истицано да брод није био сувише стабилан, јер се на горњем дијелу брода налазила цијела надградња, а у доњем дијелу мотор. Тако се он пријачем вјетру и таласима јаче љуљао и није био подесан за превоз путника. Заповједник брода је био мрежа туноволка (тешка око 1000 кг) која је сигурно допријеђела да буде више жртава. Могуће је да је некима и спасила живот јер су хватили за њене плуте чекајући спасиоце. Унесрећенима је указивана брза ље-  
карска помоћ у болници у Будви. Пона сата прије несрете испловила је једна коча из Будве, али заустављено је ваћење брода док је око 18 сати стигла комисија. Рибарица К323 „Омладинац“ је дотрглаја на Будву у 23 сата.

Другог дана несрете формира-  
на је стручна комисија о

виђају рибарице која је пре-  
трпјела несрету. Комисију су

саставијали: Дејан Балић, јавни тужилац, Видео Марковић, шеф опун. УДБ-е за поморски саобраћај, Бенедикт Симовић, управитељ Лучке капелатије - Котор, Душан Стевовић, по-  
ручник обалне пловидбе, Иван Пилек, моториста са рибарице

К317, Владимира Светец, при-  
луч. поручник као записничар.

Комисија је извршила преглед и увиђај брода, напра-  
вила скцију положаја несрете

рибарице К323, дала налаз и своје мишљење. У налазу комисије се, између осталих, каže:

„Брод је био након несрете преврнут на његову десну страну са лијевим боком - ка-  
тарком на разини морске по-  
вршине, од обале удаљен 15 метара,

корнило, мотор и телеграф (спаја командни мост са мотором) су у исправном

стану, смјер путовања је при-  
казан скцијом, утопило се 23 лица (9 мушких и 14 жен-  
ских). Из стручног мишљења

Комисије издвајамо (дате  
ознаке у скобама) са скрип-  
тима:

„Са сидришта код острва (X-1)  
рибарица је ишла на спашава-  
ње насуканог леута на средини  
„Туње“ (O), на мјесту спашава-  
ња леута на рибарици је прекр-  
пан дио - 10 излетника

са насуканог леута и међувре-  
мену је нашао нови леут са

острва и са њега прекрао на

рибарицу 20-30 излетника, те

је укупан број на рибарици

K323 био 55-65 излетника;

са мјеста указане помоћи леуту (O), K323 није узела правилан

курс са већим луком у десно (X-3)

већ је имала курс који је узела са сидришта (X-1) плю-  
већи уздуз саме „Туње“;

да је узет већи курс са већим луком

у десно (X-3) не би дошло до

наглог заокрета и несрете; до

несрете не би дошло и уз по-  
грешан курс, али да је била

мања брзина у моменту зао-  
кreta брода под углом од 90

степени (око 4 умјесто 9 ми-  
ља).

Посебна Комисија је процијенила штету на рибарици К323 у висини од 30.000 динара.

Из многих изјава које су услиједиле након несрете као и изјава свједока на суду, видљиво је да је заповједник рибарице Антон Сербус више пута

упомињан да смањи брзину.

На опомене Миливоја Балабушића, Сербус је одговори:

„Не бој се ништа“. Упозораван је и од Чикића, Пилека, Драшковића и других. Јово Симов Марковић је на суду изјавио да је Сербус довијну

групу путника: „Ухвати ма-  
ло више ваздуха“ (ово Сербус поријече).

На суду је истицано да брод није био сувише стабилан, јер се на горњем дијелу брода налазила цијела надградња, а у доњем дијелу мотор. Тако се он пријачем вјетру и таласима јаче љуљао и није био подесан за превоз путника. Заповједник брода је био мрежа туноволка, али заустављено је ваћење брода док је око 18 сати стигла комисија. Рибарица К323 „Омладинац“ је дотрглаја на Будву у 23 сата.

Другог дана несрете формира-  
на је стручна комисија о

виђају рибарице која је пре-  
трпјела несрету. Комисију су

саставијали: Дејан Балић, јавни тужилац, Видео Марковић, шеф опун. УДБ-е за поморски саобраћај, Бенедикт Симовић, управитељ Лучке капелатије - Котор, Душан Стевовић, по-  
ручник обалне пловидбе, Иван Пилек, моториста са рибарице

К317, Владимира Светец, при-  
луч. поручник као записничар.

Комисија је извршила преглед и увиђај брода, напра-  
вила скцију положаја несрете

рибарице К323, дала налаз и своје мишљење. У налазу комисије се, између осталих, каže:

„Брод је био након несрете преврнут на његову десну страну са лијевим боком - ка-  
тарком на разини морске по-  
вршине, од обале удаљен 15 метара,

корнило, мотор и телеграф (спаја командни мост са мотором) су у исправном

## БАЧКО ДОБА

## РЕАГОВАЊЕ НА КРИЗУ

Испитивања која су се бавила реакцијама људи на кризну ситуацију покazuју да свака старосна група има своје карактеристичне начине реаговања. У добу од једне до пет година, како показују ова истраживања, у кризној ситуацији може доћи до регресије у понашању коју карактеришу јављања неких у развоју већ превазиђених облика понашања као што су сисање палца, страх од мрака или ноћно мокрење у кревету. Губитак апетита, поремећај спавања, раздржљивост, непослушност и одбијање да се напусти близина родитеља су такође могуће реакције дјече на кризну ситуацију. Код дјече основношколског узраста запажа се љубомора и тајничење са млађим члановима породице за наклоност и пажњу родитеља. Поремећај сна, губитак апетита, немогућност концентрације су сљедећа група реакција карактеристичних за овај узраст. На емоционалном плану може доћи до губитка интереса за дружењем, као и једне стране, или до нетolerантности и пораста отпора према родитељима или наставницима у школи. Кодadolесцената, према овим истраживањима долази до значајног пада или пораста физичке активности, тј. да једне је карактеристично претерано повлачење, изоловање од групе, а за друге хиперактивност и нетolerантност у контактима са авторитетима (родитељи, наставници). И у једном и у другом случају јавља се тешкоће у концентрацији што значајно утиче на пад интересовања за школу. За средњовјечне људе карактеристични су специфични психосоматски проблеми као што су срчане сметње, проблеми са пробавним трактом итд. Полулацију стarih поред психосоматских проблема карактерише осећање депресије и губитак интереса за свакодневне активности.

Испитивања Института за психологију из Београда обављена са дјецом из бивших република СФРЈ која

су прошла кроз страхотрату показују да се код одређеног броја ове дјеце посебно запажају следећи симптоми: општа узнемирина; отежана концентрација и немогућност да се дуже задржи на једној активности или да је доведу до краја; агресивност, нетolerантност, свадљивост на једној страни или претјрана повученост и пасивност на другој страни; напетост која се огледа у укоченом ходу и нервоза која се огледа у грицкању ноткију, врћењу косе итд.

Негативним ефектима кризне ситуације посебно су изложене и иначе на било који начин осјетљиве категорије становништва - дјеца, адолосценти, старији људи, труднице и породиље. То исто важи и за чланове из породица чији су интерперсонални односи поремећени, као и за они који нису доволно адаптирани у својој социјалној средини. Насупрот њима зреле и добро интегрисане личности у стању су да исправно сагледају и разумiju кризну ситуацију, да контролишу своје афективно реаговање и понашање које је њиме изазвано.

Способност успјешног сучавања са кризном ситуацијом зависи од способности појединца да контролише своје афекте и њима изазване импулзивне реакције, да рационално сагледа и процјени ситуацију као и начин, стратегију, за овладавање ситуацијом ослањајући са прије свега на сопствене снаге и могућности. За способност појединца да се успјешно носи са кризном ситуацијом од пресудног је важности подршка коју има у својој основној групи, у породици. Показивање толеранције једних према другим члановима породице, творена, јасна и искrena комуникација између члanova породице, међусобно указивање повјерења и давање подршке значајно и помаже породици као групи њеним члановима као појединцима да се суче са кризном ситуацијом. То исто важи и за шире социјалне

мр ЗОРАН ЛАЛОВИЋ

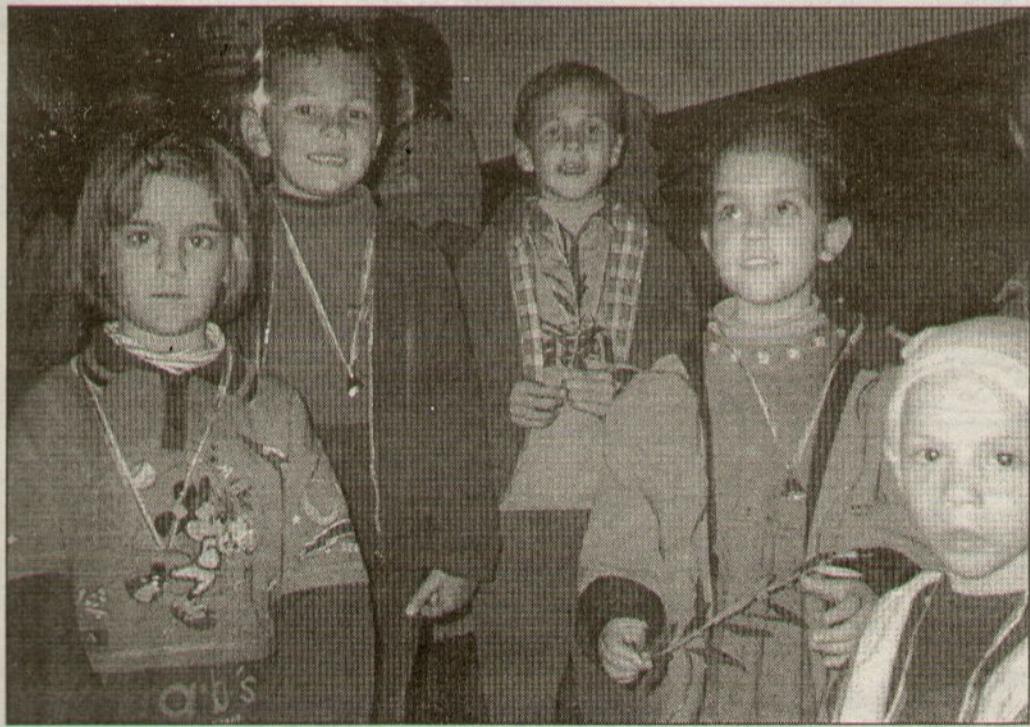
## ПРАЗНИК ПРОЉЕЋА

•Лазарева субота или врбица је празник дјече. Тога дана малишани звуком звончића НАјављују прољеће и посљедњу недјељу поста пред највећи и најрадоснији хришћански празник Ускrs

И ове године је обиљежен празник прољећа и Христовог васкрснја. У цркви „СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ“ у Бачви, малишани су веселом звонјавом звончића најавили долазак прољећа. Оду-

шевљење и усхићење сваког од присутних малишана било је очигледно. Смијех, весели звук звончића прекинула је само служба и молитва за мир и срећу за сву дјецу свијета.

Надамо се да ће следеће године Лазарева субота бити дочекана у миру и срећи, управо онако како нас уче сви наши хришћански обичаји и Божја ријеч. Ј.Ш.



Баш нам лијејо сијоје звончићи

## ФЕСТИВАЛИ

ЗАВИДАН УСПЈЕХ  
МЛАДИХ МУЗИЧАРА

•На овогодишњем 26. фестивалу младих музичара Црне Горе одржаном од 22. до 24. априла у Подгорици, у конкуренцији 320 такмичара у дисциплинама: клавир, камерна музика, соло пјевање, дувачи и оркестар, ученици Школе за основно музичко образовање из Будве освојили осамнаест награда.

- Нашу школу је представљало 20 ученика. Освојена је једна специјална награда, 4 „Златне лире“, 7 „Сребрне лире“, 5 „Бронзаних лира“ и једна похвала, што представља скоро стопроцентни успех. Оваквом успеху претходио је дуг и напоран рад ученика и наставника, а у оквиру тих припрема одржан је велики број концеп-

„Бронзану лиру“ добили Данијела Медиговић, подручно одјељење Петровац - класа Мијана Пајовић, и у предкатегорији Дијана Брајић (класа Југослава Раичевић), Маша Дракуловић (класа Радмила Трнски) и Каћа Зеновић из Петровца (класа Игор Зеновић).

У категорији фалуте „Златну лиру“ су освојиле

трио гитара Филип Баљевић, Лука Ђукчић и Стефан Дракуловић, из класе Винке Новак освојио „Бронзану лиру“. Морам поменути и нашег корепетитора професорицу Нинославу Златковић која је сјано одрадила свој посао и подједнако заслужна за овај успех - истакла је директорица Миловић.

Након завршног такми-



Најрађени ученици и њихови наставници са претседником ОИШИНЕ Радом Грејовићем

рата и јавних часова - рекла је Весна Миловић, директорица Школе за основно музичко образовање.

У кризним ситуацијама дјетету треба омогућити да изрази своја осећања. Оно то и чини сваком својом реакцијом, али је важно да одрасли дјетету сугерише начин како то може да учини на конструкцијиван и њему примјерен начин. Цртanje, писање дневника, разговор са одраслим и вршњацима, игра, и посебно игра, прави су и конструкцијивни начин изражавања властитих осећања дјетета и растерења присутне напетости.

Поред могућих негативних, кризна ситуација има и позитивне ефekte. Појединача, породица или друштвена група и џелина која успјешно превлада кризну ситуацију излази кохерентнија, спремнија за нове напоре и улагања.

У категорији клавира специјалну награду (са максималним 100 поена) освојила је Грана Ђикановић, 3. категорија - класа Габријела Аксамит; „Златна лира“ је припадала Ивани Вујовић, предкатегорија - класа Мирјана Пајовић, „Сребрна лира“ Душану Николићу, 2. категорија, Нађи Миловић, 1. категорија, Ивана Поповић и Кристини Ђурић, предкатегорија - сви из касе Мирјане Пајовић, док су

Милијана Вукотић, 2. категорија и Милена Голијанин 1. категорија, Сребрна лира“ Милица Мартић, 2. категорија, Олга Зеновић, 1. категорија и Наташа Ного, предкатегорија, док је Сузана Радевић, 1. категорија, добила похвалу. Сви ученици из категорије флауте су у класи Ане Брајак.

- Наши ученици су наступили и у категорији камерних састава и освојили значајне награде. У 1. категорији „Златна лира“ је припадала трију фалута Милијана Вукотић, Милици Мартић и Јеленије Бедовић из класе Ане Брајак, док је

чења одбрани су најуспјешнији такмичари у свим категоријама за завршни концерт у Црногорском народном позоришту. Са најуспјешнијима у Републици наступиле су Грана Ђикановић (најбоља у 3. категорији) и Ивана Вујовић (предкатегорија).

Добитници Специјалне награде и „Златне лире“ стекли су право за учешће на Савезном такмичењу које би требало да се одржи у мају, али због ситуације у нашој земљи неизвјесно је да ли ће и када бити одржано.

М. МИЈУШКОВИЋ

## РАДОВИ УЧЕНИКА

## НЕБО НАД БУДВОМ

Над мојим градом и данас сија оно исто, велико Сунце. Топло сија сунце љубави као преклани, као лани... У врту исто лелујају палме на тихом пољетарцу, а облаците високо на плаветнику неба. Данас нема аветијских небеских птица, нити завијају сирене!

И чини се, да је све исто као пре-клани и као лани, када смо разиграни тражили изгубљене лопте, играјући се у нечкој улици или на пјешчаној пла-жи. Говорили смо о одрастању, жељели да одрастемо брзо, тако брзо да стигнемо мame и тате, и ми смо већ одрасли, и ми смо већ вели-ки!

Данас су нам зау-ствали одрастање. Данас нијесмо ни велики ни мали. Да-нас не желимо да будемо велики.

Видим да ни око мене, ни око нас, не значе много ни они велики! Данас нема више великих! Има их изгледа само на часу географије!

Да данас има великих ми још увијек дјече не би бежајали у склоништа, са срцима пуним страха, не би бежајали од бомби великих земаља Свијета о којима смо учили из географије. Да има великих ми би данас спавали мирним сном.

На мојим градом данас сија оно исто сунце љубави и то-pline као преклани, као лани, када сам жељio да одрастем. Ширим рукама, у соби, и молим Сунце да нас заштити!

Балши Ненадић, ученик VIII4 основне школе „Стефан Митров Љубишић“

## ЦРТИЦА

## БЕЗ ПРОСТОРА ЗА ИГРУ

Онако како расте град расту и дјеца. Али, заборавили смо да дјече треба да имају довољно простора за игру. Е, ту настаје проблем. У жељи да дјече не брину за будућност, настојимо да им оставимо што више материјалних добара, а заборављамо да им обезбиједимо услове за игру дају куће.

У нашем граду постоји више мјesta где дјече могу да проведу своје слободно вријеме. То је поплочано игралиште иза основне школе и парче травнате површине на Словенској плажи. А, како би, уствари, требало да изгледа право дјече игралиште, видимо на примеру вртића у нашем граду. Мали „земаљски рај“ за сву дјечу, зар не?

Поред зидина, бетона и армираних плоча, понедјељко стидљиво провири и по која травка, палма или цвијети. Али, све то ипак много чешће за дјељење и уздахе комшија, него за игру.

Очито, постало нам је много важније да забринемо наше лимене четвороточкаше него да потомцима обезбиједимо мало зеленила и унесемо боје у сивило вишеспратница.

Ј. Ш.







**КЊАЗ МИЛОШ**  
БУКОВИЧКА БАЊА - АРАНЂЕЛОВАЦ  
**ПРЕДСТАВНИШТВО БУДВА**  
**Минерална вода**  
**Сокови**  
**Пића других производача**

Продајни центар у Ластви грбаљској  
тел. 086/51 - 297, тел./факс 52-518  
Дисконт у Будви, ЦДС Подкошљун  
тел. 086/52-378



производња, експорт-импорт, инжењеринг,  
туризам и услуге

СВЕ ВРСТЕ ГРАЂЕВИНСКИХ ПОСЛОВА,  
СТАНОВИ ЗА ТРЖИШТЕ  
РЕКОНСТРУКЦИЈЕ И  
АДАПТАЦИЈЕ

85310 БУДВА, Приморски батаљон 10,  
тел./факс 086/52-790, тел. 51-764



AQUAMARK

VAŠA FIRMA  
NA INTERNETU -  
USLOV ZA  
MODERNO POSLOVANJE  
I SAVREMENE KOMUNIKACIJE



069 061 219



тел. 086/ 52-762, 52-280, 52-285  
факс 086/ 51-320



